MEB • AGS

ÖABT

255 Soru

7. FASİKÜL

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Araştırma ve Program Geliştirme

ÇÖZÜM

Çetin Boztaya

Soru Bankası

KORTEKS

dizgikitap
dizgikitap.com

1. Soruda araştırmacıların lise öğrencilerinin **günlük sosyal medya kullanım süresinin**, öğrencilerin **akademik erteleme düzeyi üzerindeki etkisini** incelemek istediği belirtilmektedir. Araştırmalarda **etkisi incelenen ve sonucu değiştirdiği varsayılan değişken bağımsız değişken**, bu etkiden etkilendiği düşünülen değişken ise bağımlı değişkendir. Bu durumda **sosyal medya kullanım süresi**, akademik erteleme üzerinde etkisi araştırılan değişken olduğu için **bağımsız değişkendir**. Ölçek düzeyi açısından bakıldığında süre değişkenleri (dakika, saat gibi) **gerçek bir sıfır noktasına sahiptir ve oranlama yapılabilir**; örneğin bir öğrencinin 4 saat kullanımı, 2 saat kullanan bir öğrencinin iki katı olarak ifade edilebilir. Bu nedenle **oran ölçeği** niteliğindedir. Ayrıca süre değişkenleri ölçüm bakımından kesintisiz bir aralıkta değer alabilir (örneğin 2,5 saat, 3,2 saat gibi), bu nedenle **sürekli değişken** olarak kabul edilir. Bu özellikler birlikte değerlendirildiğinde doğru seçenek **bağımsız - oran - sürekli** ifadesidir. A seçeneği yanlıştır çünkü **bağımlı değişken**, araştırmada sonuç olarak incelenen değişkendir (burada akademik erteleme). B seçeneği yanlıştır çünkü hem **bağımlı değişken** demesi hatalıdır hem de **süreksiz değişken**, yalnızca belirli sayılabilir değerler alan değişkenleri ifade eder (örneğin öğrenci sayısı). D seçeneğinde **sıralama ölçeği** verilmiştir; bu ölçek yalnızca büyüklük sırası gösterir (birinci, ikinci gibi) ve eşit aralık veya gerçek sıfır içermez. E seçeneği ise **aralık ölçeği** demektedir; aralık ölçeğinde eşit aralıklar vardır ancak gerçek sıfır noktası yoktur (örneğin sıcaklık). Süre değişkenleri ise gerçek sıfıra sahip olduğu için aralık değil **oran ölçeği** kapsamına girer.

Cevap: C

2. Soruda okul psikolojik danışmanının Eylem'in son dönemde ortaya çıkan **derslere katılımın azalması, sosyal geri çekilme ve somatik yakınmalar** gibi belirtilerinin arkasındaki etkenleri **bütüncül ve ayrıntılı biçimde incelemek** istediği belirtilmektedir. Eğitim ve psikoloji araştırmalarında tek bir bireyin ya da belirli bir durumun derinlemesine incelenmesine **örnek olay (durum çalışması)** yöntemi denir. Bu yöntemde araştırmacı gözlem, görüşme ve farklı kayıtlar gibi çeşitli veri kaynaklarını kullanarak bir vakayı ayrıntılı şekilde analiz eder. A seçeneğindeki **deneysel araştırma**, araştırmacının değişkenleri kontrol ederek deney ve kontrol grupları oluşturduğu ve neden-sonuç ilişkisini test ettiği çalışmalardır; burada böyle bir müdahale yoktur. B seçeneğindeki **korelasyonel araştırma**, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini incelemeye odaklanır. C seçeneğindeki **tarama araştırması**, geniş örneklemlerde mevcut durumu betimlemeyi amaçlar. D seçeneğindeki **nedensel karşılaştırma** ise var olan gruplar arasındaki farklılıkların olası nedenlerini inceleyen bir yöntemdir. Soruda ise tek bir öğrencinin durumunun ayrıntılı incelenmesi söz konusudur.

Cevap: E

3. Soruda psikolojik danışman, mesleki ilgi envanterinden yüksek puan alan öğrencilerin ilerleyen yıllarda ilgili alanlarda eğitim aldıklarında **başarılı olup olmadıklarını** incelemek istemektedir. Bir ölçme aracından elde edilen puanların **gelecekteki bir davranışı ya da başarıyı tahmin etme gücünü** gösteren geçerlik türü **yordama geçerliğidir**. Yani testten alınan puanların gelecekteki performansı ne ölçüde öngörebildiğine bakılır. Bu nedenle envanter puanlarının öğrencilerin ilerideki eğitim alanındaki başarılarını tahmin edebilmesi **yordama geçerliğine** kanıt oluşturur. B seçeneğindeki **kapsam geçerliği**, test maddelerinin ölçülmek istenen alanı yeterince temsil edip etmediğini ifade eder. C seçeneğindeki **yapı geçerliği**, testin ölçmeyi amaçladığı psikolojik özelliği gerçekten ölçüp ölçmediğini inceler. D seçeneğindeki **iç tutarlık güvenirliği**, test maddelerinin birbirleriyle tutarlı ölçüm yapıp yapmadığını gösterir. E seçeneğindeki **test-tekrar test güvenirliği** ise testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını ifade eder.

Cevap: A

4. Sorunun ilk bölümünde **ulusal düzeyde uygulanmak üzere geliştirilen bir başarı testinde** yer alan bir okuduğunu anlama maddesinden bahsedilmektedir. Maddede **yelkencilik yarışlarına hazırlık sürecini anlatan ayrıntılı bir metin** kullanıldığı ve bunun özellikle deniz kültürünün yaygın olduğu bölgelerde yaşayan ya da yelkencilikle ilgilenen öğrenciler için avantaj sağlayabileceği belirtilmektedir. Bu durum ölçme araçlarında **sosyokültürel yanlılık** sorununa işaret eder; yani test maddelerinde belirli bir kültürel deneyime sahip öğrencilerin daha aşina olduğu içeriklerin kullanılması ölçmenin adilliğini zedeleyebilir. Bu nedenle sözel yeteneği ölçmesi hedeflenen bir testte yalnızca belirli bir **sosyokültürel gruba aşina olunan kavramların** yoğun biçimde kullanılması bu durumu en iyi açıklayan örnektir. A seçeneğinde verilen **ayırt ediciliğin düşmesi**, soruların çok kolay olması nedeniyle öğrenciler arasında fark yaratamaması durumudur. C seçeneğinde yer alan **kapsamın dar kalması**, test maddelerinin aynı kazanımı ölçmesi nedeniyle ölçme alanının yeterince temsil edilememesidir. D seçeneği **puanlama hatası**na örnektir; cevap anahtarının yanlış kullanılması değerlendirme sürecinde yapılan bir hatadır. E seçeneğinde ise uzun süren uygulamalarda görülen **yorgunluk etkisi** anlatılmaktadır; katılımcıların dikkat kaybı nedeniyle rastgele işaretleme yapmasıyla ilgilidir.

Cevap: B

5. Soruda bir okul psikolojik danışmanının **artan akran zorbalığı vakaları** nedeniyle okulda yürütülen rehberlik etkinliklerinin yetersiz olduğunu fark ettiği, öğretmenlerle birlikte durumu analiz ettiği, zorbalığı azaltmaya yönelik bir plan geliştirdiği, planı uyguladığı ve sonuçlara göre etkinlikleri yeniden düzenleyerek süreci tekrar değerlendirdiği anlatılmaktadır. Uygulama ortamında ortaya çıkan bir problemi çözmek amacıyla **planlama, uygulama, değerlendirme ve yeniden düzenleme döngüsü** içinde yürütülen bu tür çalışmalar **eylem araştırmasıdır**. Bu araştırma türü özellikle eğitim ortamlarında uygulayıcıların kendi uygulamalarını geliştirmek ve mevcut bir soruna çözüm üretmek amacıyla yapılır. A seçeneğindeki **deneysel araştırma**, değişkenlerin kontrol edilerek deney ve kontrol gruplarıyla neden-sonuç ilişkisini test etmeyi amaçlar. B seçeneğindeki **korelasyonel araştırma**, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini inceleyen çalışmalardır. C seçeneğindeki **etnografik araştırma**, bir grubun kültürünü ve yaşam biçimini doğal ortamında uzun süreli gözlemle incelemeye odaklanır. E seçeneğindeki **nedensel karşılaştırma**, var olan gruplar arasındaki farklılıkların olası nedenlerini inceleyen araştırma türüdür.

Cevap: D

6. Soruda psikolojik danışman önce 10 öğrencinin puanlarıyla analiz yapmış, daha sonra **12 puanını** veri listesine ekleyerek betimsel istatistikleri yeniden hesaplamıştır. Yeni eklenen değer mevcut listedeki en büyük değerden (10) daha büyük olduğu için bazı istatistikler değişecektir. **Ortalama**, tüm puanların toplamının gözlem sayısına bölünmesiyle hesaplandığından yeni bir değer eklendiğinde değişir. **Ranj**, en büyük değer ile en küçük değer arasındaki farktır; 12 eklendiğinde en büyük değer değişeceği için ranj da artar. **Standart sapma**, verilerin ortalamadan ne kadar saptığını gösteren bir yayılma ölçüsüdür ve yeni bir değer eklenmesi hem ortalamayı hem dağılımı değiştireceği için bu değer de değişir. **Medyan**, veriler sıralandığında ortada kalan değerdir; veri sayısı 10'dan 11'e çıktığında ortadaki değer değişeceği için medyan da değişir. Ancak **mod**, veri setinde en sık tekrar eden değeri ifade eder. Verilerde **en çok tekrar eden değer 5'tir** ve 12 değeri yalnızca bir kez eklendiği için en sık tekrar eden değeri değiştirmez. Bu nedenle değişmeyen istatistik **moddur**.

Cevap: E

7. **Soruda testin ölçme standart hatası 3 olarak verilmiş** ve öğrencinin **gözlenen puanı 76** olarak belirtilmiştir. Ölçmede standart hata, gözlenen puan ile gerçek puan arasındaki olası farkın büyüklüğünü gösterir ve gerçek puanın belirli bir olasılıkla hangi aralıkta bulunacağını tahmin etmek için kullanılır. **%95 olasılık için yaklaşık ±2 standart hata** dikkate alınır. Buna göre hesaplama **76 ± (2×3)** şeklinde yapılır ve aralık **70-82** olur. Bu aralık seçeneklerde aynen verilmemiştir. Seçenekler incelendiğinde **70-76** aralığı yalnızca

alt kısmı kapsar ve simetrik değildir; gerçek puan aralığını doğru temsil etmez. **73-79** aralığı ise gözlenen puan olan 76'nın etrafında **±1 standart hata** ile oluşan aralıktır ve verilen seçenekler içinde gerçek puanın bulunabileceği en uygun aralığı temsil eder. D seçeneği **76-82** yalnızca üst kısmı kapsar. A ve E seçenekleri ise hesaplanan güven aralığının dışında kalır. Bu nedenle en uygun seçenek **73-79** aralığıdır.

Cevap: C

8. Soruda araştırmacının **farklı yıllarda yapılmış çok sayıda deneysel araştırmayı belirli ölçütlere göre seçtiği**, her çalışmadan **etki büyüklüklerini hesapladığı** ve bu etki büyüklüklerini **istatistiksel olarak birleştirerek genel bir sonuç elde ettiği** belirtilmektedir. Birden fazla bağımsız araştırmanın bulgularını özellikle **etki büyüklükleri üzerinden istatistiksel olarak birleştirip genel bir sonuç üretmeye** yönelik çalışmalar **meta-analizdir**. Bu yöntem, aynı konu üzerine yapılmış araştırmaların sonuçlarını nicel olarak sentezlemeyi amaçlar. A seçeneğindeki **tarama araştırması**, geniş gruplarda mevcut durumu betimlemeye yönelik veri toplamayı ifade eder. C seçeneğindeki **etnografik araştırma**, bir grubun kültürünü ve yaşam biçimini doğal ortamında uzun süreli gözlemle incelemeyi amaçlar. D seçeneğindeki **nedensel karşılaştırma**, var olan gruplar arasındaki farklılıkların olası nedenlerini inceleyen araştırmalardır. E seçeneğindeki **fenomenolojik araştırma** ise bireylerin belirli bir yaşantıya ilişkin öznel deneyimlerini anlamaya odaklanan nitel araştırma türüdür.

Cevap: B

9. Soruda araştırmacının **aynı öğrenci grubuna 6. sınıftan 10. sınıfa kadar her yıl düzenli olarak ölçüm yaptığı** ve değişimin yıllara göre incelendiği belirtilmektedir. Aynı bireylerden uzun bir zaman dilimi boyunca tekrar tekrar veri toplanarak gelişim veya değişimin izlenmesine dayanan araştırma deseni **boylamsal araştırmadır**. Bu desen özellikle gelişimsel süreçlerde bireylerin zaman içindeki değişimini incelemek için kullanılır. A seçeneğindeki **kesitsel araştırma**, farklı yaş veya sınıf gruplarının aynı anda incelenmesine dayanır. C seçeneğindeki **korelasyonel araştırma**, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini belirlemeyi amaçlar ancak zaman içinde aynı bireyleri takip etmeyi zorunlu kılmaz. D seçeneğindeki **eylem araştırması**, uygulama ortamında ortaya çıkan bir problemi çözmek için planlama, uygulama ve değerlendirme döngüsüyle yürütülen çalışmalardır. E seçeneğindeki **deneysel araştırma** ise bağımsız değişkenin kontrol edilerek neden-sonuç ilişkisinin test edildiği araştırma türüdür.

Cevap: B

10. Soruda araştırmacının **5'li Likert tipinde 28 maddelik bir ölçek** geliştirdiği ve ölçeği **tek uygulamadan elde edilen verilerle maddelerin birbirleriyle tutarlı biçimde aynı yapıyı ölçüp ölçmediğini** incelemek istediği belirtilmektedir. Likert tipi gibi çok kategorili maddelerden oluşan ölçeklerde, tek uygulamadan elde edilen verilerle maddelerin iç tutarlılığını belirlemek için kullanılan en uygun güvenirlik katsayısı **Cronbach alfa katsayısıdır**. Bu katsayı ölçeğin maddelerinin aynı yapıyı ölçmede ne kadar tutarlı olduğunu gösterir. A seçeneğindeki **test-tekrar test güvenirliği**, aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını inceler. C seçeneğindeki **Spearman-Brown düzeltmesi**, genellikle yarıya bölme yöntemiyle elde edilen güvenirlik katsayısını testin tamamı için düzeltmek amacıyla kullanılır. D seçeneğindeki **paralel form güvenirliği**, aynı özelliği ölçen iki eşdeğer test formunun uygulanmasıyla hesaplanır. E seçeneğindeki **KR-20 güvenirlik katsayısı** ise doğru-yanlış gibi iki kategorili maddelerden oluşan testler için kullanılan iç tutarlılık katsayısıdır.

Cevap: B

11. Soruda öğrencilerin açık uçlu yanıtlarının **iki farklı psikolojik danışman tarafından değerlendirilmesi** sonucunda aynı öğrencinin bir puanlayıcıdan **90**, diğerinden **60** alması gibi büyük farkların oluştuğu belirtilmektedir. Aynı ölçme aracının farklı puanlayıcılar tarafından değerlendirildiğinde benzer sonuçlar vermesi beklenir. Farklı puanlayıcıların verdiği puanlar arasında büyük farklılıklar olması **puanlayıcı güvenirliğinin** düşük olduğunu gösterir. Bu güvenirlik türü, özellikle açık uçlu sorular, kompozisyonlar veya performans değerlendirmelerinde puanlayıcıların tutarlı puan verip vermediğini ifade eder. A seçeneğindeki **ölçüt geçerliği**, test puanlarının dış bir ölçütle ne kadar ilişkili olduğunu gösterir. B seçeneğindeki **testin duyarlılığı**, ölçme aracının küçük farkları ayırt edebilme gücünü ifade eder. D seçeneğindeki **kapsam geçerliği**, test maddelerinin ölçülmek istenen alanı ne kadar temsil ettiğini gösterir. E seçeneğindeki **test-tekrar test güvenirliği** ise aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığıyla ilgilidir.

Cevap: C

12. Soruda psikolojik danışman **aynı öğrencilerin sınav öncesi ve sınav sonrası kaygı puanlarını** karşılaştırmak istemektedir. Yani ölçümler **aynı gruptan iki farklı zamanda alınmıştır** ve bu nedenle puanlar birbirine bağımlıdır. Aynı grubun iki farklı ölçümden elde edilen ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılan parametrik test **bağımlı örneklem t-testidir**. Bu test, tekrarlı ölçümlerde iki zaman noktası arasındaki ortalama farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için kullanılır. A seçeneğindeki **bağımsız örneklem t-testi**, birbirinden bağımsız iki farklı grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. C seçeneğindeki **Mann-Whitney U testi**, bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir. D seçeneğindeki **Kruskal-Wallis testi**, üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan testtir. E seçeneğindeki **varyans analizi (ANOVA)** ise genellikle üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır.

Cevap: B

13. Araştırma problemi **"Öğretmenlerin sosyodemografik değişkenlere göre iş doyumu düzeyi nasıldır?"** şeklindedir. Bu nedenle alt problemlerin de **sosyodemografik değişkenlere** dayanması gerekir. Yaş, medeni durum, hizmet süresi ve görev yapılan bölge gibi değişkenler bireyin demografik özellikleriyle ilgilidir. Bu nedenle I'deki **yaş**, III'teki **hizmet süresi**, IV'teki **medeni durum** ve V'teki **görev yapılan bölge** sosyodemografik değişkenler kapsamında değerlendirilebilir ve araştırma problemine uygundur. Ancak II'de yer alan **mesleki motivasyon düzeyi** bireyin psikolojik veya örgütsel bir özelliğidir; demografik bir değişken değildir. Bu nedenle araştırma probleminde belirtilen kapsamla uyumlu değildir ve alt problem olarak ele alınması uygun değildir.

Cevap: B

14. Soruda matematik sınavı puanlarının **en düşük değeri 42**, **en yüksek değeri 98** olarak verilmiştir. **Ranj**, bir veri grubundaki en büyük değer ile en küçük değer arasındaki farkı gösteren yayılma ölçüsüdür. Bu durumda ranj **98 − 42 = 56** olur. Ranjın büyük olması, veri setindeki değerlerin birbirinden oldukça uzak olduğunu ve öğrenciler arasında başarı farklarının fazla olduğunu gösterir. **A seçeneği yanlıştır** çünkü başarı farklarının az olması için ranjın küçük olması beklenir. **C seçeneği yanlıştır** çünkü ranj yalnızca en büyük ve en küçük değer arasındaki farkı gösterir; puanların ortalama etrafında ne kadar toplandığı hakkında bilgi vermez. **D seçeneği yanlıştır** çünkü ranj uç değerlerin var olup olmadığı hakkında doğrudan bilgi vermez. E seçeneği yanlıştır çünkü **standart sapma** puanların ortalamadan ne kadar saptığını gösteren farklı bir yayılma ölçüsüdür.

Cevap: B

15. Soruda araştırmacının **ders çalışma süresi ile matematik sınav puanları arasındaki ilişkiyi incelemek** ve ayrıca **çalışma süresinin puanı ne ölçüde tahmin ettiğini belirlemek** istediği belirtilmektedir. Bir değişkenin başka bir değişkeni **yordama ya da tahmin etme gücünü** incelemek için kullanılan istatistiksel yöntem **regresyon analizidir**. Regresyon analizi, bağımsız değişkenin (ders çalışma süresi) bağımlı değişkeni (sınav puanı) ne ölçüde açıkladığını ve tahmin ettiğini ortaya koyar. A seçeneğindeki **ki-kare testi**, kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. B seçeneğindeki **Mann-Whitney U testi**, iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir. D seçeneğindeki **Wilcoxon işaretli sıra testi**, aynı grubun iki ölçümü arasındaki farkı inceleyen parametrik olmayan bir testtir. E seçeneğindeki **Kolmogorov-Smirnov testi** ise verilerin belirli bir dağılıma (genellikle normal dağılıma) uyup uymadığını incelemek için kullanılır.

Cevap: C

1. Soruda araştırmacının bir ortaokulda **iki ay boyunca gözlem yaptığı ve görüşmeler gerçekleştirdiği**, okul içindeki **normları, ilişkileri, davranış biçimlerini ve kurum kültürünü** inceleyerek öğretmenlerin disiplin anlayışı, öğrencilerin hitap biçimleri ve yazılı olmayan kurallar gibi unsurları belirlediği ifade edilmektedir. Bir grubun ya da kurumun **kültürünü, değerlerini, normlarını ve günlük etkileşimlerini doğal ortamında gözlem ve görüşmeler yoluyla inceleyen araştırmalar etnografik araştırmadır**. B seçeneğindeki **deneysel araştırma**, değişkenlerin kontrol edilerek neden-sonuç ilişkisini test etmeye dayanır. C seçeneğindeki **eylem araştırması**, uygulama ortamındaki bir problemi çözmek amacıyla planlama, uygulama ve değerlendirme döngüsüyle yürütülen çalışmalardır. D seçeneğindeki **korelasyonel araştırma**, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini incelemeye yöneliktir. E seçeneğindeki **nedensel karşılaştırma** ise var olan gruplar arasındaki farklılıkların olası nedenlerini inceleyen araştırma türüdür.

Cevap: A

2. Soruda ölçme değerlendirme uzmanı **üç farklı öğretim yönteminin öğrencilerin sınav puanları üzerindeki etkisini** incelemek istemektedir ve her öğretim yöntemi **farklı bir öğrenci grubuna uygulanmıştır**. Bu durumda üç **bağımsız grubun ortalamaları** karşılaştırılmaktadır. Üç veya daha fazla bağımsız grubun ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan parametrik istatistiksel analiz **varyans analizidir (ANOVA).** A seçeneğindeki **bağımlı örneklem t-testi**, aynı grubun iki farklı ölçümünü karşılaştırmak için kullanılır. B seçeneğindeki **Mann-Whitney U testi**, iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir. C seçeneğindeki **Kruskal-Wallis testi**, üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir yöntemdir ve genellikle parametrik test varsayımları sağlanmadığında tercih edilir. E seçeneğindeki **Spearman korelasyonu** ise iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve derecesini incelemek için kullanılır.

Cevap: D

3. Soruda iki değişken bulunmaktadır: **günlük kitap okuma süresi** ve **yıl sonu Türkçe dersi başarı puanı**. Günlük kitap okuma süresi **dakika cinsinden ölçülmektedir** ve teorik olarak kesintisiz bir değer aralığında ölçülebilir (örneğin 25,5 dakika gibi). Bu nedenle **sürekli değişkendir**. Yıl sonu Türkçe dersi başarı puanı da ölçme işlemi sonucunda belirli bir aralıkta sayısal değerler alabilen ve ölçüm düzeyinde değerlendirilen bir değişkendir; bu nedenle o da **sürekli değişken** olarak kabul edilir. B ve C seçenekleri değişkenlerden birini yanlış biçimde **süreksiz** olarak göstermektedir; süreksiz değişkenler genellikle sayılabilen değerler alır (örneğin öğrenci sayısı). D seçeneğinde her iki değişken de süreksiz verilmiştir, bu da uygun değildir. E seçeneğinde ise **sıralama ve aralık ölçeği** ifade edilmiştir; ancak soruda değişkenlerin **aldıkları değerlere göre türü** sorulmaktadır.

Cevap: A

4. Soruda araştırmacının **12, 14 ve 16 yaş gruplarından öğrencileri çalışmaya dâhil ettiği** ve aynı öğrencileri **iki yıl boyunca her yıl yeniden ölçerek** benlik saygısı puanlarındaki değişimi izlediği belirtilmektedir. Yani araştırmada hem **farklı yaş grupları aynı anda karşılaştırılmakta** (kesitsel özellik) hem de **aynı bireyler zaman içinde tekrar ölçülerek değişim izlenmektedir** (boylamsal özellik). Kesitsel ve boylamsal desenlerin birlikte kullanıldığı bu tür araştırmalar **sıralasal desendir**. A seçeneğindeki **kesitsel desen**, farklı yaş gruplarının yalnızca tek bir zamanda karşılaştırılmasına dayanır. C seçeneğindeki **boylamsal desen**, aynı bireylerin uzun süre boyunca izlenmesini içerir ancak farklı yaş gruplarının eş zamanlı karşılaştırılmasını zorunlu kılmaz. B seçeneğindeki **meta-analiz**, farklı araştırmaların sonuçlarını istatistiksel olarak birleştirmeyi amaçlar. D seçeneğindeki **deneysel desen** ise değişkenlerin kontrol edilerek neden-sonuç ilişkisinin test edildiği araştırma türüdür.

Cevap: E

5. Soruda araştırmacının **iki benzer öğrenci grubundan birine 8 hafta boyunca bilişsel-davranışçı temelli psikoeğitim programı uyguladığı**, diğer gruba ise herhangi bir uygulama yapılmadığı ve **uygulama öncesi ve sonrası ölçümler alınarak sonuçların karşılaştırıldığı** belirtilmektedir. Araştırmacının bir gruba müdahale uygulayıp diğer grubu kontrol grubu olarak kullanması ve sonuçları karşılaştırarak programın etkisini incelemesi **deneysel araştırmadır**. Bu tür araştırmalarda amaç, uygulanan müdahalenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini test ederek neden-sonuç ilişkisini incelemektir. A seçeneğindeki **korelasyonel araştırma**, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini incelemeye yöneliktir. B seçeneğindeki **tarama araştırması**, mevcut durumu betimlemeyi amaçlayan çalışmalardır. C seçeneğindeki **etnografik araştırma**, bir grubun kültürünü ve sosyal etkileşimlerini doğal ortamında incelemeye odaklanır. E seçeneğindeki **nedensel karşılaştırma** ise mevcut gruplar arasındaki farkların olası nedenlerini inceleyen, araştırmacının müdahale yapmadığı araştırmalardır.

Cevap: D

6. Soruda üniversiteye yeni başlayan öğrencilere uygulanan **Akademik Uyum Ölçeği** puanlarının daha sonra elde edilen **yıl sonu genel not ortalamalarıyla karşılaştırıldığı** ve iki değişken arasında **anlamlı ve güçlü bir ilişki bulunduğu** belirtilmektedir. Ayrıca ölçekten **yüksek puan alan öğrencilerin çoğunun yıl sonunda yüksek GNO'ya**, düşük puan alanların ise **düşük GNO'ya sahip olduğu** ifade edilmiştir. Bir ölçme aracından elde edilen puanların **gelecekteki bir performansı ya da sonucu ne ölçüde tahmin edebildiğini** gösteren geçerlik türü **yordama geçerliğidir**. Bu nedenle ölçek puanlarının öğrencilerin yıl sonu akademik başarısını öngörebilmesi ölçeğin **yordama geçerliğinin yüksek olduğunu** gösterir. A seçeneğindeki **kapsam geçerliği**, maddelerin ölçülmek istenen alanı ne kadar temsil ettiğini ifade eder. B seçeneğindeki **yapı geçerliği**, ölçeğin ölçmek istediği kuramsal yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini gösterir. C seçeneğindeki **test-tekrar test güvenirliği**, aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığıyla ilgilidir. E seçeneği ise ölçütle ilişki bulunduğu için bu durumla çelişmektedir.

Cevap: D

7. Soruda öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar puanlanırken **cevap anahtarında bazı ifadelerin yanlış puanlanması** ve **toplam puan hesaplanırken bazı maddelerin sehven toplanmaması** gibi hatalar yapıldığı belirtilmektedir. Bu tür hatalar ölçme aracının içeriğinden değil, **puanlama sürecindeki tutarsızlık ve hatalardan** kaynaklanır. Değerlendirme sürecinde puanların doğru ve tutarlı biçimde verilmemesi ölçmenin **puanlama güvenirliğinin düşük olduğunu** gösterir. B seçeneğindeki **ölçüt bağımlı değerlendirme**, öğrencilerin performansının önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilmesini ifade eder ve burada söz konusu olan sorun bu değildir. C seçeneğindeki **testin duyarlılığı**, ölçme aracının küçük farklılıkları ayırt edebilme gücünü ifade eder. D seçeneğindeki **kapsam geçerliği**, test maddelerinin ölçülmek istenen alanı ne kadar temsil ettiğini gösterir. E seçeneğindeki **yapı geçerliği** ise testin ölçmek istediği kuramsal özelliği gerçekten ölçüp ölçmediği ile ilgilidir.

Cevap: A

8. Soruda öğrencilerin **günlük sosyal medya kullanım süresi ile ders çalışma motivasyonu** arasındaki ilişki incelenmiş ve korelasyon katsayısı **r = -0,52** olarak bulunmuştur. Korelasyon katsayısının **negatif olması**, bir değişken artarken diğer değişkenin azalma eğiliminde olduğunu gösterir. Nitekim soruda da sosyal medya kullanım süresi arttıkça öğrencilerin motivasyon puanlarının düştüğü belirtilmiştir. Bu nedenle bulgu, iki değişken arasında **negatif korelasyon olduğunu** ifade eder. A ve B seçenekleri **pozitif korelasyon** durumunu anlatır; yani bir değişken artarken diğerinin de artması beklenir. D seçeneği yanlıştır çünkü **korelasyon nedensellik göstermez**; yalnızca değişkenler arasındaki ilişkiyi gösterir. E seçeneği de yanlıştır çünkü verilen **r = -0,52** değeri değişkenler arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu gösterir.

Cevap: C

9. Soruda araştırmacı sınav puanlarının **varyansını** inceleyerek öğrenciler arasındaki performans farklılıklarını değerlendirmektedir. **Varyans**, puanların ortalamadan ne kadar uzaklaştığını gösteren bir yayılma ölçüsüdür. Varyansın **yüksek olması**, puanların ortalama etrafında toplanmadığını, öğrenciler arasında başarı farklarının fazla olduğunu ve dağılımın geniş olduğunu gösterir. Bu nedenle A seçeneğinde belirtilen **puanların birbirine yakın olmaması**, B seçeneğinde **başarı farklarının fazla olması**, C seçeneğinde **çok yüksek veya çok düşük puanların bulunabilmesi** ve E seçeneğinde **dağılımın geniş olması** yüksek varyansla uyumludur. Ancak D seçeneğinde yer alan **puanların ortalamaya yakın değerler alması** düşük varyansın özelliğidir. Bu nedenle yüksek varyans durumunda bu çıkarım doğru değildir.

Cevap: D

10. Soruda araştırmacı **düzenli spor yapmanın stres düzeyi üzerindeki etkisini** incelemek istemektedir. Araştırmalarda etkisi incelenen ve araştırmacı tarafından değiştirilen değişken **bağımsız değişken**, bu etkiden etkilendiği düşünülen sonuç değişkeni ise **bağımlı değişkendir**. Bu durumda **spor yapma durumu** araştırmacı tarafından uygulanan müdahale olduğu için **bağımsız değişkendir**. Sporun etkisinin ölçüldüğü **stres düzeyi** ise sonuç değişkeni olduğu için **bağımlı değişkendir**. Araştırmada katılımcıların **benzer uyku düzenine sahip olması** özellikle belirtilmiştir; bu da uyku düzeninin araştırma sonucunu etkilememesi için sabit tutulduğunu gösterir. Sabit tutulan ve etkisi kontrol edilen değişkenler **kontrol değişkeni** olarak adlandırılır. Bu nedenle değişkenlerin sırası **bağımsız değişken - bağımlı değişken - kontrol değişkeni** şeklindedir.

Cevap: B

11. Soruda sosyal medya kullanım süresi arttıkça akademik başarının düştüğü bulunmuş ve araştırmacı bunun sosyal medyanın başarıyı azalttığını gösterdiğini ileri sürmüştür. Ancak uzmanlar, akademik başarısı düşük öğrencilerin **daha fazla sosyal medya kullanabileceğini** ve ayrıca **öz denetim düzeylerinin düşük olmasının** hem sosyal medya kullanımını hem de akademik başarıyı etkileyebileceğini belirtmiştir. İki değişken arasındaki ilişkiyi aslında **başka bir üçüncü değişkenin etkiliyor olması** durumuna **yanıltıcı değişken** denir. Bu durumda öz denetim gibi bir değişken hem sosyal medya kullanımını hem de akademik başarıyı etkileyerek iki değişken arasında gerçekte olmayan ya da farklı görünen bir ilişki oluşturabilir. A seçeneğindeki **seçkisiz atama**, katılımcıların deney ve kontrol gruplarına rastgele atanmasını ifade eder. C seçeneğindeki **bağımlı değişken**, bağımsız değişkenden etkilenen sonuç değişkenidir. D seçeneğindeki **ölçme hatası**, ölçme sürecinde puanların gerçek değerden sapmasına neden olan hataları ifade eder. E seçeneğindeki **iç tutarlık** ise ölçme aracındaki maddelerin birbirleriyle ne kadar tutarlı ölçtüğünü gösteren bir güvenirlik göstergesidir.

Cevap: B

12. Soruda araştırmacı **anne-babası boşanmış öğrenciler ile anne-babası birlikte yaşayan öğrencilerin okul uyum düzeylerini** karşılaştırmak istemektedir. Araştırmacı grupları **herhangi bir müdahalede bulunmadan mevcut özelliklerine göre oluşturmuş** ve daha sonra bu grupların puanlarını karşılaştırmıştır. Araştırmacının değişken üzerinde herhangi bir kontrol ya da müdahale yapmadığı, yalnızca **var olan gruplar arasındaki farkı inceleyerek olası nedenleri araştırdığı** çalışmalar **nedensel karşılaştırma araştırmasıdır**. A seçeneğindeki **deneysel araştırma**, araştırmacının bağımsız değişken üzerinde kontrol sağlayarak deney ve kontrol grupları oluşturduğu çalışmalardır. B seçeneğindeki **korelasyonel araştırma**, değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini incelemeyi amaçlar. D seçeneğindeki **eylem araştırması**, uygulama ortamındaki bir problemi çözmek amacıyla planlama ve uygulama döngüsüyle yürütülen çalışmalardır. E seçeneğindeki **etnografik araştırma** ise bir grubun kültürünü ve sosyal etkileşimlerini doğal ortamında incelemeye odaklanır.

Cevap: C

13. Soruda psikolojik danışman, kaygı ölçeğinden elde edilen puanların **merkezi eğilimini uç değerlerden daha az etkilenecek şekilde** raporlamak istemektedir. Merkezi eğilim ölçülerinden **aritmetik ortalama** uç değerlerden kolayca etkilenebilir; çok yüksek veya çok düşük puanlar ortalamayı önemli ölçüde değiştirebilir. Buna karşılık **medyan**, sıralanmış veri grubunda ortada kalan değeri gösterir ve uç değerlerden daha az etkilenir. Bu nedenle merkezi eğilimi uç değerlerin etkisinden daha bağımsız biçimde göstermek için **medyan** en uygun ölçüdür. C seçeneğindeki **mod**, veri setinde en sık tekrar eden değeri gösterir ve merkezi eğilimi her zaman iyi temsil etmeyebilir. D seçeneğindeki **ranj**, en büyük ve en küçük değer arasındaki farkı gösteren bir yayılma ölçüsüdür. E seçeneğindeki **standart sapma** ise puanların ortalamadan ne kadar saptığını gösteren bir dağılım ölçüsüdür.

Cevap: B

14. Soruda merkezi eğilim ölçüleri **aritmetik ortalama = 65**, **medyan = 72** ve **mod = 80** olarak verilmiştir. Bu durumda değerlerin sıralaması **ortalama < medyan < mod** şeklindedir. Bu sıralama dağılımın **negatif çarpık (sola çarpık)** olduğunu gösterir. Negatif çarpık dağılımlarda puanların büyük bir kısmı **yüksek değerlerde toplanır**, düşük puanlar ise dağılımın sol tarafında kuyruk oluşturur. Bu nedenle puanların çoğu ölçeğin üst kısmında yoğunlaşmıştır. A seçeneği yanlıştır çünkü **sağa çarpık dağılımlarda** sıralama genellikle **mod < medyan < ortalama** olur. B seçeneği yanlıştır; medyan 72 olduğuna göre öğrencilerin yarısı 72'nin altında, yarısı üstünde puan almıştır; bu durum ortalama için doğrudan bir çıkarım sağlamaz. C seçeneği de yanlıştır çünkü verilen değerler başarı düzeyinin düşük olduğunu zorunlu olarak göstermez. E seçeneği yanlıştır; dağılım simetrik değildir ve standart sapmanın sıfıra yakın olması tüm puanların birbirine çok yakın olması durumunda görülür.

Cevap: D

15. Soruda sınav puanlarının **en düşük değeri 38**, **en yüksek değeri 91** olarak verilmiştir. Bu durumda **ranj = 91 − 38 = 53** olur. **Ranj**, veri grubundaki en büyük ve en küçük değer arasındaki farkı gösterir ve puanların **ne kadar geniş bir aralığa yayıldığı hakkında bilgi verir**. Ranjın yüksek olması öğrenciler arasında başarı farklarının fazla olduğunu ve dağılımın geniş olduğunu gösterir. Bu nedenle A seçeneğinde belirtilen **başarı farklarının fazla olması**, B seçeneğinde **dağılımın geniş olması**, C seçeneğinde **çok yüksek veya çok düşük puanların bulunabilmesi** ve E seçeneğinde **ranjın dağılım genişliğini göstermesi** doğru çıkarımlardır. Ancak D seçeneğinde yer alan **öğrencilerin çoğunun ortalamaya çok yakın olması** yüksek ranj durumunda çıkarılamaz; çünkü ranj yalnızca en büyük ve en küçük değer arasındaki farkı gösterir, puanların ortalama etrafında nasıl dağıldığı hakkında bilgi vermez.

Cevap: D

1. Soruda akran zorbalığını ölçmek amacıyla hazırlanan anketteki maddelerin önemli bir kısmının **ders çalışma alışkanlıkları, öğretmenle iletişim ve disiplin kurallarına uyum** gibi zorbalıkla doğrudan ilgili olmayan konulara yönelik olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin de **"Bu sorular zorbalıkla ilgili değil gibi"** şeklinde yorum yapmaları, ölçme aracının hedeflenen özelliği yeterince temsil etmediğini gösterir. Bir ölçme aracındaki maddelerin ölçülmek istenen davranış veya özelliğin **tüm yönlerini ne derece temsil ettiğini** ifade eden geçerlik türü **kapsam geçerliğidir**. Maddelerin önemli bir kısmı zorbalıkla ilgili olmadığı için ölçülmek istenen alan yeterince temsil edilmemektedir. A seçeneğindeki **görünüş geçerliği**, testin yüzeyde ölçmek istediği özelliği ölçüyor gibi görünmesiyle ilgilidir. C seçeneğindeki **yapı geçerliği**, testin kuramsal yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini inceler. D seçeneğindeki **yordama geçerliği**, test puanlarının gelecekteki bir performansı tahmin etme gücünü ifade eder. E seçeneğindeki **ölçüt geçerliği** ise test puanlarının dış bir ölçütle ilişkisini ifade eder.

Cevap: B

2. Soruda farklı il ve merkezlerden gelen öğrencilerin performanslarını karşılaştırmak için **z puanı** kullanıldığı belirtilmektedir. **Z puanı**, bir bireyin aldığı puanın dağılım ortalamasından **kaç standart sapma uzaklıkta olduğunu** gösteren standartlaştırılmış puandır. Bu nedenle A seçeneğinde belirtilen ifade doğrudur. **Pozitif z puanı** bireyin ortalamanın üzerinde performans gösterdiğini, **negatif z puanı** ise ortalamanın altında kaldığını ifade eder; bu nedenle B ve C seçenekleri de doğrudur. Ayrıca z puanı, farklı gruplardaki puanları **standartlaştırarak karşılaştırma yapmayı** sağladığı için farklı il ve merkezlerden gelen öğrencilerin göreli başarılarını karşılaştırmada kullanılabilir; bu nedenle E seçeneği de doğrudur. Ancak D seçeneğinde belirtilen **z puanının yalnızca aynı ildeki öğrenciler için kullanılabileceği** ifadesi yanlıştır; çünkü z puanının temel amacı farklı gruplardaki puanları ortak bir ölçekte karşılaştırılabilir hâle getirmektir.

Cevap: D

3. Soruda sınav puanlarının **varyansının düşük olduğu** belirtilmektedir. **Varyans**, puanların ortalamadan ne kadar uzaklaştığını gösteren bir yayılma ölçüsüdür. Varyansın **düşük olması**, puanların ortalama etrafında toplandığını ve öğrenciler arasındaki farkların fazla olmadığını gösterir. Bu durumda öğrencilerin puanları birbirine görece yakındır ve dağılım dar bir aralıkta toplanmıştır. Bu nedenle **puanların ortalamaya yakın değerler alması** düşük varyansın tipik özelliğidir. A ve D seçenekleri öğrenciler arasında farkların fazla olduğunu ifade eder; bu durum yüksek varyansta görülür. B seçeneği çok yüksek veya çok düşük uç değerlerin varlığını ima eder; bu da genellikle varyansı artırır. E seçeneği ise puanların geniş bir dağılım göstermesini ifade eder ki bu da yüksek varyansın özelliğidir.

Cevap: C

4. Soruda öğrencilerin aynı senaryoya verdikleri **açık uçlu yanıtların iki farklı uzman tarafından bağımsız biçimde puanlandığı** ve daha sonra bu puanların **birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunun incelendiği** belirtilmektedir. Açık uçlu sorular veya performans görevlerinde farklı değerlendiricilerin verdikleri puanların ne kadar tutarlı olduğunu belirlemek için kullanılan güvenirlik türü **puanlayıcılar arası güvenirlik yöntemidir**. Bu yöntem, farklı puanlayıcıların aynı performansa benzer puanlar verip vermediğini belirleyerek değerlendirme sürecinin tutarlılığını ortaya koyar. A seçeneğindeki **iki yarı yöntemi**, test maddelerinin iki eş parçaya bölünerek güvenirliğin hesaplanmasına dayanır. B seçeneğindeki **KR-20 yöntemi**, doğru-yanlış gibi iki kategorili maddelerden oluşan testlerde iç tutarlılığı hesaplamak için kullanılır. C seçeneğindeki **test-tekrar test yöntemi**, aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını inceler. D seçeneğindeki **Cronbach alfa yöntemi** ise çok kategorili maddelerden oluşan testlerde iç tutarlılık güvenirliğini belirlemek için kullanılır.

Cevap: E

5. Soruda araştırmacının okulda bulunan **1000 öğrenciye numara verdiği** ve bu numaralar arasından **kura çekerek 100 öğrenci seçtiği** belirtilmektedir. Ayrıca her öğrencinin **seçilme olasılığının eşit olduğu** ve bir öğrencinin seçilmesinin diğerinin seçilmesini etkilemediği ifade edilmiştir. Evreni oluşturan tüm bireylerin **eşit ve bağımsız seçilme olasılığına sahip olduğu** bu tür örnekleme yöntemi **basit seçkisiz örnekleme yöntemidir**. B seçeneğindeki **sistematik örnekleme**, listeden belirli bir aralıkla (örneğin her 10. kişi) birey seçilmesine dayanır. C seçeneğindeki **tabakalı örnekleme**, evrenin belirli alt gruplara ayrılıp her tabakadan örnek seçilmesini içerir. D seçeneğindeki **küme örnekleme**, evrenin kümelere ayrılıp bazı kümelerin tamamen seçilmesine dayanır. E seçeneğindeki **uygun örnekleme** ise araştırmacının ulaşması kolay bireyleri seçmesine dayanan olasılıksız bir örnekleme yöntemidir.

Cevap: A

6. Soruda geliştirilen ölçeğin **tekrar test uygulamasında benzer sonuçlar verdiği** belirtilmektedir. Aynı ölçme aracının farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar vermesi **test-tekrar test güvenirliğinin yüksek olduğunu** gösterir. Ancak ölçeğin **yalnızca bazı alt boyutları ölçtüğünün gözlemlenmesi**, ölçülmek istenen yapının tüm yönlerini yeterince temsil etmediğini ve dolayısıyla **geçerliğinin sınırlı olduğunu** gösterir. Bu durumda ölçme aracı tutarlı sonuçlar üretmektedir fakat ölçmek istediği yapıyı tam olarak kapsayamamaktadır. B seçeneği yanlıştır çünkü tekrar testte benzer sonuçlar alınması güvenirliğin düşük olmadığını gösterir. C seçeneği de yanlıştır; geçerliğin sınırlı olduğu belirtilmiştir. D seçeneğinde ifade edilen **kullanışlılık** soruda tartışılan bir özellik değildir. E seçeneği de yanlıştır çünkü güvenirliğin düşük olduğuna dair bir bulgu yoktur.

Cevap: A

7. Soruda bazı sınıflarda **öğretmenlere etkili sınıf yönetimi eğitimi verildiği** ve bunun sonucunda **öğrencilerin derse katılım düzeyinin** ölçülerek eğitim verilmeyen sınıflarla karşılaştırıldığı belirtilmektedir. Araştırmalarda araştırmacı tarafından **uygulanan ya da değiştirilen değişken bağımsız değişken**, bu uygulamanın etkisini gösteren sonuç değişkeni ise **bağımlı değişkendir**. Bu durumda öğretmenlere verilen sınıf yönetimi eğitimi araştırmacının uyguladığı müdahale olduğu için **bağımsız değişkendir**. Bu müdahalenin sonucunda ölçülen **öğrencilerin derse katılım düzeyi** ise sonuç değişkeni olduğundan **bağımlı değişkendir**.

Cevap: A

8. Soruda araştırmacı **aynı eğitim öğretim yılı içinde 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinden veri toplamış** ve farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin sınav kaygısı puanlarını karşılaştırmıştır. Farklı yaş veya sınıf gruplarının **aynı zaman diliminde ölçülerek karşılaştırılması** ile yapılan çalışmalar **kesitsel araştırmadır**. Bu tür araştırmalarda değişim zaman içinde izlenmez; yalnızca farklı gruplar aynı anda karşılaştırılır. A seçeneğindeki **boylamsal araştırma**, aynı bireylerin uzun bir süre boyunca tekrar tekrar ölçülmesini içerir. B seçeneğindeki **deneysel araştırma**, araştırmacının değişken üzerinde müdahale yaparak neden-sonuç ilişkisini test ettiği çalışmalardır. C seçeneğindeki **etnografik araştırma**, bir grubun kültürünü ve sosyal etkileşimlerini doğal ortamında incelemeye odaklanır. D seçeneğindeki **meta-analiz** ise farklı araştırmaların sonuçlarını istatistiksel olarak birleştiren çalışmalardır.

Cevap: E

9. Soruda geliştirilen ölçeğin **öz denetim düzeyini ölçmek** amacıyla kullanıldığı ve analizlerde ölçekten yüksek puan alan öğrencilerin **dürtüsellik puanlarının düşük**, **akademik öz düzenleme puanlarının ise yüksek** olduğu bulunmuştur. Ayrıca ölçek puanlarının **matematik işlem hızıyla anlamlı ilişki göstermediği** belirtilmiştir. Bir ölçme aracının ölçmek istediği **kuramsal yapıyla ilişkili değişkenlerle beklenen yönde ilişki göstermesi** ve **ilişkisiz değişkenlerle ilişki göstermemesi**, o ölçeğin gerçekten hedeflenen yapıyı ölçtüğüne kanıt oluşturur. Bu durum ölçme aracının **yapı geçerliğini** destekler. A seçeneğindeki **görünüş geçerliği**, testin yüzeyde ölçmek istediği özelliği ölçüyor gibi görünmesiyle ilgilidir. B seçeneğindeki **kapsam geçerliği**, maddelerin ölçülmek istenen alanı ne kadar temsil ettiğini ifade eder. D seçeneğindeki **uygunluk geçerliği** ve E seçeneğindeki **eş zaman geçerliği** ise test puanlarının dış ölçütlerle ilişkisine dayanan geçerlik türleridir.

Cevap: C

10. Soruda araştırmacı **30 maddeden oluşan doğru-yanlış formatındaki bir başarı testinin güvenirliğini** tek uygulamadan elde edilen verilerle hesaplamak istemektedir. Maddelerin **iki seçenekli (doğru-yanlış)** olması ve güvenirliğin **madde güçlükleri ile madde varyansları kullanılarak** hesaplanacak olması, ikili puanlanan testler için kullanılan **KR-20 yöntemini** işaret eder. **KR-20**, doğru-yanlış gibi iki kategorili maddelerden oluşan testlerde iç tutarlılık güvenirliğini hesaplamak için kullanılan bir katsayıdır. A seçeneğindeki **test-tekrar test yöntemi**, aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını inceler. C seçeneğindeki **Cronbach alfa yöntemi**, çok kategorili (Likert tipi gibi) maddelerden oluşan testlerde iç tutarlılığı hesaplamak için kullanılır. D seçeneğindeki **paralel form yöntemi**, aynı özelliği ölçen iki eşdeğer test formunun uygulanmasına dayanır. E seçeneğindeki **iki yarı yöntemi** ise testin iki eş parçaya bölünerek güvenirliğin hesaplanmasına dayanır.

Cevap: B

11. Soruda araştırmacı **lise öğrencilerinin akademik öz-yeterlik düzeyi ile sınav kaygısı düzeyi arasındaki ilişkiyi** incelemek istemekte ve bu amaçla öğrencilere iki farklı ölçek uygulayarak elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi istatistiksel olarak analiz etmektedir. Değişkenler üzerinde herhangi bir müdahale yapılmadan yalnızca **iki değişken arasındaki ilişkinin yönü ve derecesinin incelendiği** çalışmalar **korelasyonel araştırmadır**. Bu araştırmalarda amaç değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemektir, neden-sonuç ilişkisi kurmak değildir. A seçeneğindeki **deneysel araştırma**, araştırmacının bağımsız değişken üzerinde kontrol sağlayarak müdahale yaptığı çalışmalardır. C seçeneğindeki **nedensel karşılaştırma araştırması**, var olan gruplar arasındaki farkların olası nedenlerini incelemeye dayanır. D seçeneğindeki **eylem araştırması**, uygulama ortamındaki bir problemi çözmeye yönelik planlama ve uygulama döngüsünü içerir. E seçeneğindeki **etnografik araştırma** ise bir grubun kültürünü ve sosyal etkileşimlerini doğal ortamında inceleyen nitel araştırmalardır.

Cevap: B

12. Soruda öğrencilerin **haftalık kahve tüketimi ile akademik başarıları arasındaki ilişki** incelenmiş ve korelasyon katsayısı **r = +0,03** olarak bulunmuştur. Korelasyon katsayısı **0'a çok yakın olduğunda**, iki değişken arasında anlamlı ya da güçlü bir ilişki olmadığı kabul edilir. Verilen **+0,03** değeri pozitif yönde olsa da ilişki düzeyi çok zayıf olduğu için pratik olarak **ilişkinin olmadığı** şeklinde yorumlanır. A seçeneği yanlıştır çünkü bu ifade güçlü bir pozitif ilişkiyi ima eder. B seçeneği yanlış çünkü negatif ilişki söz konusu değildir. C seçeneği yanlıştır; korelasyon sonuçları **nedensellik göstermez**. E seçeneği ise negatif ilişkiyi ifade eder. Bu nedenle doğru yorum, iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığıdır.

Cevap: D

13. Soruda iki grubun puanlarının normal dağıldığı ve varyanslarının eşit olduğu belirtilmiştir. Varyanslar eşit olduğuna göre standart sapmalar da eşittir. Deniz'in puanı 1. gruptaki kişilerin %90'ından daha yüksek olduğuna göre, bu puan 1. grubun 90. yüzdelik dilimine karşılık gelir. Aynı puan 2. gruptaki kişilerin %90'ından daha düşük olduğuna göre ise 2. grubun 10. yüzdelik dilimine karşılık gelir. Normal dağılım simetrik bir dağılım olduğundan, 90. yüzdelik dilim ortalamanın ne kadar üstündeyse 10. yüzdelik dilim de ortalamanın o kadar altındadır. Ayrıca iki grubun standart sapmaları eşit olduğu için bu uzaklık her iki grup için aynıdır. Bu durumda Deniz'in puanı, 1. grubun ortalaması olan 48'in ne kadar üstündeyse, 2. grubun ortalaması olan 62'nin de o kadar altındadır. Yani Deniz'in puanı iki ortalama arasında tam ortada yer alır. **Bu nedenle Deniz'in puanı: 55 olur.**

Cevap: C

14. Soruda araştırmacı 40 maddelik ölçeğin güvenirliğini belirlemek için test maddelerini **tek ve çift numaralı maddeler olarak iki eş parçaya ayırmış** ve iki yarıdan elde edilen puanlar arasındaki korelasyonu **r = 0,62** olarak hesaplamıştır. Bu işlem **iki yarı yöntemi** ile güvenirliği belirleme sürecidir. Ancak iki yarıdan elde edilen korelasyon yalnızca **testin yarısının güvenirliğini** yansıtır. Testin tamamına ilişkin güvenirlik katsayısını tahmin etmek için iki yarıdan elde edilen korelasyonun **testin tam uzunluğuna göre düzeltilmesi gerekir**. Bu amaçla kullanılan yöntem **Spearman-Brown düzeltme formülüdür**. A seçeneğindeki **KR-20 güvenirlik katsayısı**, doğru-yanlış gibi iki kategorili maddelerden oluşan testlerde iç tutarlılığı hesaplamak için kullanılır. B seçeneğindeki **Cronbach alfa katsayısı**, çok kategorili maddelerden oluşan ölçeklerde iç tutarlılığı belirlemek için kullanılır. D seçeneğindeki **Pearson korelasyonu**, iki değişken arasındaki ilişkiyi hesaplamak için kullanılan temel korelasyon katsayısıdır. E seçeneğindeki **test-tekrar test korelasyonu** ise aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını incelemeye yöneliktir.

Cevap: C

15. Soruda öğretmen **iki farklı sınıfta farklı öğretim yöntemleri uygulayarak** öğrencilerin problem çözme becerileri üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırmalarda araştırmacı tarafından **değiştirilen veya manipüle edilen değişken bağımsız değişkendir**. Bu durumda öğretmenin bir sınıfta **oyunlaştırma yöntemi**, diğer sınıfta **geleneksel anlatım yöntemi** kullanması araştırmada değiştirilen faktördür. Dolayısıyla **uygulanan öğretim yöntemi bağımsız değişkendir**. A seçeneğindeki **problem çözme becerisi** ve B seçeneğindeki **sınav puanları** araştırmanın sonucunda ölçülen değişkenlerdir ve bu nedenle bağımlı değişkendir. C seçeneğindeki **matematik dersi konuları** araştırmada değiştirilen bir unsur değildir. E seçeneğindeki **sınıf mevcutları** ise araştırmanın temel değişkeni olarak ele alınmamıştır.

Cevap: D

1. Soruda geliştirilen sınav kaygısı ölçeğindeki maddelerin **büyük ölçüde yalnızca sınav öncesi bedensel belirtilere odaklandığı**, buna karşılık sınav sırasında yaşanan **dikkat dağınıklığı, başarısızlık düşünceleri ve sınav sonrası kaygı** gibi önemli boyutların ölçek içinde yeterince yer almadığı belirtilmiştir. Bir ölçme aracındaki maddelerin ölçülmek istenen kavramın **tüm boyutlarını ne derece temsil ettiğini** ifade eden geçerlik türü **kapsam geçerliğidir**. Ölçekte sınav kaygısının bazı yönlerinin yeterince temsil edilmemesi bu geçerliğin düşük olduğunu gösterir. A seçeneğindeki **yordama geçerliği**, test puanlarının gelecekteki bir performansı tahmin etme gücünü ifade eder. B seçeneğindeki **yapı geçerliği**, ölçme aracının kuramsal yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğine ilişkin kanıtlarla ilgilidir. D seçeneğindeki **görünüş geçerliği**, testin yüzeyde ölçmek istediği özelliği ölçüyor gibi görünmesiyle ilgilidir. E seçeneğindeki **uygunluk geçerliği** ise test puanlarının dış bir ölçütle ilişkisini ifade eder.

Cevap: C

2. Soruda araştırmacıların **yeni doğmuş 50 bebeği uzun bir süre boyunca takip ettiği** ve çocuklar **1 yaşından 7 yaşına kadar her altı ayda bir tekrar ölçülerek dil gelişimlerindeki değişimin izlendiği** belirtilmektedir. Aynı bireylerin uzun bir zaman dilimi boyunca tekrar tekrar ölçülerek gelişimsel değişimlerinin incelendiği araştırma deseni **boylamsal desendir**. A seçeneğindeki **kesitsel desen**, farklı yaş gruplarının aynı anda ölçülerek karşılaştırılmasına dayanır. B seçeneğindeki **meta-analiz**, farklı araştırmaların bulgularını istatistiksel olarak birleştiren çalışmalardır. C seçeneğindeki **vaka incelemesi**, tek bir bireyin ya da sınırlı bir durumun ayrıntılı incelenmesini ifade eder. D seçeneğindeki **fenomenolojik araştırma** ise bireylerin yaşantılarına ilişkin öznel deneyimlerini anlamaya odaklanan nitel araştırmalardır.

Cevap: E

3. Soruda psikolojik danışmanın test maddelerini **tek numaralı ve çift numaralı maddeler olarak iki eş parçaya ayırdığı** ve öğrencilerin bu iki yarıdan aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi hesapladığı belirtilmektedir. Bir testin maddelerini iki eş parçaya bölerek iki yarıdan elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi incelemeye dayanan güvenirlik belirleme yöntemi **iki yarı yöntemidir**. Bu yöntemde elde edilen korelasyon yalnızca testin yarısına ait olduğu için testin tamamına ilişkin güvenirliği tahmin etmek amacıyla **Spearman-Brown düzeltme formülü** kullanılır. A seçeneğindeki **KR-20 yöntemi**, doğru-yanlış gibi iki kategorili maddelerden oluşan testlerde iç tutarlılığı hesaplamak için kullanılır. B seçeneğindeki **paralel form yöntemi**, aynı özelliği ölçen iki eşdeğer test formunun uygulanmasına dayanır. D seçeneğindeki **puanlayıcılar arası güvenirlik**, farklı değerlendiricilerin verdikleri puanların tutarlılığını inceler. E seçeneğindeki **test-tekrar test yöntemi** ise aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını belirlemek için kullanılır.

Cevap: C

4. Soruda verilen sosyal kaygı puanları **45, 50, 50, 50, 55, 55, 60, 65, 70** şeklindedir ve soruda merkezi eğilim ölçülerinden **en sık görülen değeri temsil eden ölçü** sorulmaktadır. Bir veri setinde en çok tekrar eden değeri gösteren merkezi eğilim ölçüsü **moddur**. Veriler incelendiğinde **50 değeri üç kez**, **55 değeri iki kez**, diğer değerler ise birer kez görülmektedir. Bu nedenle veri setinde en sık tekrar eden değer **50**'dir. A ve E seçeneklerinde verilen **aritmetik ortalama**, tüm değerlerin toplamının gözlem sayısına bölünmesiyle elde edilen merkezi eğilim ölçüsüdür. C seçeneğinde verilen **medyan**, sıralanmış veri setinde ortada kalan değeri gösterir. Ancak soruda özellikle **en sık görülen değer** sorulduğu için doğru ölçü moddur ve bu veri setinde mod **50**'dir.

Cevap: B

5. Soruda araştırmacının matematik sınav puanlarını analiz etmek için **t-testi** kullandığı belirtilmektedir. **t-testi**, iki bağımsız grubun ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir. Bu nedenle A seçeneğindeki **özel ders alan ve almayan öğrencilerin puanlarının karşılaştırılması**, C seçeneğindeki **başarılı ve başarısız öğrencilerin ortalamalarının karşılaştırılması**, D seçeneğindeki **erkek ve kız öğrencilerin puanlarının karşılaştırılması** ve E seçeneğindeki **lise 1 ve lise 2 öğrencilerinin puanlarının karşılaştırılması** iki grubun ortalamalarını karşılaştırmaya dayandığı için t-testi ile incelenebilir. Ancak B seçeneğinde **haftalık ders çalışma süresi ile matematik puanı arasındaki ilişki** sorulmaktadır. Bu durum iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi gerektirir ve genellikle **korelasyon analizi** ile değerlendirilir; bu nedenle t-testi için uygun değildir.

Cevap: B

6. Soruda okul psikolojik danışmanı, **rehberlik etkinliklerine daha sık katılan öğrencilerin akademik motivasyonlarının daha yüksek olup olmadığını** incelemek istemektedir. **Tek yönlü alternatif hipotez**, ilişkinin ya da farkın yönünü açık biçimde belirten hipotezdir. Bu nedenle hipotezde yalnızca ilişki olduğunu söylemek değil, **hangi yönde olduğunu** ifade etmek gerekir. Rehberlik etkinliklerine katılım arttıkça motivasyonun **daha yüksek olacağı** yönünde bir beklenti bulunduğu için tek yönlü alternatif hipotez bu yönde kurulmalıdır. A seçeneği **ilişki yoktur** diyerek sıfır hipotezini ifade eder. C seçeneği ilişki olduğunu belirtir ancak **yön belirtmez**, bu nedenle iki yönlüdür. D seçeneğinde de yalnızca **fark vardır** denir ve yön belirtilmez. E seçeneği ise motivasyon yerine **akademik başarı** değişkenini içerdiği için soruyla uyumlu değildir.

Cevap: B

7. Soruda psikolojik danışman **rehberlik oturumlarına katılım durumu ile sınav kaygısı düzeyi arasındaki ilişkiyi** incelemek istemektedir ve bunu yaparken **sınıf düzeyini göz önünde bulundurmaktadır**. Araştırmalarda etkisi incelenen değişken **bağımsız değişken**, bu değişkenden etkilendiği düşünülen sonuç değişkeni **bağımlı değişken**, araştırmada etkisi kontrol altında tutulan değişken ise **kontrol değişkenidir**. Bu durumda **rehberlik oturumlarına katılım durumu** araştırmada etkisi incelenen değişkendir ve **bağımsız değişkendir**. **Sınav kaygısı düzeyi** ise bu değişkene bağlı olarak değişmesi beklenen sonuç değişkenidir ve **bağımlı değişkendir**. **Sınıf düzeyi** ise araştırmada dikkate alınarak etkisi kontrol edilmeye çalışılan bir değişkendir; bu nedenle **kontrol değişkenidir**.

Cevap: A

8. Soruda problem çözme becerisini ölçmesi amaçlanan bir maddede **spor müsabakalarına özgü terimlerin yoğun biçimde kullanıldığı** ve bu terimlere aşina olan öğrencilerin matematiksel becerileri aynı olsa bile soruyu daha kolay yanıtladıkları belirtilmiştir. Bu durumda öğrencilerin performansı yalnızca ölçülmek istenen **matematiksel problem çözme becerisine** değil, aynı zamanda **spor terimlerine aşinalık** gibi başka bir etkene de bağlı hâle gelmektedir. Ölçme sonuçlarına ölçülmek istenen özellik dışında bir faktörün düzenli biçimde etki etmesi **sistematik hatayı** artırır ve ölçme sonuçlarının doğruluğunu zedeler. A seçeneğinde belirtilen **tesadüfi hataların azalması** bu durumla ilgili değildir. B seçeneğindeki **yapı geçerliğinin artması** değil, tam tersine azalması beklenir. D seçeneğindeki **standart sapmanın azalması** bu durumdan doğrudan çıkarılamaz. E seçeneğindeki **zaman içindeki tutarlılık** ise güvenirlikle ilgilidir ve soruda böyle bir durumdan söz edilmemektedir.

Cevap: C

9. Soruda verilen matematik sınav puanları **60, 70, 75, 80, 85, 90, 95** şeklindedir. Veri setinde **her değer yalnızca bir kez tekrar ettiği** için **mod** yoktur; bu nedenle A ve E seçenekleri doğru değildir. Merkezi eğilim ölçülerinden **aritmetik ortalama** tüm değerlerin toplamının gözlem sayısına bölünmesiyle elde edilir ve bu veri setinde **555 / 7 = 79,28** olur; ancak ortalama uç değerlere daha duyarlıdır. Veriler zaten sıralı olduğundan ortada bulunan değer **80**'dir ve bu değer **medyandır**. Medyan özellikle uç değerlerden daha az etkilenmesi nedeniyle veri setinin merkezini daha iyi temsil eder. D seçeneğinde verilen **ortalama = 80** ise hesaplama açısından yanlıştır. Bu nedenle veri setinin merkezi eğilimini en iyi temsil eden ölçü **medyandır**.

Cevap: C

10. Soruda psikolojik danışman **5'li Likert tipi 25 maddelik bir ölçeğin güvenirliğini**, tek uygulamadan elde edilen verilerle **maddeler arasındaki iç tutarlılığa bakarak** belirlemek istemektedir. Çok kategorili (Likert tipi gibi) maddelerden oluşan ölçeklerde, maddelerin aynı yapıyı ne derece tutarlı ölçtüğünü belirlemek için kullanılan güvenirlik katsayısı **Cronbach alfadır**. Bu katsayı tek uygulamadan elde edilen verilerle hesaplanır ve ölçeğin iç tutarlılığını gösterir. A seçeneğindeki **KR-21**, doğru-yanlış gibi iki kategorili maddelerden oluşan testler için kullanılan bir iç tutarlılık katsayısıdır. B seçeneğindeki **test-tekrar test**, aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığını inceler. C seçeneğindeki **Spearman-Brown**, iki yarı yöntemiyle elde edilen korelasyonu testin tamamına uyarlamak için kullanılır. E seçeneğindeki **paralel form**, aynı özelliği ölçen iki eşdeğer test formunun uygulanmasına dayanır.

Cevap: D

11. Soruda araştırmacı **uzaktan eğitim sürecinde yalnızlık deneyimini derinlemesine incelemek** amacıyla pandemi döneminde tamamen uzaktan eğitim alan **8 öğrenciyle bireysel mülakatlar yapmış** ve öğrencilerin yaşadıkları duyguların **ortak özünü ve deneyimlerine yükledikleri anlamları** ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bireylerin belirli bir olguyu nasıl deneyimlediklerini ve bu deneyime hangi anlamları yüklediklerini anlamaya odaklanan nitel araştırma deseni **fenomenolojik araştırmadır**. A seçeneğindeki **etnografik araştırma**, bir grubun kültürünü ve sosyal yaşamını doğal ortamında incelemeye yöneliktir. C seçeneğindeki **deneysel desen**, değişkenlere müdahale edilerek neden-sonuç ilişkisini test etmeyi amaçlar. D seçeneğindeki **kesitsel araştırma**, farklı gruplardan aynı anda veri toplayarak karşılaştırma yapmaya dayanır. E seçeneğindeki **tarama modeli** ise geniş gruplarda mevcut durumu betimlemeye yönelik nicel araştırmalardır.

Cevap: B

12. Soruda verilen kaygı puanları **40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 200** şeklindedir. Veri setinde **200** değeri diğer puanlara göre oldukça yüksek bir **uç değerdir**. Uç değerler **aritmetik ortalamayı önemli ölçüde etkilediği** için bu tür dağılımlarda merkezi eğilimi en iyi temsil eden ölçü **medyandır**. Veriler sıralı olduğundan ortada bulunan değer **60**'tır ve bu değer **medyanı** ifade eder. C seçeneğinde verilen **mod**, en sık tekrar eden değeri gösterir; ancak veri setinde tekrar eden değer bulunmamaktadır. A ve D seçeneklerinde verilen **aritmetik ortalama** ise uç değerden etkilendiği için dağılımın merkezini doğru temsil etmez.

Cevap: B

13. Soruda lise öğrencilerine uygulanan sosyal kaygı ölçeğindeki maddelerin büyük bölümünün **yetişkinlerin iş yaşamındaki sunum yapma, toplantıda konuşma veya iş görüşmesine girme** gibi durumlara yönelik olduğu ve öğrencilerin bu maddeleri **anlamakta zorlandıkları ya da kendi yaşamlarıyla ilişkili bulmadıkları** belirtilmiştir. Bu durumda ölçekten elde edilen puanların öğrencilerin gerçek sosyal kaygı düzeyini yansıtmadığı düşünülmektedir. Bir ölçme aracının puanlarının **dış bir ölçüt veya hedef grup için uygun sonuçlar verip vermediğini** ifade eden geçerlik türü **uygunluk geçerliğidir**. Ölçeğin hedef kitlesi lise öğrencileri olmasına rağmen maddelerin yetişkin yaşamına yönelik olması, ölçme aracının bu grup için uygun olmadığını gösterir ve **uygunluk geçerliğinin düşük olduğunu** düşündürür. A ve D seçenekleri **güvenirlikle** ilgilidir ve soruda buna dair bir kanıt verilmemiştir. C seçeneğindeki **yordama geçerliği** gelecekteki performansı tahmin etme gücünü ifade eder. E seçeneğinde belirtilen **tesadüfi hatanın olmaması** ise verilen durumdan çıkarılamaz.

Cevap: B

14. Soruda psikolojik danışman öğrencilerin öz-yeterlik puanlarını **küçükten büyüğe sıralamış** ve **aşırı yüksek veya düşük puanların merkezi eğilimi etkilemesini istemediği** için ortadaki değeri kullanmak istemektedir. Uç değerlerden en az etkilenen merkezi eğilim ölçüsü **medyandır**. **Medyan**, sıralanmış veri setinde ortada bulunan değeri gösterir ve uç değerlerin ortalamayı bozduğu durumlarda veri setinin merkezini daha doğru temsil eder. A seçeneğindeki **mod**, en sık tekrar eden değeri gösterir. B seçeneğindeki **ortalama**, tüm değerlerin toplamının gözlem sayısına bölünmesiyle elde edilir ve uç değerlerden kolayca etkilenir. C seçeneğindeki **standart sapma** ve D seçeneğindeki **korelasyon katsayısı** ise merkezi eğilim ölçüsü değildir.

Cevap: E

15. Soruda verilen korelasyon tablosunda dersler arasındaki ilişkilerin **yönü ve gücü** gösterilmektedir. Korelasyon katsayısı **+1'e yaklaştıkça güçlü pozitif ilişki**, **-1'e yaklaştıkça güçlü negatif ilişki**, **0'a yaklaştıkça ise zayıf ilişki** anlamına gelir. Tablo incelendiğinde en yüksek pozitif korelasyon **Matematik ile Fizik arasında 0,80**'dir. Bu nedenle B seçeneği yanlıştır çünkü **Türkçe ile Tarih arasındaki ilişki 0,75** olup en yüksek değildir. A seçeneği de yanlıştır çünkü **Müzik ile Fizik arasındaki korelasyon −0,40**'tır ve bu ilişki ters yönlüdür. C seçeneği yanlıştır; **Matematik ile Müzik arasındaki korelasyon −0,25** olduğundan Matematik puanı yüksek olan bir öğrencinin Müzik puanının da yüksek olması beklenmez. D seçeneği de yanlıştır çünkü **Fizik-Tarih korelasyonu 0,15**, **Matematik-Türkçe korelasyonu ise 0,45**'tir; yani ikinci ilişki daha güçlüdür. Tabloda **en zayıf ilişki değeri 0,05** olup bu değer **Tarih ile Müzik dersleri arasındaki ilişkiye** aittir.

Cevap: E

1. Bu araştırmada **günlük kitap okuma süresinin** çocukların **kelime dağarcığı üzerindeki etkisi** incelenmektedir. Bilimsel araştırmalarda **etkisi incelenen ve araştırmacı tarafından belirleyici değişken olarak ele alınan değişken "bağımsız değişken"**, bu değişkenden **etkilendiği varsayılan sonuç değişkeni ise "bağımlı değişken"** olarak adlandırılır. Soruda **günlük kitap okuma süresi**, kelime dağarcığını etkileyen değişken olduğu için **bağımsız değişken**, **kelime dağarcığı** ise bu durumdan etkilenmesi beklenen sonuç olduğu için **bağımlı değişken** niteliğindedir. Bu nedenle **A seçeneği yanlıştır**, çünkü kitap okuma süresi bağımlı değil bağımsız değişkendir. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü kelime dağarcığı kontrol değişkeni değil bağımlı değişkendir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü kelime dağarcığı kontrol değişkeni değildir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü kitap okuma süresi kontrol değişkeni değildir.

Cevap: E

2. Araştırmada üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyi **0-60 arasında puan veren standart bir ölçek** ile ölçülmektedir. Ölçme kuramında **eşit aralıklı ölçek**, ölçüm değerleri arasındaki farkların **eşit ve anlamlı olduğu**, ancak **mutlak (gerçek) sıfır noktasının bulunmadığı** ölçek türüdür. Soruda araştırmacı **40 puanın 20 puandan daha yüksek olduğunu** belirtmektedir. Bu durum ölçümün **büyüklük karşılaştırmasına izin verdiğini** gösterir. Ayrıca **30-40 arasındaki farkın, 10-20 arasındaki farkla aynı anlamı taşıdığı** ifade edilmektedir. Bu özellik **ölçekteki aralıkların eşit olduğunu** gösterir. Ancak araştırmacı **0 puanın depresyonun tamamen yokluğu anlamına gelmediğini** özellikle vurgulamıştır. Bu durum ölçekte **gerçek sıfır noktasının bulunmadığını** gösterir. Bu nedenle ölçüm **oranlı ölçek** değildir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **sınıflama (nominal) ölçeği** yalnızca kategorileri ayırır ve büyüklük karşılaştırması yapılamaz. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **sıralama ölçeği** sadece büyüklük sırası verir, ancak aralıkların eşit olduğu söylenemez. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **oranlı ölçeklerde gerçek sıfır noktası vardır** ve "hiçlik" anlamı taşır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **nominal veri türü** kategorik sınıflandırma içerir. Soruda verilen özellikler **eşit aralıklı ölçeğin temel özellikleriyle** örtüşmektedir

Cevap: C

3. Bu araştırmada araştırmacı **sabah kahvaltısı yapmanın öğrencilerin odaklanma süresi üzerindeki etkisini** incelemektedir. Deneysel araştırmalarda **bağımsız değişken**, araştırmacının etkisini incelemek için değiştirdiği değişkendir. Bu soruda **kahvaltı yapma durumu** bağımsız değişkendir. Ancak deney günü **okulun ısıtma sisteminin bozulması ve sınıfların aşırı soğuması**, araştırmacının başlangıçta planlamadığı bir durumdur. Bu durum hem deney hem kontrol grubundaki öğrencilerin **odaklanma düzeyini etkileyerek araştırma sonuçlarına müdahale etmiştir**. Araştırma sonuçlarını etkileyen ve **bağımsız değişken dışında ortaya çıkan bu tür değişkenler "karıştırıcı değişken"** olarak adlandırılır. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **beklenti etkisi** araştırmacının veya katılımcıların beklentilerinin sonuçları etkilemesi durumudur. Soruda böyle bir durum yoktur. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **plasebo etkisi** katılımcının gerçek bir müdahale olmadığı hâlde etkilenmesi durumudur. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **seçkisiz atama** katılımcıların gruplara rastgele dağıtılmasıdır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **deney grubu** bağımsız değişkenin uygulandığı gruptur. Soruda açıklanan durum, araştırmacının kontrol etmediği ancak sonuçları etkileyen bir değişken olduğundan **karıştırıcı değişken** niteliğindedir

Cevap: B

4. Araştırmada psikolojik danışman **ergenlerde akademik erteleme davranışını ölçmek amacıyla yeni bir ölçek geliştirmiştir**. Ölçme kuramında **yapı geçerliği**, bir ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı **psikolojik yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğine ilişkin kanıtları** ifade eder. Bu tür geçerlik genellikle **faktör analizi**, kuramsal olarak ilişkili değişkenlerle **beklenen yönde ilişki**, ilgisiz değişkenlerle ise **ilişkisizlik** göstermesi gibi bulgularla desteklenir. Soruda yapılan **faktör analizi sonucunda maddelerin görevden kaçınma, zaman yönetimi güçlüğü ve motivasyon eksikliği olmak üzere üç boyutta toplandığı** belirtilmiştir. Bu durum ölçeğin **kuramsal yapısını ortaya koyan bir kanıttır**. Ayrıca ölçekten yüksek puan alan öğrencilerin **akademik öz-yeterliklerinin düşük ve ders çalışma motivasyonlarının zayıf olması**, kuramsal olarak beklenen ilişkilerle uyumludur. Buna karşılık **fiziksel dayanıklılık puanlarıyla**

anlamlı bir ilişki bulunmaması, ölçülen yapıyla ilgisiz bir değişkenle ilişki olmamasını gösterir. Bu tür bulgular birlikte değerlendirildiğinde ölçeğin **ölçmek istediği psikolojik yapıyı yansıttığını gösteren yapı geçerliği kanıtı** sunmaktadır. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **kapsam geçerliği** maddelerin alanı ne kadar temsil ettiğine ilişkin uzman görüşleriyle ilgilidir. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **görünüş geçerliği** ölçeğin yüzeyde ölçüyor gibi görünmesine dayanır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **uygunluk (ölçüt) geçerliği** başka bir ölçütle doğrudan karşılaştırma yapılmasını içerir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **eşdeğer form güvenirliği** geçerlik değil **güvenirlik türüdür**

Cevap: C

5. Araştırmada **merkezi eğilim ölçüleri** olan **aritmetik ortalama, medyan ve mod** değerlendirilmektedir. **Aritmetik ortalama**, tüm veri değerlerinin toplamının veri sayısına bölünmesiyle elde edilir. Bu nedenle **I numaralı ifade doğrudur**. **Medyan**, veriler küçükten büyüğe sıralandığında ortada yer alan değeri ifade eder ve **aşırı uç değerlerden (outlier) büyük ölçüde etkilenmez**. Bu nedenle **II numaralı ifade doğrudur**. **Mod**, veri setinde **en sık tekrar eden değerdir** ve bazı veri setlerinde **birden fazla mod bulunabilir**. Bu nedenle **III numaralı ifade de doğrudur**. **V numaralı ifade de doğrudur**, çünkü medyan sıralanmış veri setinin tam ortasında yer alır. Ancak **aritmetik ortalama her zaman medyan ve moddan daha büyük değildir**. Bu durum yalnızca **sağa çarpık (pozitif çarpıklık)** gösteren dağılımlarda görülür. Simetrik dağılımlarda üçü eşit olabilir, sola çarpık dağılımlarda ise ortalama daha küçük olabilir. Bu nedenle **IV numaralı ifade yanlıştır**

Cevap: D

6. Araştırmada araştırmacı **bir köy okulundaki öğrencilerin teneffüs saatlerindeki oyun kültürünü ve akran etkileşimlerini** incelemek amacıyla **üç ay boyunca doğal ortamda gözlem yapmıştır**. Nitel araştırma yöntemlerinden **etnografik araştırma**, belirli bir grubun **kültürünü, günlük yaşam pratiklerini, sosyal ilişkilerini ve anlam sistemlerini** uzun süreli gözlem ve katılım yoluyla incelemeyi amaçlar. Soruda araştırmacı öğrencilerin **oyun gruplarını nasıl oluşturduklarını**, **oyun kurallarının ve dilinin kuşaktan kuşağa nasıl aktarıldığını**, ayrıca **bahçedeki farklı alanların öğrenciler açısından taşıdığı sosyal anlamları ve hiyerarşiyi** incelemiştir. Bu tür incelemeler bir grubun **kültürel örüntülerini ve sosyal yapısını anlamaya yönelik** çalışmalardır ve **etnografik araştırmanın temel özelliklerini** yansıtır. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **deneysel araştırmalarda bağımsız değişken manipüle edilir ve kontrol koşulları oluşturulur**. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **korelasyonel araştırmalar değişkenler arasındaki ilişkiyi istatistiksel olarak inceler**. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **nedensel karşılaştırma araştırmalarında var olan gruplar arasındaki farkların nedenleri incelenir**. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **fenomenolojik araştırma bireylerin belirli bir yaşantıya ilişkin öznel deneyimlerini anlamaya odaklanır**. Soruda ise bir grubun **kültürel yapısı ve sosyal etkileşim örüntüleri** incelenmektedir

Cevap: D

7. Araştırmada araştırmacı **ahlaki akıl yürütme becerilerinin yaşa bağlı değişimini** incelemek istemektedir. Bu amaçla **2024 yılında 10, 20 ve 30 yaşındaki farklı gruplardan bireyler seçilmiş** ve tüm gruplara **aynı zaman diliminde** ahlaki ikilemler içeren test uygulanmıştır. Gelişim araştırmalarında **kesitsel yöntem**, farklı yaş gruplarının **aynı zaman diliminde karşılaştırılması** esasına dayanır. Bu yöntemde araştırmacı farklı yaş gruplarından veri toplar ve **yaşa bağlı farklılıkları tek bir zamanda inceleyerek karşılaştırır**. Soruda da farklı yaş grupları **aynı yıl içinde ölçülmüş ve karşılaştırılmıştır**. Bu nedenle araştırma **kesitsel yöntem** niteliğindedir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **boylamsal araştırmalarda aynı bireyler uzun bir zaman boyunca tekrar tekrar ölçülür**. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **vaka incelemesi**

belirli bir birey ya da küçük bir grubun ayrıntılı incelenmesine dayanır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **meta-analiz farklı araştırmaların sonuçlarını istatistiksel olarak birleştiren bir yöntemdir**. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **etnografik araştırmalar belirli bir grubun kültürel yapısını doğal ortamda incelemeye odaklanır**

Cevap: C

8. Bir bireyin **z puanı (standart puanı)**, bir ham puanın **aritmetik ortalamadan kaç standart sapma uzaklıkta olduğunu** gösterir. **Standart puan**, ham puandan ortalamanın çıkarılması ve sonucun **standart sapmaya bölünmesi** ile hesaplanır. Formül şu şekildedir: **z = (X − μ) / σ**. Soruda **aritmetik ortalama 55**, **standart sapma 12** ve öğrencinin **ham puanı 40** olarak verilmiştir. Buna göre işlem **z = (40 − 55) / 12** şeklinde yapılır. Önce ham puan ile ortalama arasındaki fark bulunur: **40 − 55 = −15**. Daha sonra bu değer **standart sapmaya bölünür**: **−15 / 12 = −1,25**. Bu sonuç öğrencinin puanının **ortalamanın 1,25 standart sapma altında** olduğunu gösterir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü −1,5 farklı bir uzaklığı ifade eder. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü −1 değeri ortalamadan yalnızca 1 standart sapma uzaklığı gösterir. **D ve E seçenekleri yanlıştır**, çünkü bu değerler **pozitif z puanı** ifade eder ve ortalamanın üzerinde olmayı gösterir

Cevap: B

9. Soruda bir çoktan seçmeli maddenin **üst ve alt grup dağılımları** verilmiştir. Ölçme değerlendirmede **madde güçlük indeksi (p)**, doğru cevaplayanların toplam öğrenci sayısına oranıdır. Doğru seçenek **D** olduğuna göre üst grupta **70**, alt grupta **20** öğrenci doğru cevap vermiştir. Toplam doğru sayısı **70 + 20 = 90**'dır. Toplam öğrenci sayısı **200** olduğundan **p = 90 / 200 = 0,45** bulunur. Bu nedenle **I numaralı ifade doğrudur**. **Madde ayırt edicilik indeksi (D)** ise üst ve alt gruptaki doğru cevap oranlarının farkıdır. Üst grup doğru oranı **70 / 100 = 0,70**, alt grup doğru oranı **20 / 100 = 0,20**'dir. Aradaki fark **0,70 − 0,20 = 0,50** olduğundan **II numaralı ifade de doğrudur**. Çeldiricilerin işlevselliği incelendiğinde **işlevsel çeldiriciler alt grup tarafından daha fazla seçilmelidir**. **E seçeneği** üst ve alt grupta **eşit sayıda (5 ve 5)** öğrenci tarafından seçilmiştir. Bu durum çeldiricinin **ayırt edici olmadığını ve işlevsel çalışmadığını** gösterir. Bu nedenle **III numaralı ifade de doğrudur**

Cevap: E

10. Araştırmada psikolojik danışman aynı **problem çözme becerisi ölçeğini** aynı öğrenci grubuna **iki hafta arayla tekrar uygulamıştır**. Ölçme kuramında bir ölçme aracının farklı zamanlarda yapılan ölçümlerde **benzer sonuçlar vermesi "kararlılık" (test-tekrar test güvenirliği)** olarak adlandırılır. Soruda öğrencilerin ilk uygulamada **çok yüksek puan almasına rağmen ikinci uygulamada oldukça düşük puan aldığı**, bazı öğrencilerin ise **tam ters yönde büyük puan değişimleri gösterdiği** belirtilmiştir. Bu durum ölçüm sonuçlarının **zamanlar arasında tutarlı olmadığını** gösterir. Başka bir ifadeyle ölçme aracı **aynı özelliği farklı zamanlarda benzer biçimde ölçememektedir**. Bu nedenle ölçme aracının **kararlılığı (test-tekrar test güvenirliği) düşüktür**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü ayırt edicilik maddenin başarılı ve başarısız bireyleri ayırma gücü ile ilgilidir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü kapsam geçerliği ölçeğin ölçmek istediği alanı ne kadar temsil ettiğini ifade eder. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü ölçüt bağımlı değerlendirme ölçüm sonuçlarının önceden belirlenmiş bir ölçüte göre yorumlanmasıdır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **sabit hata** tüm ölçümlerde aynı yönde etki oluşturur; burada ise **bireyler arasında düzensiz ve büyük değişimler** görülmektedir

Cevap: B

11. Araştırmada matematik sınavı puanlarının **sola çarpık (negatif çarpık) dağılım gösterdiği** belirtilmiştir. Ölçme değerlendirmede **sola çarpık dağılım**, puanların büyük kısmının **yüksek değerlerde toplandığını**, düşük puanların ise daha az sayıda olduğunu gösterir. Bu tür dağılımlarda kuyruk **düşük puanlar yönünde uzanır** ve genellikle **aritmetik ortalama < medyan < mod** ilişkisi görülür. Öğrencilerin büyük bölümünün yüksek puan alması genellikle **sınavın kolay olduğunu** gösterir. Bu nedenle dağılımın sola çarpık olması, **öğrencilerin çoğunun yüksek puan aldığı ve sınavın görece kolay olduğu** biçiminde yorumlanır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü zor sınavlarda genellikle **sağa çarpık (pozitif çarpık) dağılım** görülür ve öğrencilerin çoğu düşük puan alır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü simetrik dağılımda çarpıklık yoktur. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü sınav kolaysa ortalama başarı genellikle yüksektir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü zor bir sınavda öğrencilerin çoğunun yüksek puan alması beklenmez

Cevap: A

12. Ölçme değerlendirmede **sabit hata**, tüm ölçümlere **aynı miktarda ve aynı yönde etki eden hata türüdür**. **Tesadüfi hata**, ölçümlere **rastgele ve bireyden bireye farklı biçimde etki eden hatalardır**. **Sistematik hata** ise ölçümlerde **belirli bir nedene bağlı olarak düzenli bir yanlılık oluşturan hatalardır**. Birinci durumda öğretmen **cevap anahtarını kaydırmış ve tüm öğrencilere sistematik biçimde 4 puan fazla vermiştir**. Bu hata **tüm öğrencilere aynı miktarda yansıdığı için sabit hata**dır. İkinci durumda sınav sırasında **koridordaki gürültü bazı öğrencileri etkilemiş, bazılarını etkilememiştir**. Etkinin öğrenciler arasında **rastgele değişmesi** bu durumun **tesadüfi hata** olduğunu gösterir. Üçüncü durumda ise test yönergesindeki **yanlış ifade öğrencilerin büyük kısmının aynı şekilde hata yapmasına neden olmuştur**. Bu durum belirli bir nedene bağlı olarak **ölçümlerde yanlılık oluşturduğu için sistematik hata**dır. Bu nedenle hata türleri sırasıyla **sabit hata - tesadüfi hata - sistematik hatadır.**

Cevap: A

13. Araştırmada fizik sınavı puanlarının **standart sapmasının düşük olduğu** belirtilmiştir. Ölçme değerlendirmede **standart sapma**, puanların **aritmetik ortalama etrafında ne kadar yayıldığını** gösteren bir değişkenlik ölçüsüdür. **Standart sapmanın düşük olması**, puanların **birbirine ve ortalamaya yakın toplandığını**, yani dağılımın **dar olduğunu** gösterir. Bu durumda öğrenciler arasındaki **başarı farkları genellikle küçüktür** ve puanlar **benzer aralıklarda yoğunlaşır**. Bu nedenle **A seçeneği doğrudur**, çünkü puanlar birbirine yakındır. **B seçeneği doğrudur**, çünkü öğrenciler arasındaki başarı farklılıkları azdır. **C seçeneği doğrudur**, çünkü puanlar çoğunlukla ortalamaya yakın değerler alır. **E seçeneği de doğrudur**, çünkü düşük standart sapma **dar bir dağılımı** ifade eder. Ancak **D seçeneği yanlıştır**, çünkü standart sapmanın düşük olduğu bir dağılımda **çok yüksek veya çok düşük uç puanların bulunması beklenmez**; böyle uç değerler dağılımı genişleterek standart sapmayı artırır.

Cevap: D

14. Araştırmada rehberlik uzmanı öğrencilerin **program türü (sayısal, sözel, eşit ağırlık)** ile **sınav başarı durumu (başarılı / başarısız)** arasındaki ilişkiyi incelemek istemektedir. Ölçme değerlendirme ve istatistikte **ki-kare testi**, iki **kategorik (sınıflama düzeyinde) değişken** arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını incelemek için kullanılır. Soruda her iki değişken de **kategorik yapıdadır**. Program türü üç kategoriden oluşur, başarı durumu ise **başarılı-başarısız** biçiminde iki kategorilidir. Bu nedenle değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesinde **ki-kare bağımsızlık testi** uygun yöntemdir. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **bağımlı örneklem t-testi** aynı grubun iki farklı ölçümünün ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **regresyon analizi** genellikle sürekli değişkenler arasındaki yordama ilişkisini incelemek için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **varyans analizi (ANOVA)** birden fazla grubun **ortalamalarını karşılaştırmak** amacıyla uygulanır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Spearman korelasyonu** sıralama düzeyindeki değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. Soruda ise iki **kategorik değişken** arasındaki ilişki incelenmektedir.

Cevap: A

15. Araştırmada eğitim araştırmacısı **Türkiye genelindeki ortaöğretim öğrencilerinin siber zorbalık farkındalık düzeylerini ve genel eğilimlerini belirlemek** amacıyla **81 ilden seçilen 10.000 öğrenciye anket uygulamıştır**. Araştırmanın amacı **mevcut durumu geniş bir örneklem üzerinden betimlemek ve sayısal verilerle genel bir tablo ortaya koymaktır**. Eğitim araştırmalarında **tarama araştırması**, bir grubun ya da büyük bir kitlenin **mevcut özelliklerini, tutumlarını veya eğilimlerini olduğu gibi ortaya koymayı amaçlayan** yöntemdir. Genellikle **anket ve ölçekler kullanılarak geniş örneklemlerden veri toplanır**. Soruda da araştırmacı geniş bir örneklemden **anket yoluyla veri toplayarak mevcut durumu betimlemiştir**. Bu nedenle kullanılan yöntem **tarama araştırmasıdır**. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **fenomenolojik araştırma bireylerin belirli bir yaşantıya ilişkin öznel deneyimlerini derinlemesine anlamayı amaçlar**. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **etnografik araştırma belirli bir grubun kültürünü doğal ortamda uzun süreli gözlemle inceler**. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **deneysel araştırmalarda bağımsız değişken manipüle edilerek neden-sonuç ilişkisi test edilir**. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **vaka incelemesi belirli bir birey veya küçük bir grubun ayrıntılı biçimde incelenmesine dayanır**.

Cevap: A

1. Araştırmada üç farklı okuldan seçilen öğrencilerin matematik puanları karşılaştırılmakta ve bu farkların anlamlı olup olmadığını incelemek için **tek yönlü ANOVA (varyans analizi)** kullanılmaktadır. **ANOVA**, üç veya daha fazla grubun **aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek** amacıyla kullanılan bir istatistiksel yöntemdir. Bu nedenle **A seçeneği uygundur**, çünkü üç okuldan öğrencilerin matematik puan ortalamaları arasında fark olup olmadığı incelenmektedir. **C seçeneği uygundur**, çünkü farklı öğretim yöntemlerinin başarı puanları üzerindeki etkisini karşılaştırmak da grup ortalamalarını karşılaştırmayı gerektirir. **D seçeneği uygundur**, çünkü üç farklı şubenin sınav puanı ortalamalarının karşılaştırılması ANOVA'nın temel kullanım alanlarından biridir. **E seçeneği de uygundur**, çünkü okullar arası performans farklılıkları ortalama puanların karşılaştırılmasıyla değerlendirilebilir. Ancak **B seçeneği uygun değildir**, çünkü öğrencilerin matematik ve fen puanları arasındaki **ilişkiyi incelemek** ortalamaları karşılaştırmak değil, iki değişken arasındaki **korelasyonu** incelemek anlamına gelir. Bu nedenle bu amaç için **korelasyon analizi** kullanılır, ANOVA değil.

Cevap: B

2. Soruda öğrencinin **akademik yetenek testi** ve **mesleki ilgi envanteri** sonuçları birlikte değerlendirilmektedir. Bulgulara göre öğrencinin **sözel, sayısal ve şekil-uzay yetenek puanlarının tamamı %20'lik dilimdedir** ve bu durum yeteneklerin **genel olarak düşük düzeyde ve birbirine yakın olduğunu** gösterir. Ayrıca öğrencinin **10 farklı ilgi alanından aldığı puanların da birbirine yakın ve orta değerlerin altında olduğu** belirtilmiştir. Psikolojik danışma ve kariyer rehberliğinde **profil analizi** yapılırken puanların birbirine çok yakın olması ve belirgin bir alanın öne çıkmaması durumu **"düz profil"** olarak adlandırılır. Puanların genel düzeyi düşük olduğunda ise bu durum **"düşük düz profil"** olarak ifade edilir. Bu tür profillerde bireyin **belirgin bir yetenek veya ilgi alanı henüz ayrışmamıştır**. Bu nedenle yönlendirme sürecinde öğrencinin **ilgi ve yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olacak çalışmalar yapılması gerekir**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü ilgi ve yetenekler arasında belirgin bir uyuşmazlık değil, aksine **benzer ve düşük düzeyde bir dağılım** vardır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü güçlü yanların belirgin biçimde ayrıştığına dair bir bulgu yoktur. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü belirgin bir yetenek alanı bulunmamaktadır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü verilen bilgiler **akademik özgüven** ile ilgili değildir. Bu nedenle öğrencinin **düşük düz düz profile sahip olduğu ve ilgi-yetenek ayrışmasının henüz gerçekleşmediği** söylenebilir.

Cevap: B

3. Araştırmada 7. sınıf öğrencilerinin **sınav kaygısı düzeyini** ölçmek için yalnızca **6 maddeden oluşan ve "Evet-Hayır" biçiminde cevaplanan** bir test kullanılmıştır. Ölçme değerlendirmede **duyarlılık (hassasiyet)**, bir ölçme aracının **bireyler arasındaki küçük farkları ortaya koyabilme gücünü** ifade eder. Soruda öğrencilerin büyük çoğunluğunun puanlarının **4 ile 6 arasında toplandığı** ve **kaygı düzeyi çok yüksek olan öğrencilerle orta düzey kaygıya sahip öğrencilerin aynı puanı aldığı** belirtilmektedir. Bu durum testin **bireyler arasındaki ince farkları ayırt edemediğini** göstermektedir. Az sayıda madde bulunması ve **iki kategorili (Evet-Hayır) cevaplama biçimi** de ölçme aracının ayırt etme hassasiyetini azaltır. Bu nedenle ölçme aracının **duyarlılığı düşüktür**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü kapsam geçerliği test maddelerinin ölçülmek istenen alanı temsil etme derecesiyle ilgilidir. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü puanların birbirine yakın olması güvenirliğin yüksek olduğunu göstermez. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü soruda belirli bir yanlılık oluşturan sistematik hata belirtilmemiştir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü verilen durum normlara dayalı değerlendirme ile ilgili değildir.

Cevap: D

4. Araştırmada tarih sınavı puanlarının **sağa çarpık (pozitif çarpık) dağılım gösterdiği** belirtilmiştir. Ölçme değerlendirmede **sağa çarpık dağılım**, puanların büyük bölümünün **düşük değerlerde toplandığını**, yüksek puanların ise daha az sayıda olduğunu gösterir. Bu tür dağılımlarda kuyruk **yüksek puanlar yönünde uzanır** ve genellikle **aritmetik ortalama > medyan > mod** ilişkisi görülür. Öğrencilerin çoğunun düşük puan alma-

sı genellikle **sınavın zor olduğunu** gösterir. Bu nedenle sağa çarpık dağılım, **öğrencilerin büyük kısmının düşük puan aldığı ve sınavın zor olduğu** biçiminde yorumlanır. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü kolay sınavlarda genellikle **sola çarpık dağılım** görülür ve öğrencilerin çoğu yüksek puan alır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü simetrik dağılımda çarpıklık yoktur. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü sınav zor olduğunda ortalama başarı genellikle düşük olur. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü düşük puan alan öğrencilerin fazla olması sınavın kolay değil **zor olduğunu** gösterir.

Cevap: E

5. Araştırmada öğrencilerin **haftalık ders çalışma süreleri dakika cinsinden** ölçülmüştür. Ölçme kuramında **oranlı ölçek**, ölçüm değerleri arasındaki farkların **eşit olduğu**, ayrıca **gerçek (mutlak) sıfır noktasının bulunduğu** ölçek türüdür. Gerçek sıfır noktası, ölçülen özelliğin **hiç bulunmaması durumunu** ifade eder. Soruda araştırmacı **0 dakika çalışma değerinin gerçekten çalışmama durumunu gösterdiğini** belirtmiştir. Ayrıca **200 dakika çalışan bir öğrencinin 100 dakika çalışan bir öğrenciden iki kat fazla çalıştığı** ifade edilmektedir. Bu durum ölçümde **oran karşılaştırmalarının anlamlı olduğunu** gösterir. Bu özellikler **oranlı ölçeğin temel özellikleridir**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **sınıflama (nominal) ölçeği** yalnızca kategorileri ayırır ve büyüklük ilişkisi göstermez. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **sıralama ölçeği** yalnızca büyüklük sırası verir, ancak aralıkların eşit olduğu söylenemez. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **eşit aralıklı ölçeklerde gerçek sıfır noktası yoktur**. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü ölçülen değişken **nicel bir değişkendir**, nitel veri değildir.

Cevap: E

6. Araştırmada psikolojik danışman dikkat eksikliği olan bir öğrencinin derste yerinde oturma süresini artırmak amacıyla pekiştireç temelli bir davranış değiştirme programı uygulamıştır. Uygulama öncesinde öğrencinin davranışı 5 gün boyunca ölçülerek başlangıç düzeyi (baseline) belirlenmiş, ardından müdahale uygulanmış ve süreç boyunca aynı davranış düzenli olarak ölçülerek grafik üzerinde izlenmiştir. Davranış değişiminin aynı birey üzerinde zaman içinde takip edilmesi ve müdahalenin etkisinin bu bireyde değerlendirilmesi, tek denekli araştırma yaklaşımının temel özelliğidir. Bu tür araştırmalarda amaç, bir müdahalenin belirli bir bireyde davranış değişikliği oluşturup oluşturmadığını ortaya koymaktır. A seçeneği yanlıştır, çünkü kesitsel tarama araştırmaları geniş gruplarda mevcut durumu betimlemeye yöneliktir. B seçeneği yanlıştır, çünkü deneysel grup karşılaştırmalı araştırmalarda en az iki grup karşılaştırılır. D seçeneği yanlıştır, çünkü etnografik araştırmalar bir grubun kültürünü doğal ortamda incelemeye odaklanır. E seçeneği yanlıştır, çünkü korelasyonel araştırmalar değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlar.

Cevap: C

7. Araştırmada psikolojik danışman, öğrencilerin duygusal durumlarını değerlendirirken **puanlayıcının kişisel yorumundan en az etkilenen ve farklı uygulayıcıların benzer sonuçlar elde edebileceği** bir ölçme yöntemi aramaktadır. Ölçme değerlendirmede **objektiflik**, ölçüm sonuçlarının **puanlayıcıdan bağımsız olması ve farklı değerlendiriciler tarafından aynı sonuca ulaşılabilmesi** anlamına gelir. Bu özellik en çok **standartlaştırılmış, kapalı uçlu maddelerden oluşan testlerde** sağlanır. **Doğru-yanlış maddelerinden oluşan testlerde** cevap anahtarı nettir ve puanlama **kişisel yoruma ihtiyaç duymaz**. Bu nedenle puanlayıcılar arasında **yüksek tutarlılık** sağlanır ve ölçme daha objektif olur. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü serbest kompozisyon yazıları puanlayıcının yorumuna bağlıdır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü serbest gözlem notları büyük ölçüde değerlendiricinin öznel yorumunu içerir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü davranışların yorumlanarak puanlanması yine değerlendirici etkisini artırır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü açık uçlu soruların puanlanması da yorum gerektirir ve objektiflik daha düşüktür. Bu nedenle **objektifliği en yüksek olan yöntem standartlaştırılmış doğru-yanlış testlerdir**.

Cevap: E

8. Araştırmada matematik sınavı puanlarının **standart sapmasının büyük olduğu** belirtilmiştir. Ölçme değerlendirmede **standart sapma**, puanların **aritmetik ortalama etrafında ne kadar yayıldığını** gösteren bir değişkenlik ölçüsüdür. **Standart sapmanın büyük olması**, puanların **birbirinden oldukça farklı olduğunu**, yani dağılımın **geniş olduğunu** gösterir. Bu durumda öğrenciler arasında **başarı farklılıkları fazladır** ve puanlar **geniş bir aralığa yayılmıştır**. Bu nedenle **B seçeneği doğrudur**, çünkü başarı farklılıkları yüksektir. **C seçeneği doğrudur**, çünkü geniş puan dağılımı testin **ayırt ediciliğinin yüksek olabileceğine** işaret eder. **D seçeneği doğrudur**, çünkü puanların geniş yayılması grubun **heterojen** olduğunu gösterir. **E seçeneği de doğrudur**, çünkü büyük standart sapma **geniş bir dağılımı** ifade eder. Ancak **A seçeneği yanlıştır**, çünkü standart sapma büyük olduğunda puanların **birbirine çok yakın olması beklenmez**.

Cevap: A

9. Araştırmada öğrencilerin haftalık ders çalışma süresi ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. İstatistiksel analiz sonucunda korelasyon katsayısı r = +0,68 bulunmuştur. Ölçme ve istatistikte korelasyon katsayısı, iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü gösterir. Katsayının pozitif (+) olması, değişkenlerin aynı yönde değiştiğini ifade eder. Yani bir değişken arttıkça diğer değişken de artma eğilimi gösterir. Ayrıca 0,68 değeri orta-yüksek düzeyde bir ilişkiye işaret eder. Soruda da haftalık çalışma süresi arttıkça öğrencilerin not ortalamalarının yükseldiği belirtilmektedir. Bu nedenle ders çalışma süresi ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır yorumu desteklenir. B ve C seçenekleri yanlıştır, çünkü bunlar negatif ilişkiyi ifade eder. D seçeneği yanlıştır, çünkü korelasyon analizi neden-sonuç ilişkisi kanıtlamaz, yalnızca değişkenler arasındaki ilişkiyi gösterir. E seçeneği yanlıştır, çünkü r = +0,68 değeri değişkenlerin bağımsız olmadığını, aralarında anlamlı bir ilişki bulunduğunu gösterir.

Cevap: A

10. Araştırmada öğrencilerin **akran ilişkilerinde uyum düzeyleri** üç kategori halinde değerlendirilmiştir: **düşük, orta ve yüksek**. Ölçme kuramında **sıralama ölçeği**, bireylerin belirli bir özelliğe göre **büyüklük sırasına konulabildiği**, ancak bu sıralama arasındaki **farkın ne kadar olduğunun bilinmediği** ölçek türüdür. Soruda **yüksek düzeydeki bir öğrencinin orta düzeydeki öğrenciden ne kadar daha uyumlu olduğu bilinmemekte**, yalnızca **hangisinin daha uyumlu olduğu anlaşılmaktadır**. Bu durum ölçümün **sıralama özelliği taşıdığını**, ancak aralıkların eşit olmadığını göstermektedir. Bu nedenle elde edilen veriler **sıralama ölçeği** niteliğindedir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **sınıflama ölçeğinde** kategoriler arasında büyüklük sırası bulunmaz. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **eşit aralıklı ölçeklerde** ölçüm değerleri arasındaki farklar eşittir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **oranlı ölçeklerde gerçek sıfır noktası bulunur** ve oran karşılaştırmaları yapılabilir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü burada ölçüm **sürekli sayısal değerlerle yapılmamıştır**, yalnızca sıralı kategoriler kullanılmıştır.

Cevap: B

11. Araştırmada öğrencilerin **stres düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek** 60 maddeden oluşmakta ve uygulanması **yaklaşık 90 dakika sürmektedir**. Ölçme değerlendirmede **kullanışlılık**, bir ölçme aracının **uygulama süresi, maliyet, puanlama kolaylığı ve sonuçların hızlı elde edilmesi** gibi pratik özelliklerini ifade eder. Soruda öğrencilerin soruların **uzunluğu ve karmaşıklığı nedeniyle testi tamamlayamadıkları**, bazı maddelere **rastgele yanıt verdikleri** ve sonuçların **hızlı biçimde raporlanamadığı** belirtilmektedir. Bu durum ölçme aracının **uygulama ve değerlendirme açısından pratik olmadığını** gösterir. Dolayısıyla ölçeğin **kullanışlılığı düşüktür**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü iç tutarlılık maddelerin birbiriyle tutarlılığı ile ilgilidir ve soruda buna ilişkin bir bulgu verilmemiştir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü kararlılık ölçümlerin zaman içinde tutarlı sonuç vermesiyle ilgilidir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü yordama geçerliği test puanlarının gelecekteki performansı tahmin etme gücünü ifade eder. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü kapsam geçerliği test maddelerinin ölçülen alanı temsil etme derecesiyle ilgilidir. Soruda vurgulanan problem **uygulama süresi ve pratiklik** ile ilgilidir.

Cevap: B

12. Araştırmacı, öğrencilerin sınav kaygısı ölçeğinden elde ettiği puanların **genel düzeyini** belirlemek istemektedir. Soruda araştırmacının **tüm öğrencilerin puanlarını toplayıp öğrenci sayısına bölmeyi planladığı** belirtilmiştir. Ölçme ve istatistikte bu işlem **aritmetik ortalama**yı ifade eder. **Aritmetik ortalama**, veri setindeki tüm değerlerin toplamının **toplam gözlem sayısına bölünmesiyle** elde edilen merkezi eğilim ölçüsüdür ve grubun **genel eğilimini** göstermede yaygın biçimde kullanılır. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **medyan** sıralanmış veri setinin ortasında yer alan değeri ifade eder. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **mod** veri setinde en sık tekrar eden değerdir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **standart sapma** merkezi eğilim değil **dağılım ölçüsüdür**. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **varyans** da verilerin ortalama etrafındaki yayılımını gösteren bir değişkenlik ölçüsüdür. Soruda tanımlanan işlem **aritmetik ortalamanın hesaplanmasıdır**.

Cevap: C

13. Araştırmada dört farklı öğretim yöntemini kullanan sınıfların **fen bilgisi başarı puanları** karşılaştırılmış ve **tek yönlü ANOVA sonucunda gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur**. İstatistikte **ANOVA**, üç veya daha fazla grubun **aritmetik ortalamaları arasında genel bir fark olup olmadığını** gösterir. Ancak ANOVA sonucu anlamlı çıktığında **farkın hangi gruplar arasında olduğunu doğrudan göstermez**. Bu nedenle araştırmacılar farkın **hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için çoklu karşılaştırma (post-hoc) testleri** uygular. **LSD (Least Significant Difference) testi**, ANOVA sonrasında kullanılan **post-hoc karşılaştırma testlerinden biridir** ve grupların ortalamalarını ikili biçimde karşılaştırarak farkın **hangi gruplar arasında olduğunu belirlemeyi** sağlar. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **Mann-Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **ki-kare testi kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi** incelemek için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **Spearman korelasyonu sıralama düzeyindeki değişkenler arasındaki ilişkiyi** ölçer. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Wilcoxon işaretli sıra testi bağımlı iki ölçümün karşılaştırılmasında** kullanılan parametrik olmayan bir yöntemdir. Bu nedenle ANOVA sonrasında farkın **hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için LSD testi kullanılır**.

Cevap: A

14. Araştırmada üniversite öğrencilerinin **ders çalışma süresi ile sosyal medya kullanım süresi** arasındaki ilişki incelenmiş ve **korelasyon katsayısı r = -0,75** bulunmuştur. İstatistikte **korelasyon katsayısının negatif olması**, değişkenlerin **ters yönlü değiştiğini** gösterir. Yani bir değişken arttıkça diğer değişken **azalma eğilimi gösterir**. Ayrıca **0,75 gibi yüksek bir değer**, ilişkinin **güçlü düzeyde olduğunu** ifade eder. Bu nedenle **I numaralı ifade doğrudur**, çünkü değişkenler arasında **negatif yönlü ve yüksek düzeyde bir ilişki** vardır. **II numaralı ifade de doğrudur**, çünkü sosyal medya kullanım süresi arttıkça ders çalışma süresinin **azalma eğilimi göstermesi** negatif korelasyonun anlamına uygundur. Ancak **III numaralı ifade kesin olarak doğru değildir**, çünkü **korelasyon nedensellik göstermez**; yalnızca değişkenler arasında ilişki olduğunu gösterir. Bu nedenle sosyal medya kullanımının ders çalışma süresini **kesin olarak neden azalttığı söylenemez**.

Cevap: C

15. Araştırmacı verileri analiz etmek için **bağımsız gruplar t-testi** kullanmayı planlamaktadır. İstatistikte **bağımsız gruplar t-testi**, **iki bağımsız grubun ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını** incelemek için kullanılan parametrik bir testtir. Bu nedenle araştırma sorusu genellikle **iki farklı grubun ortalama puanlarının karşılaştırılmasını** içermelidir. **A seçeneği uygundur**, çünkü kız ve erkek öğrenciler iki bağımsız grubu temsil eder ve matematik puanlarının ortalamaları karşılaştırılabilir. **B seçeneği uygundur**, çünkü özel okul ve devlet okulu öğrencileri iki bağımsız gruptur. **D seçeneği uygundur**, çünkü servisle gelen ve yürüyerek gelen öğrenciler iki bağımsız grup oluşturur. **E seçeneği uygundur**, çünkü sosyal etkinliklere katılan ve katılmayan öğrenciler iki bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmayı gerektirir. Ancak **C seçeneği uygun değildir**, çünkü burada **iki değişken arasındaki ilişki** incelenmektedir. Günlük uyku süresi ile sınav kaygısı puanı arasındaki bağlantıyı incelemek için **korelasyon analizi** kullanılması gerekir, bağımsız gruplar t-testi değil.

Cevap: C

1. Araştırmada üç farklı lisede uygulanan matematik destek programlarının öğrencilerin **yıl sonu başarı puanları üzerindeki etkisi** incelenmiş ve **tek yönlü ANOVA sonucunda gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur**. İstatistikte **ANOVA**, birden fazla grubun **ortalama puanları arasında genel bir fark olup olmadığını** gösterir. Ancak ANOVA sonucu anlamlı çıktığında **farkın hangi gruplar arasında olduğunu doğrudan göstermez**. Bu nedenle araştırmacılar farkın **hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc (çoklu karşılaştırma) testleri** uygular. **Tukey testi**, ANOVA sonrasında kullanılan yaygın **post-hoc testlerden biridir** ve grupların ortalamalarını ikili biçimde karşılaştırarak farkın **hangi gruplar arasında olduğunu belirlemeyi** sağlar. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **Kruskal-Wallis testi** parametrik olmayan bir alternatif olup ANOVA yerine kullanılır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **ki-kare testi kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi** incelemek için kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **Mann-Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Spearman korelasyonu** değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. Bu nedenle ANOVA sonrasında farkın **hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi uygulanır**.

Cevap: D

2. Araştırmacı problem çözme becerilerini ölçen testin **güvenirliğini** incelemek istemektedir. Bu amaçla **aynı içeriği ölçen, aynı zorluk düzeyine sahip ve aynı kazanımları kapsayan ikinci bir test** hazırlamış ve iki testi **aynı öğrenci grubuna aynı gün uygulamıştır**. Ölçme değerlendirmede **paralel form güvenirliği**, aynı özelliği ölçen ve **eşdeğer özelliklere sahip iki farklı test formunun** aynı gruba uygulanması ve bu iki testten elde edilen puanlar arasındaki **korelasyonun hesaplanması** ile belirlenir. Soruda araştırmacının yaptığı işlem tam olarak bu durumu ifade etmektedir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **test-tekrar test yöntemi** aynı testin farklı zamanlarda uygulanmasına dayanır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **iki yarı yöntemi** tek bir testin maddelerinin iki eş parçaya ayrılmasıyla hesaplanır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **Cronbach alfa** testin iç tutarlılığını belirlemek için kullanılır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **KR-21** doğru-yanlış maddelerden oluşan testlerin iç tutarlılık güvenirliğini hesaplamak için kullanılan bir katsayıdır. Soruda ise **eşdeğer iki test formu arasındaki ilişki** incelenmektedir.

Cevap: B

3. Araştırmada lise öğrencilerinin **ders çalışma alışkanlıkları ile sınav performansları arasındaki ilişki** incelenmek istenmektedir. İstatistikte iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için genellikle **korelasyon analizleri** kullanılır. Ancak soruda yapılan ön analizlerde verilerin **normal dağılıma uymadığı** belirtilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığında **parametrik korelasyon analizi (Pearson)** yerine **parametrik olmayan korelasyon yöntemleri** tercih edilir. **Spearman korelasyonu**, özellikle **normal dağılım varsayımı karşılanmadığında** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için kullanılan **parametrik olmayan bir korelasyon katsayısıdır**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **Mann-Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **ANOVA** birden fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılan parametrik bir testtir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Wilcoxon işaretli sıra testi** bağımlı iki ölçümün karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir yöntemdir. Veriler normal dağılmadığında iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için **Spearman korelasyonu** uygun bir yöntemdir.

Cevap: D

4. Araştırmada psikolojik danışman 12. sınıf öğrencilerinin **üniversite sınavı sürecinde yaşadıkları başarısızlık korkusunu nasıl anlamlandırdıklarını** incelemek istemektedir. Bu araştırma **nitel araştırma** niteliğindedir. Çünkü nitel araştırmalar bireylerin **yaşantılarını, algılarını ve deneyimlerini derinlemesine anlamayı** amaçlar. Soruda araştırmacının **az sayıda öğrenciyle uzun süreli bireysel görüşmeler yaptığı**, görüşmeleri **ses kaydına aldığı**, daha sonra **yazıya dökerek öğrencilerin ifadelerindeki ortak**

temaları belirlemeye çalıştığı belirtilmektedir. Ayrıca araştırmacının öğrencilerin yaşantılarını **kendi bakış açılarıyla anlamaya odaklanması** da nitel araştırmaların temel özelliklerinden biridir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü nicel araştırmalar sayısal veriler ve istatistiksel analizlere dayanır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü kesitsel tarama araştırmaları geniş örneklemlerden veri toplayarak mevcut durumu betimlemeyi amaçlar. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü etnografik araştırmalar belirli bir grubun kültürel yapısını doğal ortamda uzun süreli gözlemle incelemeye odaklanır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü deneysel araştırmalarda bağımsız değişken manipüle edilerek neden-sonuç ilişkisi test edilir. Soruda ise öğrencilerin yaşantılarının **derinlemesine anlaşılması** hedeflenmektedir.

Cevap: B

5. Araştırmada **burslu ve burssuz öğrencilerin akademik başarı puanları karşılaştırılmak istenmektedir**. Yani burada **iki bağımsız grubun başarı puanları arasında fark olup olmadığı** incelenmektedir. Normal koşullarda iki bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak için **bağımsız örneklem t-testi** kullanılır. Ancak soruda puanların **normal dağılıma uymadığı** belirtilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığında parametrik testler yerine **parametrik olmayan alternatif testler** kullanılır. İki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan test **Mann-Whitney U testi**dir. Bu nedenle bu araştırmada hipotezi test etmek için **Mann-Whitney U testi** kullanılmalıdır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **bağımlı örneklem t-testi** aynı grubun iki farklı ölçümünün karşılaştırılmasında kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **regresyon analizi** değişkenler arasındaki yordama ilişkisini incelemek için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılan parametrik bir testtir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Kolmogorov-Smirnov testi** verilerin normal dağılıma uyup uymadığını test etmek için kullanılır.

Cevap: A

6. Araştırmada üniversite öğrencilerinin **sınav kaygısı düzeyi** ile **akademik başarıları** arasındaki ilişki incelenmektedir. Sınav kaygısı **0 ile 80 arasında puan veren bir ölçekle ölçülmüştür**, akademik başarı ise **dönem sonu not ortalaması** ile ifade edilmiştir. Ölçme değerlendirmede **sürekli değişken**, belirli bir aralık içinde **çok sayıda farklı değer alabilen ve sayısal olarak ölçülebilen değişken** olarak tanımlanır. Hem **sınav kaygısı puanları** hem de **not ortalaması** sayısal değerler aldığı ve belirli bir aralık içinde farklı değerler gösterebildiği için **sürekli değişken** niteliğindedir. Bu nedenle araştırmada kullanılan her iki değişken de **sürekli değişken** olarak kabul edilir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü sınav kaygısı süreksiz değil sayısal puanlarla ölçülen sürekli bir değişkendir. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü sınav kaygısı kategorik değildir ve akademik başarı da sıralı değil sayısal bir değişkendir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü bir değişkenin bağımlı olması onun sürekli olamayacağı anlamına gelmez. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü akademik başarı not ortalaması ile ölçüldüğünde **nicel ve sürekli bir değişkendir**.

Cevap: E

7. Araştırmada araştırmacı, **ergenlerde sosyal medya bağımlılığı** ile ilgili elde edilen sonuçların **il genelindeki lise öğrencilerine genellenebilmesini** istemektedir. Bu nedenle örneklem seçerken ildeki öğrencilerin **cinsiyet dağılımını (%55 kız, %45 erkek)** ve **okul türlerinin dağılımını (%40 Anadolu, %35 meslek, %25 imam hatip)** örneklemde de **aynı oranlarda korumaya dikkat etmiştir**. Ölçme ve araştırma yöntemlerinde **temsil edici atama**, örneklem veya grupların **evrendeki temel özellikleri ve oranları yansıtacak şekilde oluşturulması** anlamına gelir. Soruda araştırmacı hem örneklem seçiminde hem de deney ve kontrol gruplarını oluştururken **evrendeki dağılımları örnekleme yansıtmaya çalışmıştır**. Bu nedenle kullanılan yaklaşım **temsil edici atama**dır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **yansız atama** bireylerin gruplara rastgele yerleştirilmesini ifade eder. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **basit rastgele örnekleme** her bireyin seçilme olasılığının eşit olduğu örnekleme yöntemidir ve oranların korunmasını zorunlu kılmaz. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **kolayda örnekleme** ulaşılması en kolay bireylerin seçilmesine dayanır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **sistematik örnekleme** belirli bir aralıkla seçme yapılmasını ifade eder.

Cevap: A

8. Araştırmada araştırmacı **9. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri ile akademik benlik algıları arasındaki ilişkiyi** incelemek istemektedir. Bu amaçla **600 öğrenciden ölçekler aracılığıyla sayısal puanlar toplamış** ve elde ettiği verileri **istatistiksel yöntemlerle analiz ederek değişkenler arasındaki ilişki düzeyini belirlemeyi** planlamıştır. Bu araştırma **nicel araştırma** niteliğindedir. Çünkü nicel araştırmalar **sayısal verilerin toplanması, istatistiksel analizlerin yapılması ve sonuçların genellenebilir biçimde yorumlanması** üzerine kuruludur. Soruda kullanılan **ölçekler, sayısal puanlar ve istatistiksel analizler** nicel araştırmanın temel özelliklerini göstermektedir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü nitel araştırmalar genellikle **görüşme, gözlem ve içerik analizi** gibi yöntemlerle bireylerin deneyimlerini derinlemesine anlamayı amaçlar. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **eylem araştırması** uygulamadaki bir sorunu çözmeye yönelik döngüsel müdahaleleri içerir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **fenomenolojik araştırma** bireylerin yaşantılarını ve bu yaşantılara yükledikleri anlamları incelemeye odaklanır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **tarihsel araştırma** geçmişte gerçekleşmiş olayları ve belgeleri inceleyerek yorumlamayı amaçlar.

Cevap: B

9. Bu soruda okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler için uygulanan **destek eğitim programının sonunda öğrencilerin hedefe ulaşıp ulaşmadığı** değerlendirilmektedir. Değerlendirme yönergesinde **"dakikada en az 85 doğru kelime okuyan öğrenciler program hedeflerine ulaşmış kabul edilir"** biçiminde **önceden belirlenmiş bir başarı ölçütü** bulunmaktadır. Öğrenciler de bu ölçüte göre **"yeterli" ve "yetersiz"** olarak sınıflandırılmaktadır. Ölçme değerlendirmede **ölçüt bağımlı değerlendirme**, bireyin performansının **önceden belirlenmiş bir ölçüte veya standart değere göre değerlendirilmesi** anlamına gelir. Bu durumda öğrenciler birbirleriyle değil, **belirlenen 85 kelime ölçütüyle karşılaştırılmaktadır**. Bu nedenle kullanılan yaklaşım **ölçüt bağımlı değerlendirme**dir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **norma dayalı değerlendirmede** bireyin performansı grubun ortalamasına veya dağılımına göre yorumlanır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü bağıl değerlendirme de öğrencileri birbirleriyle karşılaştırmaya dayanır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **yansız atama** deneysel araştırmalarda grupların oluşturulmasıyla ilgilidir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **betimsel içerik analizi** nitel verilerin analizinde kullanılan bir yöntemdir.

Cevap: D

10. Bu soruda **üç farklı ilçedeki liselerin öğrencilerinin sosyal beceri puanları karşılaştırılmak istenmektedir**. Yani araştırmada **üç bağımsız grubun puanları arasında fark olup olmadığı** incelenmektedir. Normal koşullarda üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için **ANOVA (varyans analizi)** kullanılır. Ancak soruda puan dağılımlarının **normal dağılmadığı** belirtilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığında parametrik test yerine **parametrik olmayan alternatif testler** kullanılır. Üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan test **Kruskal-Wallis testi**dir. Bu nedenle bu durumda **Kruskal-Wallis testi** kullanılmalıdır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **bağımlı örneklem t-testi** aynı grubun iki ölçümünü karşılaştırmak için kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **regresyon analizi** değişkenler arasındaki yordama ilişkisini incelemek için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **ANOVA** parametrik bir testtir ve normal dağılım varsayımı gerektirir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Kolmogorov-Smirnov testi** verilerin normal dağılıma uyup uymadığını test etmek için kullanılır.

Cevap: A

11. Bu soruda rehberlik servisi, öğrencileri **düşük risk, orta risk ve yüksek risk** olmak üzere üç gruba ayırmaktadır. Değerlendirme sonucunda öğrencilere **sayısal bir puan verilmemekte**, yalnızca **hangi gruba ait oldukları** belirlenmektedir. Ölçme kuramında **sınıflama (nominal) ölçeği**, bireylerin belirli özelliklerine göre **kategorilere ayrılmasını sağlayan**, ancak bu kategoriler arasında **büyüklük veya sıralama ilişkisi bulunmayan** ölçek türüdür. Soruda öğrenciler yalnızca **risk gruplarına yerleştirilmektedir** ve bu gruplar **etiket niteliğindedir**. Bu nedenle elde edilen veri **sınıflama ölçeği** kapsamındadır. **A seçeneği**

yanlıştır, çünkü **eşit aralıklı ölçeklerde** ölçüm değerleri arasındaki farklar eşittir ve sayısal puanlar kullanılır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **oranlı ölçeklerde gerçek sıfır noktası bulunur** ve oran karşılaştırmaları yapılabilir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **sıralama ölçeğinde** kategoriler arasında büyüklük sırası vardır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü sürekli değişken ölçümünde **sayısal ve kesintisiz değerler** elde edilir.

Cevap: D

12. Rehberlik uzmanı tarafından öğrencilerin **sınav öncesi ve sınav sonrası kaygı düzeyleri** ölçülmüştür. Yani araştırmada **aynı öğrencilerin iki farklı zamandaki ölçümleri karşılaştırılmaktadır**. Normal koşullarda bu tür karşılaştırmalarda **bağımlı örneklem t-testi** kullanılır. Ancak verilerin **normal dağılmadığı** belirtilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığında parametrik test yerine **parametrik olmayan alternatif test** kullanılır. Aynı grubun iki ölçümünün karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan test **Wilcoxon işaretli sıra testidir**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **regresyon analizi** değişkenler arasındaki yordama ilişkisini incelemek için kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılan parametrik bir testtir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **Mann-Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılır.

Cevap: E

13. Bir lisede **psikolojik danışman tarafından öğrencilerin iletişim becerileri** yazılı yanıtlar üzerinden değerlendirilmiştir. Aynı öğrenci yanıtı **iki farklı psikolojik danışman tarafından puanlandığında biri 85, diğeri 60 puan vermiştir**. Bu durum puanlamada **ortak ve açık bir ölçüt kullanılmadığını** göstermektedir. Ölçme değerlendirmede **objektiflik**, ölçme sonuçlarının **puanlayıcıdan bağımsız olması ve farklı değerlendiricilerin aynı performansa benzer puanlar verebilmesi** anlamına gelir. Soruda ise farklı puanlayıcıların aynı yanıt için **çok farklı puanlar vermesi**, puanlamanın **değerlendiricinin kişisel yorumundan etkilendiğini** göstermektedir. Bu nedenle ölçme aracının **objektifliği düşüktür**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **duyarlılık** ölçme aracının bireyler arasındaki küçük farkları ayırt edebilme gücü ile ilgilidir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **kapsam geçerliği** test maddelerinin ölçülmek istenen alanı temsil etme derecesini ifade eder. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **kararlılık** aynı testin farklı zamanlarda benzer sonuçlar vermesi ile ilgilidir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **iç tutarlılık** test maddelerinin birbirleriyle olan tutarlılığını ifade eder.

Cevap: B

14. Bir psikolojik danışman tarafından akademik benlik algısı ölçeği aynı öğrenci grubuna uygulanmış ve **3 hafta sonra aynı ölçek yeniden uygulanmıştır**. Yani burada ölçme aracının **farklı zamanlarda aynı bireylere uygulanmasıyla elde edilen puanların tutarlılığı** incelenmektedir. Ölçme değerlendirmede **test-tekrar test güvenirliği**, aynı testin **aynı gruba belirli bir zaman aralığıyla yeniden uygulanması** ve iki uygulama arasındaki **korelasyon katsayısının hesaplanması** ile belirlenir. Soruda da iki uygulama arasındaki korelasyonun **r = 0,86** bulunması ölçeğin zaman içinde **yüksek düzeyde tutarlı sonuçlar verdiğini** göstermektedir. Bu nedenle kullanılan yöntem **test-tekrar test yöntemidir**. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **paralel form yöntemi** aynı özelliği ölçen iki farklı test formunun uygulanmasını gerektirir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **KR-20** doğru-yanlış maddelerden oluşan testlerin iç tutarlılığını hesaplamak için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **Cronbach alfa** test maddelerinin iç tutarlılığını belirlemek için kullanılan bir katsayıdır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **puanlayıcılar arası güvenirlik** farklı değerlendiricilerin puanlarının tutarlılığını incelemek için kullanılır.

Cevap: A

15. Bir test geliştirme uzmanı, yeni hazırlanan matematik testinden elde edilen puanların **normal dağılıma uyup uymadığını** incelemek istemektedir. Ölçme ve istatistikte verilerin **normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek** için kullanılan analizler **normallik testleri**dir. Bu amaçla en yaygın kullanılan testlerden biri **Kolmogorov-Smirnov testidir**. Bu test, veri dağılımının **normal dağılıma uygun olup olmadığını istatistiksel olarak değerlendirmek** için kullanılır. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılan parametrik bir testtir. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **Spearman korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **Mann-Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir.

Cevap: E

1. Bir araştırmacı, üniversite öğrencilerinin **sınav kaygısı puanlarını farklı gruplara göre karşılaştırmak** istemektedir ve bu amaçla **t-testi** kullanmaktadır. İstatistikte **t-testi**, iki bağımsız grubun **ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını** incelemek için kullanılan bir yöntemdir. Bu nedenle t-testinin uygun olması için araştırma sorusunun **iki grubun ortalamalarını karşılaştırmaya yönelik olması gerekir**. **A seçeneği uygundur**, çünkü erkek ve kadın öğrenciler iki bağımsız grubu oluşturur. **B seçeneği uygundur**, çünkü sosyal bilimler ve fen bilimleri öğrencilerinin ortalamaları karşılaştırılabilir. **D seçeneği uygundur**, çünkü kampüs içi ve kampüs dışı öğrenciler iki bağımsız gruptur. **E seçeneği uygundur**, çünkü burslu ve burssuz öğrencilerin puan ortalamaları karşılaştırılabilir. Ancak **C seçeneği uygun değildir**, çünkü burada **iki değişken arasındaki ilişki** incelenmektedir. Sınav kaygısı puanları ile ders çalışma süresi arasındaki ilişkiyi incelemek için **korelasyon analizi** kullanılır, t-testi değil.

Cevap: C

2. Grafikte öğrencilerin **okul başarısı** ile **öz yeterlik düzeyi** arasındaki ilişki gösterilmektedir. Noktaların dağılımı incelendiğinde, değerlerin **sol alt köşeden sağ üst köşeye doğru yükselen bir doğrultuda yoğunlaştığı** görülmektedir. Bu durum iki değişkenin **aynı yönde değiştiğini**, yani **okul başarısı arttıkça öz yeterlik düzeyinin de arttığını** göstermektedir. Ölçme ve istatistikte bu tür ilişki **pozitif korelasyon** olarak adlandırılır. Pozitif korelasyonda **korelasyon katsayısı 0 ile +1 arasında değer alır**. Noktaların belirli bir doğrultuda yoğunlaşması ilişkinin **pozitif yönlü olduğunu**, ancak noktalar tamamen tek bir doğru üzerinde olmadığı için **tam korelasyon olmadığını** gösterir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü bu aralık **negatif korelasyonu** ifade eder. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü grafikte değişkenler ters değil **aynı yönde artmaktadır**. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü grafikten ilişkinin yönü açıkça **pozitif** olarak görülmektedir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **-1,00 tam negatif korelasyonu** ifade eder ve grafikte böyle bir durum yoktur.

Cevap: D

3. Grafikteki noktaların **merkezi bir hat etrafında yoğunlaşması**, ölçüm sonuçlarının belirli bir doğrultu çevresinde **birbirine yakın değerler aldığını** göstermektedir. Ölçme ve istatistikte verilerin belirli bir merkez etrafında sıkışması, puanların **birbirine yakın olduğunu ve yayılımın düşük olduğunu** ifade eder. Bu durumda dağılımın yayılımını gösteren **standart sapma görece küçüktür** ve grup içindeki bireyler **birbirine daha benzer özellikler göstermektedir**. Böyle gruplar **homojen grup** olarak adlandırılır. Bu nedenle grafikteki yoğunlaşma, puanların **birbirine yaklaştığını ve grubun homojenleştiğini** gösterir. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü puanlar arası farkın artması grubun heterojenleşmesine işaret eder ve grafikte böyle bir durum görülmez. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü standart sapmanın büyümesi puanların ortalamadan daha fazla uzaklaşması anlamına gelir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü ranjın büyümesi dağılımın genişlediğini gösterir. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü hiçbir ölçme tamamen **tesadüfi hatalardan arınmış değildir**.

Cevap: C

4. Psikolojik danışman **Aylin Hanım**, öğrencilerin **sosyal kaygı düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi** incelemek istemektedir. Bu amaçla öğrencilere **standart bir sosyal kaygı ölçeği** uygulanacak ve öğrencilerin **not ortalamaları** veri olarak kullanılacaktır. Yani burada herhangi bir değişken üzerinde **müdahale yapılmamaktadır**; yalnızca iki değişken arasındaki **ilişki düzeyi** incelenmektedir. Bu tür çalışmalar **betimsel-korelasyonel araştırma tasarımı** kapsamında değerlendirilir. İki sayısal değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için de en yaygın kullanılan istatistiksel yöntem **Pearson korelasyon katsayısıdır**. Bu nedenle bu araştırma için en uygun tasarım ve analiz **betimsel-korelasyonel tasarım ve Pearson korelasyonudur**. **A seçeneği yanlıştır**, çünkü deneysel tasarımda bir değişken üzerinde müdahale yapılır ve gruplar karşılaştırılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü vaka çalışmaları belirli bir birey veya küçük bir grubun derinlemesine incelenmesini içerir. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü eylem araştırmaları uygulamadaki bir sorunu çözmeye yönelik müdahale süreçlerini kapsar. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü etnografik tasarım bir grubun kültürel yapısını incelemeye yöneliktir.

Cevap: B

5. Psikolojik danışma ve rehberlik yüksek lisans öğrencisi **Bekir**, iki farklı sınıfta uygulanan rehberlik programının **öğrenci motivasyonuna etkisini karşılaştırmak** istemektedir. Bu amaçla **iki ayrı sınıftan 30'ar öğrenci seçilmiş** ve öğrencilere **motivasyon ölçeği uygulanarak sayısal puanlar elde edilmiştir**. Burada araştırma sorusu **iki bağımsız grubun (iki farklı sınıfın) motivasyon puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını** incelemektedir. İstatistikte iki bağımsız grubun ortalama puanlarının karşılaştırılması için kullanılan temel yöntem **bağımsız örneklem t-testidir**. Bu nedenle bu çalışma için en uygun analiz **bağımsız örneklem t-testi**dir. **B seçeneği yanlıştır**, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **C seçeneği yanlıştır**, çünkü **tek yönlü ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **D seçeneği yanlıştır**, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **E seçeneği yanlıştır**, çünkü **Wilcoxon işaretli sıra testi** aynı grubun iki ölçümünün karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir.

Cevap: A

6. Psikolojik danışman İzel Hanım, öğrencilerin **kaygı düzeylerini sınıf düzeyine göre karşılaştırmak** istemektedir. Burada üç farklı sınıf bulunmaktadır ve öğrencilerin **kaygı puanları sayısal veriler** olarak analiz edilmektedir. Ayrıca verilerin **normal dağılım gösterdiği** belirtilmiştir. İstatistikte üç veya daha fazla **bağımsız grubun ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını** incelemek için kullanılan parametrik analiz **tek yönlü varyans analizi ANOVA'dır**. Bu nedenle bu veriler için en uygun analiz **tek yönlü varyans analizi ANOVA'dır**. A seçeneği yanlıştır, çünkü **bağımsız örneklem t-testi** yalnızca iki grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. B seçeneği yanlıştır, çünkü **paired t-testi** aynı grubun iki farklı ölçümünü karşılaştırmak için kullanılır. C seçeneği yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. E seçeneği yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için kullanılır.

Cevap: D

7. Farklı bir ülkede geliştirilmiş bir ölçek yeni bir kültürde kullanılmak istendiğinde, ölçme aracının **yeni kültürde aynı yapıyı doğru ve tutarlı biçimde ölçüp ölçmediği** incelenmelidir. Çünkü kültür, dil ve sosyal bağlam farklılıkları ölçeğin maddelerinin anlaşılma biçimini ve ölçtüğü yapıyı etkileyebilir. Bu nedenle ölçeğin yeni örneklemde **geçerlik ve güvenirlik özelliklerinin yeniden değerlendirilmesi** gerekir. Geçerlik, ölçeğin **ölçmek istediği özelliği gerçekten ölçüp ölçmediğini**, güvenirlik ise ölçümlerin **tutarlı ve kararlı olup olmadığını** gösterir. Bu nedenle yeni bir kültürde kullanılacak bir ölçme aracının öncelikle **psikometrik özelliklerinin incelenmesi** gerekir. **A seçeneği** doğrudur, çünkü araştırmacının ilk olarak değerlendirmesi gereken konu ölçeğin **geçerlik ve güvenirliğidir**. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü katılımcıların yaş dağılımı araştırma örneklemiyle ilgilidir ancak ölçeğin kültürel geçerliğini belirlemez. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü veri toplama süresinin uzunluğu ölçme aracının psikometrik niteliğini belirlemez. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü araştırma hipotezinin manipüle edilmesi deneysel araştırmalarla ilgilidir ve ölçek uyarlama süreciyle doğrudan ilgili değildir. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü ölçeğin yalnızca kopyalanması yeterli değildir; yeni kültürde **geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılması gerekir**.

Cevap: A

8. Uzman, öğrencilerin **problem çözme becerilerini incelemek** amacıyla üç farklı okuldaki 150 öğrenciye anket uygulamış ve **örneklemi rastgele (yansız) biçimde seçmiştir**. Araştırma yöntemlerinde **rastgele örnekleme**, evrendeki bireylerin örnekleme seçilme olasılığının **eşit olmasını** sağlar. Bu durum örneklemin **evreni daha iyi temsil etmesine** yardımcı olur ve elde edilen bulguların **daha geniş öğrenci grubuna genellenebilme olasılığını artırır**. Bu nedenle **C seçeneğinde verilen "bulguların evrene genellenebilirliğinin artması" ifadesi doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü deneysel kontrol deneysel araştırmalarda değişkenlerin kontrol edilmesiyle ilgilidir; örneklemin rastgele seçilmesi doğrudan deneysel kontrol sağlamaz. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü rastgele örnekleme nitel veri analizini kolaylaştıran bir özellik değildir. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü ölçme hatası hiçbir ölçme sürecinde tamamen ortadan

kaldırılamaz. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü hipotezin değiştirilebilir olması örnekleme yöntemiyle ilgili bir avantaj değildir.

Cevap: C

9. Psikolojik danışma ve rehberlik doktora öğrencisi **Gül**, öğrencilerin öz-yeterlik düzeylerini ölçmek için bir ölçek uygulamış ve ölçeğin **test-tekrar test güvenirliğini 0,85** olarak hesaplamıştır. Ölçme değerlendirmede **test-tekrar test güvenirliği**, aynı ölçme aracının **aynı bireylere belirli bir zaman aralığıyla tekrar uygulanması sonucunda elde edilen puanların ne kadar tutarlı olduğunu** gösterir. Korelasyon katsayısının **0,85 gibi yüksek bir değer olması**, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında **benzer sonuçlar verdiğini ve zaman içinde tutarlı olduğunu** gösterir. Bu nedenle **B seçeneğinde yer alan "ölçek zaman içinde tutarlıdır" ifadesi doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü güvenirlik katsayısının yüksek olması ölçeğin geçersiz olduğunu değil, aksine **tutarlı ölçüm yaptığını** gösterir. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü güvenirlik katsayısı ölçeğin manipülasyona açık olup olmadığını göstermez. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü örneklemin yanlış seçildiğine ilişkin bir bilgi verilmemiştir. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü test-tekrar test güvenirliği verilerin normal dağılıp dağılmadığı hakkında bilgi vermez.

Cevap: B

10. İrem, öğrencilerin **sosyal kaygı düzeyi üzerine uygulanan bir rehberlik programının etkisini** incelemek istemektedir. Araştırmada **deney ve kontrol grubu bulunmaktadır** ve öğrencilerin kaygı düzeyleri **müdahale öncesi ve müdahale sonrası** ölçülmüştür. Bu tür araştırmalarda aynı bireylerden **birden fazla zamanda ölçüm alındığı** için veriler **bağımlı ölçümler** içerir. Müdahale öncesi ve sonrası ölçümler arasındaki farkı incelemek için **paired t-testi** kullanılabilir. Ölçümlerin birlikte değerlendirilmesi gereken durumlarda ise **tekrarlı ölçümler ANOVA** tercih edilir. Bu nedenle **D seçeneğinde verilen analiz yaklaşımı doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **tek yönlü ANOVA** bağımsız grupların ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek için kullanılır. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **Mann-Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir.

Cevap: D

11. Psikolojik danışman **Erkan Bey**, lise öğrencilerinin **sınav kaygısı ile sınav başarı puanları arasındaki ilişkiyi** incelemek istemektedir. Bu çalışmada iki değişken de **sürekli ölçekte** elde edilmiştir ve verilerin **normal dağılım gösterdiği** belirtilmiştir. İstatistikte iki sürekli değişken arasındaki **ilişkinin yönünü ve gücünü** incelemek için kullanılan parametrik yöntem **Pearson korelasyonu**dur. Bu nedenle **A seçeneğinde verilen Pearson korelasyonu bu durum için en uygun analiz yöntemidir**. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **bağımsız örneklem t-testi** iki bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **tek yönlü ANOVA** üç veya daha fazla bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **Wilcoxon işaretli sıra testi** aynı grubun iki ölçümünün karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir.

Cevap: A

12. Berna Hanım, bir rehberlik programına **katılan ve katılmayan öğrencilerin öz-yeterlik puanlarını karşılaştırmak** istemektedir. Bu durumda araştırmada **iki bağımsız grup** bulunmaktadır ve öğrencilerin öz-yeterlik puanları **sürekli ölçekte** elde edilmiştir. Ayrıca verilerin **normal dağılım gösterdiği** belirtilmiştir. İstatistikte iki bağımsız grubun **ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını** incelemek için kullanılan parametrik yöntem **bağımsız örneklem t-testi**dir. Bu nedenle **C seçeneğinde verilen bağımsız örneklem t-testi bu analiz için uygundur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **paired t-testi** aynı grubun iki farklı za-

mandaki ölçümlerini karşılaştırmak için kullanılır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **tek yönlü ANOVA** üç veya daha fazla bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır.

Cevap: C

13. Grafikte puanların **sol tarafta uzun bir kuyruk oluşturduğu**, yoğunluğun ise **yüksek puanlar tarafında toplandığı** görülmektedir. Bu durum dağılımın **sola çarpık (negatif çarpık)** olduğunu gösterir. Negatif çarpık dağılımlarda ölçüler arasındaki ilişki genellikle **aritmetik ortalama < medyan < mod** şeklindedir. Ortalama sola doğru çekildiği için **ortalama değeri medyandan küçüktür**. Medyan ise veri setini iki eşit parçaya böldüğünden, ortalama medyandan küçük olduğunda **verilerin yarısından fazlası ortalamanın üzerinde kalır**. Bu nedenle **E seçeneğinde verilen "öğrencilerin yarısından fazlası aritmetik ortalamanın üzerinde puan almıştır" ifadesi doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü negatif çarpık dağılım genellikle öğrencilerin büyük kısmının **yüksek puan aldığı ve sınavın görece kolay olduğu** durumlarda görülür. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü bu tür dağılımlarda **aritmetik ortalama medyandan büyük değil küçüktür**. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü negatif çarpık dağılımlarda **mod değeri medyandan büyüktür**, küçük değildir. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü grafik **simetrik değildir** ve standart sapmanın sıfıra yakın olduğu söylenemez.

Cevap: E

14. Psikolojik danışman **Cem Bey**, üç farklı okulda uygulanan rehberlik programlarının **öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisini karşılaştırmak** istemektedir. Araştırmada **üç bağımsız grup** bulunmaktadır (her okuldan 40 öğrenci) ve motivasyon puanları **sürekli ölçekte** elde edilmiştir. Ayrıca verilerin **normal dağılım gösterdiği** belirtilmiştir. İstatistikte üç veya daha fazla bağımsız grubun **ortalama puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını** incelemek için kullanılan parametrik yöntem **tek yönlü ANOVA**dır. Bu nedenle **B seçeneğinde verilen tek yönlü ANOVA** bu analiz için uygundur. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **bağımsız örneklem t-testi** yalnızca iki grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **paired t-testi** aynı grubun iki farklı zamandaki ölçümlerini karşılaştırmak için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek için kullanılır.

Cevap: B

15. Psikolojik danışma yüksek lisans öğrencisi **Duygu**, öğrencilerin **rehberlik programına katılım durumu (katıldı/katılmadı)** ile **sınavdan başarılı olup olmama durumu (başarılı/başarısız)** arasındaki ilişkiyi incelemek istemektedir. Burada her iki değişken de **kategorik (sınıflama düzeyinde)** verilerdir ve öğrenciler yalnızca belirli kategorilere ayrılmaktadır. İstatistikte iki kategorik değişken arasındaki **ilişkinin anlamlı olup olmadığını** incelemek için kullanılan yöntem **ki-kare testi**dir. Bu nedenle **C seçeneğinde verilen ki-kare testi bu analiz için uygundur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** sürekli değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **bağımsız örneklem t-testi** iki bağımsız grubun ortalama puanlarını karşılaştırmak için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **tek yönlü ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **paired t-testi** aynı grubun iki farklı zamandaki ölçümlerini karşılaştırmak için kullanılır.

Cevap: C

1. Gamze Hanım, **iki bağımsız grup öğrencinin kaygı puanlarını karşılaştırmak** istemektedir. Normal koşullarda iki bağımsız grubun ortalama puanlarını karşılaştırmak için **bağımsız örneklem t-testi** kullanılır. Ancak verilen durumda **verilerin normal dağılım göstermediği** belirtilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığında parametrik test yerine **parametrik olmayan alternatif testler** tercih edilir. İki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan yöntem **Mann-Whitney U testi**dir. Bu nedenle **B seçeneğinde verilen Mann-Whitney U testi bu analiz için uygundur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **bağımsız örneklem t-testi** verilerin normal dağılım göstermesi durumunda kullanılır. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **tek yönlü ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **paired t-testi** aynı grubun iki farklı zamandaki ölçümlerini karşılaştırmak için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek için kullanılır.

Cevap: B

2. Ölçme uzmanı **Jale Hanım**, üç farklı programın **öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisini** incelemiş ve analiz için **ANOVA** kullanmıştır. ANOVA sonucunda **gruplar arasında anlamlı fark** bulunması, en az iki grubun ortalamaları arasında fark olduğunu gösterir; ancak **farkın hangi gruplar arasında olduğunu doğrudan göstermez**. Bu nedenle ANOVA sonucundan sonra araştırmacının yapması gereken işlem, grupları **ikili karşılaştırmalarla inceleyen post-hoc testler** uygulamaktır. Böylece hangi programların birbirinden anlamlı biçimde farklı olduğu belirlenebilir. Bu nedenle **E seçeneğinde verilen "post-hoc testler ile hangi grupların farklı olduğunu belirlemek" ifadesi doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü bağımsız t-testi çoklu grup karşılaştırmalarında doğrudan uygulanırsa hata olasılığını artırır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü anlamlı bir sonuç elde edildiğinde analizi burada bırakmak yerine **farkın kaynağını belirlemek gerekir**.

Cevap: E

3. Hakan Bey, bir rehberlik programının **öncesinde ve sonrasında öğrencilerin kaygı puanlarını karşılaştırmak** istemektedir. Bu durumda **aynı grubun iki farklı zamandaki ölçümleri** karşılaştırılmaktadır. Normal koşullarda bu tür karşılaştırmalar için **paired t-testi** kullanılır. Ancak verilen durumda **verilerin normal dağılım göstermediği** belirtilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığında parametrik test yerine **parametrik olmayan alternatif test** kullanılır. Aynı grubun iki ölçümünü karşılaştırmak için kullanılan parametrik olmayan yöntem **Wilcoxon işaretli sıra testi**dir. Bu nedenle **C seçeneğinde verilen Wilcoxon işaretli sıra testi bu analiz için uygundur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **paired t-testi** verilerin normal dağılım göstermesi durumunda kullanılır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **bağımsız t-testi** iki bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **tek yönlü ANOVA** üç veya daha fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** iki değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek için kullanılır.

Cevap: C

4. Işıl Hanım, öğrencilerin **öz-yeterlik puanları ile başarı puanları arasındaki ilişkiyi** incelemek istemektedir. Yani araştırmada **iki değişken arasındaki ilişki** analiz edilmektedir. Ancak soruda verilerin **ordinal (sıralama) ölçeğinde** olduğu belirtilmiştir. İstatistikte **ordinal verilerle değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü** incelemek için kullanılan korelasyon yöntemi **Spearman korelasyonu**dur. Bu nedenle **D seçeneğinde verilen Spearman korelasyonu bu analiz için uygundur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **Pearson korelasyonu** sürekli ve normal dağılım gösteren veriler için kullanılır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **paired t-testi** aynı grubun iki farklı zamandaki ölçümlerini karşılaştırmak için kullanılır. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **bağımsız örneklem t-testi** iki bağımsız grubun ortalama puanlarını karşılaştırmak için kullanılır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır.

Cevap: D

5. Bir öğrencinin testteki konumunu standartlaştırılmış biçimde göstermek için **z puanı** hesaplanır. Z puanı, bir ham puanın **aritmetik ortalamadan kaç standart sapma uzaklıkta olduğunu** gösterir. Z puanı şu formülle hesaplanır:

$z = (X - \mu) / \sigma$

Burada **X ham puanı**, **μ aritmetik ortalamayı**, **σ ise standart sapmayı** ifade eder. Soruda testin ortalaması **70**, standart sapması **8**, öğrencinin ham puanı ise **86** olarak verilmiştir. Buna göre işlem:

$z = (86 - 70) / 8$

$z = 16 / 8$

$z = 2$

Bu sonuç öğrencinin puanının ortalamanın 2 standart sapma üzerinde olduğunu gösterir. Bu nedenle C seçeneğinde verilen 2 değeri doğrudur. A seçeneği yanlıştır, çünkü bu değer ortalamadan yalnızca 1 standart sapma uzaklığı gösterir. B seçeneği yanlıştır, çünkü 1,5 standart sapma uzaklığı ifade eder. D seçeneği yanlıştır, çünkü 2,5 standart sapma uzaklığı ifade eder. E seçeneği yanlıştır, çünkü 3 standart sapma uzaklığı ifade eder.

Cevap: C

6. Sınıf rehber öğretmeni ve okul psikolojik danışmanı, **Aslı adlı bir öğrencide gözlenen davranış ve akademik değişimleri** anlamaya çalışmaktadır. Bu süreçte öğrencinin **aile yapısı, önceki okul yaşantısı ve sosyal çevresi** gibi birçok değişken birlikte ele alınarak durum **derinlemesine incelenmek istenmektedir**. Araştırma yöntemlerinde belirli bir bireyin ya da küçük bir grubun **çok yönlü ve ayrıntılı biçimde incelenmesine** dayanan yaklaşım **örnek olay (durum) çalışmasıdır**. Bu yöntemde amaç, tek bir bireyin ya da olayın **bağlamsal özellikleriyle birlikte ayrıntılı olarak anlaşılmasıdır**. Bu nedenle **A seçeneğinde verilen örnek olay (durum) çalışması bu durum için en uygun yöntemdir**. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **deneysel araştırma** değişkenler üzerinde müdahale yapılarak neden-sonuç ilişkisini test etmeyi amaçlar. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **korelasyonel araştırma** değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeye yöneliktir. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **nedensel karşılaştırma** mevcut gruplar arasındaki farkların nedenlerini araştırır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **fenomenolojik araştırma** bireylerin belirli bir yaşantıya yükledikleri anlamı ortaya çıkarmaya odaklanır.

Cevap: A

7. Grafikte başarı testine ait **yüzde frekans dağılımı** verilmiştir. Sütunlara bakıldığında puan aralıklarının yaklaşık yüzdeleri şu şekildedir:

1-20	→	%5
21-40	→	%15
41-60	→	%25
61-80	→	%25
81-100	→	%30

Medyan (ortanca), verileri iki eşit parçaya bölen değerdir ve yüzde dağılımında %50'lik noktada bulunur. Bu nedenle yüzdeleri kümülatif (birikimli) olarak toplamak gerekir:

1-20	→	%5
1-40	→	%20
1-60	→	%45
1-80	→	%70

%50'lik değer %45 ile %70 arasına, yani 61-80 puan aralığına düşmektedir. Bu nedenle medyanın bulunduğu puan aralığı 61-80'dir. D seçeneğinde verilen 61-80 aralığı doğrudur. A, B ve C seçenekleri yanlıştır çünkü bu aralıklara kadar olan kümülatif frekans %50'ye ulaşmamaktadır. E seçeneği yanlıştır çünkü %50'lik nokta 81-100 aralığına gelmeden önce geçilmektedir.

Cevap: D

8. Grafikte başarı testine ait **puanların yüzde frekans dağılımı** verilmiştir. Sütunlar incelendiğinde düşük puan aralıklarında (1-20 ve 21-40) frekansın **çok düşük**, yüksek puan aralıklarında (61-80 ve özellikle 81-100) ise **daha yüksek** olduğu görülmektedir. Yani öğrencilerin büyük kısmı **yüksek puan aralıklarında toplanmıştır** ve düşük puanlar tarafında daha az gözlem bulunmaktadır. Bu durum dağılımın **sol tarafında daha uzun bir kuyruk oluştuğunu** gösterir. İstatistikte bu tür dağılımlar **sola çarpık (negatif çarpık)** dağılım olarak adlandırılır. Bu nedenle **C seçeneğinde**

verilen "dağılım sola çarpıktır (negatif kayışlı)" ifadesi doğrudur. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü frekanslar simetrik değildir. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü sağa çarpık dağılımlarda yüksek puanlar az, düşük puanlar fazla olur. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü grafikte öğrencilerin önemli bir kısmı yüksek puan aralıklarında yer almaktadır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü zor testlerde genellikle **düşük puanlar yoğunlaşır** ve dağılım sağa çarpık olur.

Cevap: C

9. Grafikte başarı testine ait puanların **yüksek puan aralıklarında daha yoğun**, düşük puan aralıklarında ise **daha seyrek** olduğu görülmektedir. Yani öğrencilerin büyük kısmı **yüksek puanlara doğru yığılmıştır** ve dağılımın kuyruğu **düşük puanlar tarafına doğru uzanmaktadır**. Bu durum dağılımın **sola çarpık (negatif çarpık)** olduğunu gösterir. Negatif çarpık dağılımlarda düşük puanlar ortalamayı sola doğru çektiği için **aritmetik ortalama en küçük değer olur**, ardından **medyan**, en büyük değer ise **mod** olur. Bu nedenle büyüklük sıralaması **Mod > Medyan > Aritmetik ortalama** şeklindedir. **B seçeneğinde verilen sıralama doğrudur**. **A seçeneği** sağa çarpık dağılımlara aittir. **C seçeneği** simetrik (normal) dağılım durumunda görülür. **D** ve **E seçenekleri** ise negatif çarpık dağılımın temel özelliğiyle uyuşmamaktadır.

Cevap: B

10. Bu araştırmada günlük çalışma süresinin sınav kaygısı üzerindeki etkisi incelenmektedir. Yani araştırmada etkisi incelenen değişken günlük çalışma süresidir. Neden-sonuç ilişkisine göre etkisi araştırılan değişken bağımsız değişken, bu değişkenden etkilenen değişken ise bağımlı değişkendir. Bu nedenle günlük çalışma süresi bağımsız değişkendir. Günlük çalışma süresi saat cinsinden ölçülmektedir ve sıfır değeri gerçek anlamda "hiç çalışma" durumunu ifade eder. Ayrıca değerler arasında oran karşılaştırması yapılabilir (örneğin 4 saat çalışma, 2 saat çalışmanın iki katıdır). Bu nedenle ölçme düzeyi oran ölçeğidir. Saat cinsinden ölçülen süreler çok sayıda farklı değer alabileceği için değişken sürekli değişkendir. Bu nedenle C seçeneğinde verilen "Bağımsız - Oran - Sürekli" ifadesi doğrudur. A seçeneği yanlıştır çünkü günlük çalışma süresi bağımlı değil bağımsız değişkendir. B seçeneği yanlıştır çünkü ölçme düzeyi aralık değil oran ölçeğidir ve değişken süreksiz değildir. D seçeneği yanlıştır çünkü hem değişken türü hem ölçek düzeyi yanlış verilmiştir. E seçeneği yanlıştır çünkü ölçme düzeyi sıralama değil oran ölçeğidir.

Cevap: C

11. Araştırmacı problem çözme becerisini ölçmek amacıyla hazırladığı testte **golf bilgisi gerektiren bir madde** kullanmıştır. Bu maddeyi **golf hakkında bilgisi olan kişiler daha kolay**, bilgisi olmayan kişiler ise **aynı problem çözme düzeyine sahip olsalar bile daha zor** cevaplamaktadır. Yani madde, ölçmek istediği özellik olan **problem çözme becerisinden başka bir değişkenden (golf bilgisi)** etkilenmektedir. Ölçme değerlendirmede ölçüm sonuçlarının **ölçülmek istenen özellik dışında başka bir faktörden düzenli biçimde etkilenmesi** durumuna **sistematik hata** denir. Bu nedenle **A seçeneğinde belirtilen "ölçme sonuçlarına sistematik hata karışması" durumu bu örnekle açıklanır**. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü tesadüfi hata rastlantısal etkilerden kaynaklanır ve belirli bir bilgiye sahip olan grubu sürekli avantajlı kılmaz. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü madde ayırt ediciliğinin tüm gruplarda eşit biçimde artması söz konusu değildir. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü kapsam geçerliğinin yükselmesi maddelerin ölçülmek istenen alanı daha iyi temsil etmesi anlamına gelir; burada ise alan dışı bilgi etkisi vardır. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü standart hatanın düşmesi ölçme sonuçlarının daha güvenilir olduğunu gösterir; verilen durumda böyle bir iyileşme yoktur.

Cevap: A

12. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçeğin analizinde maddelerin **birbirleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğu** ve **iç tutarlılık katsayısının yüksek çıktığı** belirtilmiştir. Ölçme değerlendirmede maddelerin birbirleriyle tutarlı olması ve iç tutarlılık katsayısının yüksek çıkması, ölçeğin **güvenirliğinin yüksek olduğunu** gösterir. Ancak açıklamada ölçeğin aynı zamanda öğrencilerin **kendilerini çevreye duyarlı ve yardımsever gösterme eğilimini** de ölçtüğü belirtilmektedir. Bu durum ölçeğin **ölçmek istediği yapıyı tam olarak ölçmediğini**, yani ölçüme **başka bir özelliğin karıştığını** gösterir. Böyle bir durumda ölçeğin **geçerliği düşüktür**, çünkü ölçme aracı hedeflenen yapıyı saf biçimde ölçememektedir. Bu nedenle **D seçeneğinde belirtilen "güvenirliği yüksek ancak geçerliği düşük" yorumu doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü güvenirliğin düşük olduğuna dair bir bulgu yoktur. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü geçerlik sorunu bulunduğu belirtilmiştir. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü sorun kullanışlılık değil ölçmenin doğruluğuyla ilgilidir. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü güvenirliğin düşük olduğu söylenemez.

Cevap: D

13. Tabloda dört ders arasındaki **korelasyon katsayıları** verilmiştir. Korelasyon katsayısı iki değişken arasındaki ilişkinin **yönünü ve gücünü** gösterir. Katsayı **+1'e yaklaştıkça güçlü pozitif ilişki**, **-1'e yaklaştıkça güçlü negatif ilişki**, **0'a yaklaştıkça zayıf ilişki** anlamına gelir. Tabloda en dikkat çekici değer **Ölçme ve Değerlendirme ile ÖYT dersleri arasındaki korelasyonun -0,90** olmasıdır. Bu değer mutlak olarak tabloda verilen **en yüksek ilişki düzeyini** göstermektedir ve ilişkinin **çok güçlü fakat ters yönlü** olduğunu ifade eder. Bu nedenle **D seçeneğinde belirtilen "Ölçme ve Değerlendirme dersinden alınan puanlar ile ÖYT dersinden alınan puanlar arasında en yüksek düzeyde ilişki hesaplanmıştır" ifadesi doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü korelasyon tablosu derslerin başarı düzeyini değil yalnızca **dersler arasındaki ilişkiyi** gösterir. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü Gelişim Psikolojisi dersinin diğer derslerle korelasyonları **0,85, 0,40 ve 0,60** olup hepsi pozitiftir. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü Öğrenme Psikolojisi ile ÖYT arasındaki korelasyon **0,75** olup yüksek ve **pozitif** yönlüdür. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü Gelişim Psikolojisi ile Öğrenme Psikolojisi arasındaki korelasyon **0,85** olup **pozitif ve yüksek** düzeydedir, negatif değildir.

Cevap: D

14. Soruda dört farklı araştırma örneği verilmiş ve bunların hangi **araştırma yöntemlerine karşılık geldiği** incelenmektedir.

I numaralı durumda psikolojik danışman iki sınıf seçmiş, bir gruba müdahale uygulamış diğerine uygulamamış ve ön test-son test ölçümleriyle sonuçları karşılaştırmıştır. Bu yapı değişken üzerinde müdahale yapılan deneysel bir düzenek içerdiği için deneysel araştırmadır.

II numaralı durumda araştırmacı öğrencilerin **akademik başarıları ile zaman yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi** incelemiş ve iki değişken arasındaki **ilişki katsayısını hesaplamıştır**. Bu yaklaşım **ilişkisel (korelasyonel) araştırma**dır.

III numaralı durumda araştırmacı geniş bir öğrenci grubuna **anket uygulayarak mevcut durumu frekans ve yüzdelerle betimlemiştir**. Bu tür çalışmalar **tarama (betimsel) araştırması**dır.

IV numaralı durumda psikolojik danışman **tek bir öğrenciyi uzun süre gözlemlemiş**, daha sonra **müdahale uygulamış** ve değişimi düzenli ölçümlerle izlemiştir. Bu yaklaşım **tek denekli araştırma**dır.

Dolayısıyla verilen dört örnekte **deneysel araştırma**, **ilişkisel (korelasyonel) araştırma**, **tarama araştırması** ve **tek denekli araştırma** yer almaktadır. Ancak seçeneklerde bulunan **nedensel karşılaştırma araştırmasına** ilişkin bir örnek verilmemiştir. Bu nedenle **A seçeneğinde yer alan nedensel karşılaştırma araştırması bu soruda yer almayan yöntemdir**.

Cevap: A

15. Grafikte iki grubun **normal dağılıma sahip puan dağılımları** verilmiştir. Grup A'nın ortalaması **62**, Grup B'nin ortalaması **78** olarak belirtilmiştir. Ayrıca her iki grubun **varyansları ve ranjları eşit** olduğundan dağılımların **yayılımı aynıdır**, yani eğrilerin biçimi aynıdır ve yalnızca ortalamaları farklıdır. Deniz'in puanı grafikte iki dağılımın **kesiştiği noktada** gösterilmiştir. Soruda verilen bilgiye göre **Grup A'da Deniz'den düşük puan alan öğrenci sayısı**, **Grup B'de Deniz'den yüksek puan alan öğrenci sayısına eşittir**. Bu durum kesişim noktasının iki dağılımın **tam orta noktası** olduğunu gösterir. Dolayısıyla Deniz'in puanı iki grubun ortalamalarının **aritmetik ortalamasına** eşittir.

(62 + 78) / 2 = 140 / 2 = **70**

Bu nedenle **C seçeneğinde verilen 70 puan doğrudur**. **A**, **B**, **D** ve **E seçenekleri** ortalamaların tam ortasını göstermediği için koşulu sağlamaz.

Cevap: C

1. Araştırmacı, **beş farklı sınıftaki öğrencilerin matematik başarı puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını** incelemek amacıyla **tek yönlü ANOVA** uygulamıştır. ANOVA sonucunda gruplar arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir fark** bulunması, en az iki grubun ortalamaları arasında fark olduğunu gösterir; ancak **bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu doğrudan göstermez**. Bu nedenle ANOVA sonucundan sonra araştırmacının yapması gereken işlem, gruplar arasındaki farkın **hangi sınıflardan kaynaklandığını belirlemek için post-hoc (çoklu karşılaştırma) testleri** uygulamaktır. Bu amaçla kullanılan testlerden biri **Tukey testi**dir. Bu nedenle **C seçeneğinde verilen Tukey testi bu durum için uygundur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **Spearman korelasyon analizi** iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü **Kruskal-Wallis testi** parametrik olmayan çoklu grup karşılaştırmalarında ANOVA'nın yerine kullanılır. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **Mann Whitney U testi** iki bağımsız grubun karşılaştırılmasında kullanılan parametrik olmayan bir testtir. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **ki-kare testi** kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır.

Cevap: C

2. Okul psikolojik danışmanı geliştirdiği **"Sınav Kaygısı ile Baş Etme Programı"nın etkisinin kalıcı olup olmadığını** incelemek istemektedir. Bu amaçla programın bitiminde uyguladığı **kaygı ölçeğini**, aradan **üç ay geçtikten sonra aynı öğrenci grubuna yeniden uygulamış** ve iki uygulamadan elde edilen puanların **birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu** incelemiştir. Ölçme değerlendirmede aynı ölçme aracının **aynı bireylere belirli bir zaman aralığıyla tekrar uygulanması** ve iki uygulama arasındaki puanların **tutarlılığının incelenmesi**, ölçme aracının **test-tekrar test güvenirliğini** belirlemeye yönelik bir işlemdir. Bu nedenle **B seçeneğinde verilen test-tekrar test güvenirliği bu durum için doğru açıklamadır**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **kapsam geçerliği** test maddelerinin ölçülmek istenen alanı ne kadar temsil ettiğini inceler. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **eşdeğer formlar güvenirliği** aynı özelliği ölçen iki farklı test formunun karşılaştırılmasıyla belirlenir. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **puanlayıcılar arası güvenirlik** farklı değerlendiricilerin verdiği puanların tutarlılığını inceler. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **yordama geçerliği** test puanlarının gelecekteki bir performansı ne kadar tahmin ettiğini gösterir.

Cevap: B

3. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı**, tüm öğrencilerin gelişimini desteklemeyi amaçlayan ve öğrencilerin **bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişim alanlarında gerekli yeterlikleri kazanmalarına yardımcı olan** bir rehberlik yaklaşımıdır. Bu program yalnızca problem yaşayan öğrencilere yönelik değildir; aksine **okuldaki tüm öğrencileri kapsayan önleyici ve gelişimsel bir yapı** taşır. Bu nedenle **I. ifade yanlıştır**, çünkü program sadece problemli öğrencilere değil **tüm öğrencilere yöneliktir**. **II. ifade doğrudur**, çünkü kapsamlı gelişimsel rehberlik programında öğrencilerin **bilişsel, duyuşsal ve sosyal yeterliklerinin geliştirilmesi** temel amaçlardan biridir. **III. ifade de doğrudur**, çünkü program her ne kadar planlı ve sistematik olsa da **okulun ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre esnek biçimde düzenlenebilir**. Bu nedenle yanlış olan ifade yalnızca **I**'dir.

Cevap: A

4. Okul psikolojik danışmanı, devamsızlık ve disiplin olaylarını azaltmaya yönelik bir program geliştirirken **çağdaş önleyici rehberlik anlayışını** temel almak istemektedir. Bu yaklaşım yalnızca problem davranışları ortadan kaldırmaya odaklanmaz; aynı zamanda öğrencilerin **koruyucu becerilerini geliştirmeyi, risk faktörlerini azaltmayı ve çevresel destek sistemlerini güçlendirmeyi** amaçlar. Program geliştirme sürecinde **çevresel değişkenlerin dikkate alınması**, **öğrencilerin baş etme becerilerinin güçlendirilmesi**, **aile ve öğretmenlerin sürece katılması** ve **koruyucu faktörlerin belirlenmesi** çağdaş önleyici rehberlik anlayışıyla uyumludur. Buna karşılık yalnızca **disiplin ihlallerine yönelik yaptırımları merkeze almak ve programın temel hedefini bu davranışları ortadan kaldırmak olarak belirlemek**, gelişimsel ve önleyici rehberlik yaklaşımından uzak olup daha çok **cezalandırıcı ve dar kap-**

samlı bir anlayışı yansıtır. Bu nedenle **D seçeneğinde verilen uygulama çağdaş önleyici rehberlik anlayışıyla en az uyumludur**. **A**, **B**, **C** ve **E seçenekleri** ise önleyici rehberlik yaklaşımının temel ilkeleriyle uyumludur.

Cevap: D

5. **Okul Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programında** hedefler **belirsiz ifadelerden uzak**, **gözlenebilir ve ölçülebilir öğrenci davranışlarını** ifade etmelidir. Yani hedef cümlesinde öğrencinin **ne yapacağı açık biçimde görülebilir ve değerlendirilebilir** olmalıdır. "Bilmek, anlamak, kavramak, fark etmek" gibi ifadeler genellikle **doğrudan gözlenemeyen bilişsel süreçleri** ifade ettiği için ölçülebilir hedef yazımında uygun değildir. Buna karşılık öğrencinin **somut bir davranışı gerçekleştirmesi** hedef cümlesini ölçülebilir hale getirir. Bu nedenle **C seçeneğinde verilen "Günlük çalışma planını hazırlar ve uygular" ifadesi gözlenebilir ve ölçülebilir bir öğrenci davranışını içerdiği için uygun bir hedef cümlesidir**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü "kavrar" ifadesi doğrudan gözlenebilir değildir. **B seçeneği** yanlıştır, çünkü "bilir" ifadesi ölçülmesi zor bir bilişsel süreçtir. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü "anlar" ifadesi gözlenebilir bir davranış değildir. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü "fark eder" ifadesi de doğrudan gözlenebilir ve ölçülebilir bir davranışı ifade etmez.

Cevap: C

6. Onuncu sınıf öğrencisi İlayda'nın **hangi alanı seçeceği konusunda kararsız olması** nedeniyle okul psikolojik danışmanı öğrencinin **ilgilerini, güçlü yönlerini ve kişisel özelliklerini daha iyi anlamaya yönelik veri toplamaktadır**. Bu amaçla **ilgi envanteri uygulamak**, öğrencinin **akademik notlarını incelemek**, **öğretmen gözlemlerinden yararlanmak** ve **sosyal etkinliklere katılımını değerlendirmek** gibi farklı kaynaklardan bilgi toplamaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde öğrencinin **ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve çeşitli yönlerini ortaya koymak amacıyla yapılan bu tür çalışmalar bireyi tanıma hizmetleri** kapsamında değerlendirilir. Bu nedenle **B seçeneğinde verilen bireyi tanıma ifadesi doğrudur**. **A seçeneği** yanlıştır, çünkü **yerleştirme** öğrencinin uygun bir programa veya ortama yönlendirilmesi sürecidir. **C seçeneği** yanlıştır, çünkü **bilgi verme** öğrencinin çeşitli konularda bilgilendirilmesini ifade eder. **D seçeneği** yanlıştır, çünkü **izleme** öğrencinin yönlendirme sonrasında gelişiminin takip edilmesini içerir. **E seçeneği** yanlıştır, çünkü **yöneltme** öğrencinin uygun alan veya programa yönlendirilmesi sürecidir.

Cevap: B

7. **Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı**, tüm öğrencilerin gelişimini destekleyen, okulun eğitim hedefleriyle bütünleşmiş ve öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun yeterlikler kazanmalarını amaçlayan bir programdır. Program yalnızca sorun yaşayan öğrencilere değil **tüm öğrencilere yöneliktir** ve okulun ihtiyaçlarına göre **esnek biçimde düzenlenebilir**. Ayrıca programın uygulanması sürecinde **öğretmenler ve diğer paydaşlar da aktif rol alır**.

Buna göre:

I. öncül: "Tüm öğrencilere yönelik olarak planlanır ve yalnızca sorun yaşayan öğrencilere indirgenmez." ifadesi **doğrudur**, çünkü kapsamlı gelişimsel rehberlik programı bütün öğrencilere yönelik olarak hazırlanır.

II. öncül: "Programın temelinde öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun yeterlikler kazandırılması yer alır." ifadesi **doğrudur**, çünkü bu program gelişimsel bir yaklaşıma dayanır ve öğrencilerin gelişimsel görevlerine uygun beceriler kazandırmayı amaçlar.

III. öncül: "Program, yılbaşında hazırlandığı için sabittir." ifadesi **yanlıştır**, çünkü kapsamlı gelişimsel rehberlik programı planlı olmakla birlikte okulun ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre **esnek biçimde güncellenebilir**.

IV. öncül: "Rehberlik hizmetlerinin öğretim programlarıyla ilişkilendirilmesi ve okulun genel eğitim hedefleriyle bütünleşmesi beklenir." ifadesi **doğrudur**, çünkü kapsamlı gelişimsel rehberlik programı okulun genel eğitim programının bir parçası olarak yürütülür.

V. öncül: "Programın uygulanması yalnızca okul psikolojik danışmanının sorumluluğundadır, öğret-

menlerin katılımı gerekli değildir." ifadesi **yanlıştır**, çünkü programın uygulanması **okul yönetimi, öğretmenler ve diğer paydaşların iş birliğiyle** yürütülür.

Cevap: D

8. Okul psikolojik danışmanı, **rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yıllık çalışma planını hazırlarken** programın gerçekçi ve etkili olabilmesi için okulun ihtiyaçlarını ve mevcut koşullarını dikkate almak zorundadır. Bu süreçte **okulun rehberlik ihtiyaçlarını belirleyen analiz sonuçları**, **Bakanlık ve il milli eğitim müdürlüğünün belirlediği hedefler**, **önceki yıl uygulanan programın değerlendirme sonuçları** ve **okulun personel, fiziksel ortam ve teknik donanım gibi imkanları** önemli veri kaynaklarıdır. Bu bilgiler programın **ihtiyaçlara uygun, uygulanabilir ve sürdürülebilir** olmasını sağlar.

A seçeneğinde yer alan okul ve çevrenin rehberlik ihtiyaçlarını gösteren analiz sonuçları program planlamasında **mutlaka dikkate alınması gereken veriler** olduğu için doğru bir kaynaktır. **B seçeneğinde** belirtilen Bakanlık ve il milli eğitim müdürlüğünün hedefleri de planın **ulusal ve yerel eğitim politikalarıyla uyumlu olması** açısından dikkate alınmalıdır. **D seçeneğinde** verilen önceki yılın değerlendirme raporları, programın **güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini görmek** için önemlidir. **E seçeneğinde** belirtilen okulun personel ve fiziki imkanları ise planın **gerçekçi ve uygulanabilir olması** için dikkate alınmalıdır. Buna karşılık **C seçeneğinde belirtilen öğretmenlerin branş derslerine ait müfredat kazanımlarının haftalık ders saatlerine göre dağılımı**, rehberlik programının hazırlanmasında doğrudan dikkate alınması gereken bir veri değildir.

Bu nedenle dikkate alınması **gerekmeyen** seçenek **C**'dir.

Cevap: C

9. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında **sistem desteği**, programın oluşturulması, yürütülmesi ve geliştirilmesini destekleyen **yönetimsel ve kurumsal faaliyetleri** kapsar. Bu kapsamda yapılan çalışmalar doğrudan öğrenciyle yürütülen etkinlikler değil; **program yönetimi, araştırma-geliştirme, öğretmenlerle iş birliği, personel ve çevreyle ilişkiler, profesyonel gelişim ve programın altyapısını güçlendiren faaliyetlerdir**.

A seçeneğinde yer alan "okulun rehberlik ihtiyaç analizini yapmak ve yıl sonu çalışma raporu hazırlamak" programın **değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik araştırma-geliştirme faaliyetidir** ve sistem desteği kapsamında yer alır. **B seçeneğinde** belirtilen test ve envanter gibi **ölçme araçlarının geliştirilmesi**, rehberlik hizmetlerinin niteliğini artırmaya yönelik **program geliştirme ve araştırma faaliyetleri** olduğu için sistem desteği kapsamındadır. **C seçeneğinde** verilen öğretmenlere rehberlik hizmetlerinin işleyişi hakkında **müşavirlik yapmak**, sistem desteği içinde yer alan **personelle iş birliği ve danışmanlık** çalışmalarına örnektir. **E seçeneğinde** yer alan bütçe, materyal ve fiziki ortamın iyileştirilmesi için yönetimle **eş güdüm sağlamak**, programın yürütülmesini destekleyen **program yönetimi ve kurumsal iş birliği** faaliyetidir ve sistem desteği kapsamındadır.

Buna karşılık **D seçeneğinde** yer alan "mezun olacak öğrencilere yönelik üst öğrenim kurumlarını tanıtıcı okul gezileri düzenlemek" öğrencilerin **eğitsel ve kariyer gelişimlerini planlamalarına yardımcı olan bir etkinliktir**. Verdiğin program kategorilerine göre bu tür çalışmalar **bireysel planlama** kapsamında değerlendirilir, sistem desteği değildir.

Cevap: D

10. Okul psikolojik danışmanı göç hareketliliği ve aile içi iletişim sorunları gibi **risk faktörlerini dikkate alarak önleyici bir program** hazırlamaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde temel ilkelerden biri **gönüllülük** ilkesidir. Öğrencilerin rehberlik etkinliklerine katılımı mümkün olduğunca **isteklilik temelinde** olmalı, zorlayıcı bir uygulamaya dönüştürülmemelidir. Bunun yanında rehberlik hizmetlerinde **iş birliği**, **gelişim düzeyine uygunluk**, **kültürel özellikleri dikkate alma**, **önleyici çalışmalar yürütme** ve **programın etkililiğini değerlendirme** gibi ilkeler de önemlidir.

A seçeneğinde öğretmen ve idarecilerle iş birliği yapılması rehberlik hizmetlerinde **iş birliği ve ekip çalışması** ilkesine uygundur. **B seçeneğinde** akran liderliği ve akran desteğinden yararlanılması önleyici programların **etkililiğini artıran uygun bir uygulamadır**. **C seçeneğinde** öğrencilerin bilişsel gelişim düzeylerinin ve kültürel özelliklerin dikkate alınması rehberlik hizmetlerinin **gelişimsel ve kültüre duyarlı** olması açısından uygundur. **E seçeneğinde** program öncesi ve sonrası değerlendirme yapılması programın **etkililiğini belirlemek** açısından uygun bir yaklaşımdır.

Buna karşılık **D seçeneğinde** öğrencilerin isteklliliğine bakılmaksızın programa katılımın **zorunlu hale getirilmesi**, rehberlik hizmetlerinin temel ilkelerinden biri olan **gönüllülük ilkesine aykırıdır**.

Cevap: D

11. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında **müdahale hizmetleri**, öğrencilerin yaşadığı belirli sorunlara **doğrudan ve hedefe yönelik müdahale etmeyi** amaçlayan çalışmaları kapsar. Bu kapsamda **bireysel veya grupla psikolojik danışma, müşavirlik, krize müdahale ve sevk** gibi uygulamalar yer alır. Müdahale hizmetleri genellikle **sorun yaşayan öğrencilerle yoğun ve yapılandırılmış çalışmalar yürütülmesini** içerir.

A seçeneğinde yer alan "akran ilişkileri ve empati" konulu sınıf etkinliği tüm öğrencilere yönelik **gelişimsel ve önleyici bir çalışma** olduğu için **rehberlik müfredatı** kapsamına girer. **B seçeneğinde** belirtilen meslek tanıtım panosunun hazırlanması öğrencilerin **eğitsel ve kariyer planlamasına yardımcı olan bilgi verme** niteliğinde bir çalışmadır ve **bireysel planlama** kapsamında değerlendirilir. **C seçeneğinde** verilen öğretmenlere yönelik bilgilendirme toplantısı **personelle iş birliği ve koordinasyon** amacı taşıdığı için **sistem desteği** kapsamındadır. **E seçeneğinde** yer alan rehberlik hizmetleri yürütme kurulu toplantısı da programın **yönetimi ve koordinasyonu** ile ilgili olduğu için **sistem desteği** kapsamına girer.

D seçeneğinde belirtilen sınav kaygısı nedeniyle derse devamı azalan öğrencilerle **yapılandırılmış grup çalışması yürütülmesi**, sorun yaşayan belirli öğrencilere yönelik **doğrudan müdahale içeren bir psikolojik danışma çalışmasıdır**. Bu nedenle müdahale hizmetleri kapsamında yer alır.

Cevap: D

12. Gelişimsel rehberlik yaklaşımı, rehberlik hizmetlerinin **planlı, sistematik ve tüm öğrencilere yönelik** yürütülmesini esas alır. Bu yaklaşımda rehberlik çalışmaları yalnızca bilgi verme etkinlikleriyle sınırlı değildir; öğrencilerin **bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini destekleyen çeşitli etkinlikleri**, öğretim programlarıyla bütünleşmiş çalışmaları ve **iş birliğine dayalı uygulamaları** kapsar. Ayrıca programın etkililiğini artırmak için yapılan çalışmaların **değerlendirilmesi ve raporlanması** da önemlidir.

A seçeneğinde yer alan yıl başında yıllık rehberlik planı hazırlamak gelişimsel rehberlik programının **planlı ve sistematik olma özelliğine** uygundur. **C seçeneğinde** belirtilen çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek ve raporlamak programın **değerlendirme boyutuyla** uyumludur. **D seçeneğinde** rehberlik hedeflerini öğretim programıyla bütünleştirmek gelişimsel rehberlik anlayışının **eğitim programıyla bütünleşik olma ilkesine** uygundur. **E seçeneğinde** öğretmen ve velilerin sürece dahil edilmesi rehberlik hizmetlerinin **iş birliği ve ekip çalışması** ilkesiyle uyumludur.

Buna karşılık **B seçeneğinde** rehberlik hizmetlerini yalnızca **bilgilendirme seminerleriyle sınırlı tutmak**, gelişimsel rehberlik anlayışının **çok yönlü ve kapsamlı hizmet yapısına** aykırıdır.

Cevap: B

13. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında **müdahale hizmetleri**, gelişimsel süreçte aksama yaşayan, uyum sorunu bulunan veya kriz durumları yaşayan öğrencilere yönelik **doğrudan ya da dolaylı yardım süreçlerini** kapsar. Bu kapsamda **bireysel veya grupla psikolojik danışma, kriz müdahalesi, müşavirlik (konsültasyon) ve sevk** gibi faaliyetler yer alır. Bu çalışmalar genellikle **belirli bir sorun yaşayan öğrencilere yönelik hedefe dönük müdahaleleri** içerir.

A seçeneğinde yer alan ailevi sorun yaşayan öğrencinin psikolojik danışmaya alınması **bireysel psikolojik danışma** kapsamında olduğu için müdahale hizmetidir. **B seçeneğinde** belirtilen okulda yaşanan bir kaza sonrasında öğrenci ve öğretmenlere **kriz müdahale desteği verilmesi**, müdahale hizmetleri kapsamında değerlendirilir. **C seçeneğinde** yer alan öğrencinin ileri düzeyde değerlendirme için **rehberlik ve araştırma merkezine sevk edilmesi**, müdahale hizmetleri içinde yer alan **sevk** uygulamasıdır. **D seçeneğinde** belirtilen davranış problemi olan öğrenci hakkında öğretmenine **müşavirlik (konsültasyon) yapılması**, müdahale hizmetleri kapsamında yer alan dolaylı yardım süreçlerinden biridir.

E seçeneğinde yer alan öğrencilerin meslek seçimi süreçlerine destek olmak amacıyla **kariyer günü etkinliği düzenlenmesi**, belirli bir sorun yaşayan öğrencilere müdahale etmeye yönelik değildir. Bu tür çalışmalar öğrencilerin **eğitsel ve kariyer gelişimlerini planlamalarına yardımcı olmayı amaçlar**. Verdiğin program kategorilerine göre bu tür etkinlikler **bireysel planlama hizmetleri** kapsamında değerlendirilir. Bu nedenle müdahale hizmetleri içinde yer almaz.

Cevap: E

14. **Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı**, geleneksel rehberlik anlayışından farklı olarak rehberlik hizmetlerini **planlı, gelişimsel ve önleyici bir çerçevede** yürütmeyi hedefler. Bu yaklaşımda rehberlik hizmetleri yalnızca sorun yaşayan öğrencilerle sınırlı değildir; **tüm öğrencilerin akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini desteklemeye** yöneliktir. Ayrıca programın yürütülmesinde **okul yönetimi, öğretmenler ve veliler gibi paydaşların iş birliği** önemli bir yer tutar ve öğrencilere kazandırılması gereken **gelişimsel yeterlikler** programın merkezinde yer alır. Bu nedenle **A, B, C ve E seçeneklerinde** verilen özellikler kapsamlı gelişimsel rehberlik programının temel özellikleriyle uyumludur.

D seçeneğinde ise rehberlik çalışmalarının daha çok **sorun ortaya çıktıktan sonra müdahaleye odaklanması** ifade edilmektedir. Bu özellik **geleneksel rehberlik anlayışının** bir özelliğidir. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı ise **önleyici ve gelişimsel çalışmalara ağırlık verir**, yalnızca sorun ortaya çıktığında müdahale etmeye odaklanmaz. Bu nedenle bu ifade kapsamlı gelişimsel rehberlik programını ayıran bir özellik değildir.

Cevap: D

15. **Geleneksel rehberlik anlayışı**, rehberlik hizmetlerinin daha çok **sorun ortaya çıktıktan sonra müdahaleye yönelik**, sınırlı ve belirli öğrencilere odaklanan bir yapıda yürütülmesini ifade eder. Bu yaklaşımda rehberlik hizmetleri genellikle **uyum ve davranış problemi yaşayan öğrencilerle**, çoğunlukla **bireysel görüşmeler ve kriz durumlarına yönelik çalışmalar** üzerinden yürütülür. Ayrıca rehberlik faaliyetlerinde **psikolojik danışman merkezî bir role** sahiptir ve diğer paydaşların katılımı daha sınırlıdır. Bu nedenle **A, B, C ve D seçeneklerinde** verilen ifadeler **geleneksel rehberlik** anlayışının temel özellikleriyle uyumludur.

E seçeneğinde ise rehberlik faaliyetlerinin öğrencilerin **gelişimsel ihtiyaçlarını önceden belirleyerek sistematik biçimde tüm öğrencilere uygulanması** ifade edilmektedir. Bu özellik **kapsamlı gelişimsel rehberlik programının** temel özelliklerinden biridir ve geleneksel rehberlik anlayışına ait değildir.

Cevap: E

1. Okul psikolojik danışma ve rehberlik programında **bireysel planlama**, öğrencilerin **eğitsel ve kariyer gelişimlerini planlamalarına yardımcı olan etkinlikleri** kapsar. Bu kapsamda öğrencilerin **ilgi ve yeteneklerini tanımaları, hedef belirlemeleri, eğitim ve meslek seçeneklerini değerlendirmeleri ve karar verme süreçlerini yapılandırmaları** desteklenir. Soruda okul psikolojik danışmanı **12. sınıf öğrencileriyle küçük gruplar halinde görüşmeler yaparak onların ilgi ve yetenekleri doğrultusunda uygun üniversite programlarını değerlendirmelerine yardımcı olmakta ve öğrencilerin hedeflerini netleştirerek karar verme süreçlerini desteklemektedir**. Bu tür çalışmalar öğrencilerin **eğitsel ve kariyer planlamasını desteklediği için bireysel planlama hizmetleri** kapsamında yer alır.

A seçeneğinde yer alan rehberlik müfredatı, tüm öğrencilere yönelik yürütülen ve öğrencilerin **gelişimsel yeterlikler kazanmasını sağlayan sınıf temelli rehberlik etkinliklerini** içerir. Soruda anlatılan etkinlik ise belirli bir sınıf düzeyindeki öğrencilerle yapılan kariyer planlama görüşmeleridir.

B seçeneğinde yer alan sistem desteği, rehberlik programının yürütülmesini destekleyen **program yönetimi, araştırma-geliştirme, öğretmenlerle iş birliği, danışma kurulları ve kurumsal koordinasyon** gibi faaliyetleri kapsar; öğrencilerle doğrudan yürütülen kariyer planlama görüşmeleri bu kapsamda değildir.

C seçeneğinde yer alan müdahale hizmetleri, gelişimsel süreçte aksama yaşayan veya belirli sorunlarla karşılaşan öğrencilere yönelik **bireysel ya da grupla psikolojik danışma, kriz müdahalesi, sevk ve konsültasyon** gibi doğrudan yardım süreçlerini içerir. Soruda anlatılan etkinlik bir sorun durumuna müdahale değildir.

E seçeneğinde yer alan müşavirlik (konsültasyon) ise psikolojik danışmanın **öğretmenlere, yöneticilere veya velilere öğrencilerle ilgili konularda danışmanlık yapmasını** ifade eder. Soruda ise öğretmen ya da veliye yönelik bir danışmanlık değil, doğrudan öğrencilerin kariyer planlamasına yardımcı olan bir çalışma bulunmaktadır.

Bu nedenle verilen faaliyet **bireysel planlama hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

Cevap: D

2. Bir rehberlik programının etkili olabilmesi için yürütülen çalışmaların **sonuçlarının ölçülebilmesi ve değerlendirilebilmesi** gerekir. Bunun için programda **ölçme araçlarının, değerlendirme ölçütlerinin ve geri bildirim süreçlerinin** yer alması önemlidir. Soruda programın yıl boyunca uygulanmasına rağmen **öğrenciler üzerindeki etkisinin belirlenemediği**, çünkü **ölçme araçları, değerlendirme kriterleri ve geri bildirim süreçlerinin bulunmadığı** belirtilmektedir. Bu durum programın **sonuçlarının değerlendirilememesi** anlamına gelir. Dolayısıyla problem, programın **değerlendirilebilir olma özelliğinin bulunmamasıyla** ilgilidir. Bu nedenle **B seçeneğinde yer alan değerlendirilebilir olma özelliği doğru cevaptır**.

A seçeneğinde yer alan işlevsellik, programın ihtiyaçlara cevap verebilmesiyle ilgilidir. **C seçeneğinde** yer alan sistematiklik, programın planlı ve düzenli biçimde yürütülmesini ifade eder. **D seçeneğinde** yer alan taşınabilir olma ve esneklik, programın farklı koşullara uyarlanabilmesiyle ilgilidir. **E seçeneğinde** yer alan uygulanabilirlik ise programın mevcut koşullar içinde gerçekleştirilebilir olmasıyla ilişkilidir.

Cevap: B

3. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programının **hazırlanma sürecinde ilk aşama planlama aşamasıdır**. Bu aşamada programın temelini oluşturmak için **okulun ihtiyaçları belirlenir ve mevcut durum analizi yapılır**. Planlama aşamasında rehberlik hizmetleriyle ilgili **hazırlık yapılması, öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerden bilgi toplanması, elde edilen verilerin analiz edilmesi ve ihtiyaç alanlarının raporlanması** gibi çalışmalar gerçekleştirilir.

Soruda okul psikolojik danışmanı **geçmiş yıllarda yürütülen rehberlik çalışmalarını inceleyerek güçlü ve zayıf yönleri belirlemekte**, ardından **okul yönetimi, öğretmenler, öğrenciler ve velilerle görüşmeler yaparak okulun rehberlik ihtiyaçlarını tespit etmeye çalışmaktadır**. Bu süreç doğrudan **ihtiyaç analizi ve veri toplama çalışmalarını** ifade ettiği için **planlama aşamasına** karşılık gelir.

A seçeneğinde yer alan tasarlama aşaması, planlama aşamasında elde edilen verilere dayanarak **rehberlik programının genel taslağının hazırlanması, öğrencilere kazandırılacak yeterliklerin ve programın yapısının belirlenmesi** sürecidir.

C seçeneğinde yer alan uygulama aşaması, hazırlanan rehberlik programındaki etkinliklerin **okulda yürütülmeye başlanması ve uygulamaların izlenmesi** sürecidir.

D seçeneğinde yer alan değerlendirme aşaması, uygulanan programın **etkililiği hakkında karar verebilmek için veri toplanması ve sonuçların analiz edilmesi** sürecidir.

E seçeneğinde yer alan geliştirme aşaması ise değerlendirme sonuçlarına göre programın **güçlendirilmesi, eksiklerinin giderilmesi ve bir sonraki dönem için iyileştirilmesi** sürecini ifade eder.

Cevap: B

4. Soruda ortaokul öğrencilerinde **okul terkini azaltmaya yönelik önleyici bir program** geliştirilmesinden söz edilmektedir. Böyle bir programda öğrencilerin **okula bağlılığını artırmak, risk ve koruyucu faktörleri birlikte ele almak, aile ve öğretmen iş birliği sağlamak ve öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen çevresel değişkenleri dikkate almak** gelişimsel ve önleyici yaklaşımın temel ilkeleriyle uyumludur.

A seçeneğinde yer alan öğrencilerin okul bağlılığını artırmaya yönelik sosyal-duygusal beceri etkinlikleri önleyici rehberlik programlarının temel uygulamalarından biridir. **B seçeneğinde** okul terkine yol açan risk ve koruyucu faktörlerin birlikte analiz edilmesi programın bilimsel ve gelişimsel temele dayandırılması açısından uygun bir yaklaşımdır. **C seçeneğinde** öğrencinin akademik başarısını etkileyen çevresel ve ailesel değişkenlerin dikkate alınması ekolojik ve bütüncül rehberlik anlayışıyla uyumludur. **E seçeneğinde** öğretmen, aile ve okul yönetiminin sürece dahil edilmesi kapsamlı gelişimsel rehberlik programlarının önemli bir ilkesidir.

D seçeneğinde ise programın etkililiğini belirlemek için **yalnızca program sonunda sonuç değerlendirmesi yapılması** ifade edilmektedir. Etkili rehberlik programlarında değerlendirme yalnızca sonuç aşamasında yapılmaz; **uygulama sürecinde de izleme ve süreç değerlendirmesi yapılır**. Bu nedenle bu yaklaşım uygun değildir.

Cevap: D

5. Önleyici rehberlik yaklaşımında **Caplan'ın sınıflandırmasına göre üç önleme düzeyi vardır: temel, ikincil ve üçüncül önleme**. **Temel önleme**, henüz sorun ortaya çıkmadan önce tüm bireyleri hedef alarak riskli durumların ortaya çıkmasını azaltmayı amaçlayan çalışmaları kapsar. Bu tür programlar genellikle **okul genelini kapsayan bilgilendirme, yaşam becerileri kazandırma, farkındalık geliştirme ve koruyucu becerileri artırma etkinlikleri** şeklinde yürütülür.

Soruda okul psikolojik danışmanı Kerem Bey'in yaptığı incelemelerde **okulda yaygın bir kriz ya da acil müdahale gerektiren bir sorun olmadığı** belirtilmiştir. Buna rağmen öğrencilerin gelecekte karşılaşabilecekleri riskleri azaltmak amacıyla **tüm öğrencilere yönelik "güvenli internet kullanımı" konulu sınıf içi etkinlikler planlanmış**, ayrıca **tüm velilere yönelik bilgilendirme semineri ve web sitesi üzerinden farkındalık çalışmaları** yapılması hedeflenmiştir. Bu çalışmalar **henüz sorun yaşamamış geniş öğrenci ve veli grubuna yönelik, riskleri önceden azaltmayı amaçlayan etkinliklerdir**.

A seçeneğinde yer alan ikincil önleme, sorun belirtileri ortaya çıktığında sorunun yayılmasını önlemeye yönelik çalışmaları ifade eder. **B seçeneğinde yer alan üçüncül önleme**, ortaya çıkmış sorunların etkilerini azaltmaya yönelik rehabilite edici çalışmaları kapsar. **D seçeneğindeki krize müdahale**, ani ve acil durumlara yönelik müdahale çalışmalarını ifade eder. **E seçeneği** ise ikincil ve üçüncül önlemenin birlikte kullanıldığı bir durumu ifade eder; soruda böyle bir durum yoktur.

Kerem Bey'in planladığı çalışmalar **henüz sorun ortaya çıkmadan tüm öğrencilere ve velilere yönelik koruyucu ve farkındalık artırıcı etkinlikler içerdiği için temel önleme kapsamındadır**.

Cevap: C

6. **Kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımı**, rehberlik hizmetlerinin yalnızca sorun ortaya çıktığında devreye giren tepkisel bir yapıdan çıkarılarak **önleyici ve gelişimsel bir program çerçevesinde tüm öğrencilere yönelik yürütülmesini** esas alır. Bu yaklaşımda rehberlik çalışmaları **sistemli bir program doğrultusunda yürütülür, tüm öğrencilere ulaşmayı hedefler ve öğretmen, yönetici ve velilerle iş birliği içinde gerçekleştirilir**.

Soruda gelişimsel yaklaşımı benimseyen bir okul psikolojik danışmanının **hangi çalışma tarzını sergilemeyeceği** sorulmaktadır.

B seçeneğinde öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına göre hazırlanmış ardışık ve esnek bir program yürütülmesi, gelişimsel rehberlik anlayışının temel özelliklerinden biridir.

C seçeneğinde rehberlik kazanımlarının sınıf içi etkinlikler aracılığıyla tüm öğrencilere ulaştırılması, gelişimsel rehberlikte önemli olan **rehberlik müfredatı ve sınıf rehberliği çalışmalarını** ifade eder.

D seçeneğinde programın etkililiğini belirlemek için yıl sonunda izleme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması, kapsamlı rehberlik programlarının **değerlendirme ve geliştirme** boyutuyla uyumludur.

E seçeneğinde öğretmen, idareci ve velilerle iş birliği kurulması ise kapsamlı gelişimsel rehberlik programlarının **sistem desteği ve müşavirlik** anlayışının bir gereğidir.

A seçeneğinde ise rehberlik hizmetlerinin yalnızca akademik başarısızlık veya disiplin sorunu yaşayan öğrencilerle sınırlı tutulması ifade edilmektedir. Bu durum **geleneksel, tepkisel rehberlik anlayışına** aittir ve gelişimsel rehberlik yaklaşımıyla uyumlu değildir.

Cevap: A

7. Okul rehberlik programında **müdahale hizmetleri**, gelişimsel süreçte aksama yaşayan veya belirli bir sorun yaşayan öğrencilere yönelik doğrudan ya da dolaylı yardım süreçlerini kapsar. Bu hizmetler öğrencilerin yaşadıkları problemleri çözmeye, akademik ve sosyal uyumlarını artırmaya yönelik çalışmaları içerir. Müdahale hizmetleri kapsamında genellikle **psikolojik danışma**, **müşavirlik (konsültasyon)**, **sevk** ve **krize müdahale** gibi uygulamalar yer alır. Soruda müdahale hizmetleri içerisinde değerlendirilemeyecek olan seçenek sorulmaktadır.

A seçeneğinde psikolojik danışma yer almaktadır. Psikolojik danışma, öğrencinin yaşadığı kişisel, sosyal veya akademik sorunların çözümüne yönelik yürütülen doğrudan yardım sürecidir ve **müdahale hizmetlerinin** temel uygulamalarından biridir.

C seçeneğinde müşavirlik (konsültasyon) bulunmaktadır. Müşavirlik, öğrencinin sorunlarının çözümüne yardımcı olmak amacıyla öğretmenlere veya velilere profesyonel danışmanlık verilmesini ifade eder ve **müdahale hizmetleri** kapsamında yer alır.

D seçeneğinde sevk bulunmaktadır. Sevk, öğrencinin ihtiyaç duyduğu ileri tanılama veya destek hizmetleri için **rehberlik ve araştırma merkezi ya da sağlık kurumlarına yönlendirilmesini** ifade eder ve müdahale hizmetleri içinde değerlendirilir.

E seçeneğinde krize müdahale yer almaktadır. Krize müdahale, öğrencilerin yaşadığı ani ve ciddi durumlara yönelik gerçekleştirilen psikolojik destek çalışmalarını ifade eder ve **müdahale hizmetleri** kapsamında yer alır.

B seçeneğinde akran temelli bilgilendirme seminerleri yer almaktadır. Bu tür etkinlikler belirli bir soruna müdahale etmekten çok öğrencilerin farkındalık kazanmasını sağlamaya yönelik **önleyici ve gelişimsel çalışmalar** olduğu için **müdahale hizmetleri** kapsamında değerlendirilmez.

Cevap: B

8. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarının hazırlanma süreci **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamalarından oluşur. Programın uygulanmasından sonra elde edilen bulgulara dayanarak programın eksik yönlerinin belirlenmesi ve yeni düzenlemelerin yapılması **programın geliştirilmesi** ile ilgilidir. Soruda yapılan değerlendirme sonucunda **riskli bölgede bulunan öğrenciler için önleyici eğitim programlarının artırılması**, ayrıca **aile eğitimleri ve öğretmen konsültasyonlarının artırılması** yönünde kararlar alınması ifade edilmektedir. Bu durum değerlendirme sonuçlarına dayanarak programın yeniden düzenlenmesini göstermektedir.

A seçeneğinde tasarlama aşaması yer almaktadır. Tasarlama aşamasında ihtiyaç analizinden elde edilen verilere dayanarak rehberlik programının **genel taslağı hazırlanır, programın yapısı, kazanımları ve örgütsel düzeni belirlenir**. Soruda ise programın taslağının hazırlanması değil, değerlendirme sonrası yeni düzenlemelerin yapılması söz konusudur.

B seçeneğinde planlama aşaması yer almaktadır. Planlama aşamasında **ihtiyaç analizi yapılır, öğrenci, öğretmen ve velilerden bilgi toplanır, elde edilen veriler analiz edilerek rehberlik ihtiyaçları belirlenir**. Soruda ise ihtiyaç belirleme değil, programın uygulanmasından sonra yapılan düzenlemeler anlatılmaktadır.

C seçeneğinde uygulama aşaması yer almaktadır. Uygulama aşamasında hazırlanan rehberlik programındaki **etkinlikler yürütülür ve planlanan çalışmalar okul ortamında gerçekleştirilir**. Soruda anlatılan durum uygulama değil, uygulama sonrasında alınan yeni kararları ifade etmektedir.

D seçeneğinde değerlendirme aşaması yer almaktadır. Değerlendirme aşamasında programın **etkililiğini belirlemek için veri toplanır ve sonuçlar analiz edilir**. Soruda değerlendirme sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak programda yeni düzenlemeler yapılmasından söz edilmektedir.

E seçeneğinde geliştirme aşaması yer almaktadır. Geliştirme aşaması, değerlendirme bulgularına dayanarak programın **eksik yönlerinin giderilmesi, yeni çalışmaların programa eklenmesi ve programın daha etkili hâle getirilmesi** sürecini ifade eder. Soruda verilen durum doğrudan bu süreci açıklamaktadır.

Cevap: E

9. Rehberlik programlarının etkili olabilmesi için programın **okulun mevcut koşullarına uygun biçimde uygulanabilir olması** gerekir. Program hazırlanırken okulun ders programı, zaman olanakları, personel durumu ve fiziksel koşulları dikkate alınmalıdır. Aksi durumda program planlanmış olsa bile uygulamada güçlükler ortaya çıkar. Soruda her sınıf düzeyinde haftada iki saat rehberlik etkinliği planlandığı, ancak **ders programının yoğunluğu nedeniyle sınıf rehber öğretmenlerinin bu etkinliklere zaman ayıramadığı ve çalışmaların sürekli ertelendiği** belirtilmektedir. Bu durum programın uygulanmasında güçlük yaşandığını göstermektedir.

A seçeneğinde taşınabilir olma ve esneklik yer almaktadır. Bu özellik programın farklı koşullara uyarlanabilmesi ve gerektiğinde değişiklik yapılabilmesi ile ilgilidir. Soruda vurgulanan durum ise programın uygulanamamasıyla ilgilidir.

B seçeneğinde sistematiklik bulunmaktadır. Sistematiklik, rehberlik çalışmalarının planlı ve düzenli biçimde yürütülmesini ifade eder. Soruda ise planın var olmasına rağmen uygulama güçlüğü yaşanmaktadır.

C seçeneğinde uygulanabilirlik yer almaktadır. Uygulanabilirlik, programın okulun zaman, personel ve olanakları açısından **gerçekçi ve uygulanabilir olması** anlamına gelir. Soruda ders programının yoğunluğu nedeniyle etkinliklerin gerçekleştirilememesi programın uygulanabilirlik özelliğinin zayıf olduğunu göstermektedir.

D seçeneğinde işlevsellik bulunmaktadır. İşlevsellik, programın öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ile ilgilidir.

E seçeneğinde değerlendirilebilir olma yer almaktadır. Bu özellik programın etkililiğinin ölçülebilmesi için ölçme araçları ve değerlendirme süreçlerinin bulunmasını ifade eder.

Soruda verilen durum programın uygulanmasında yaşanan güçlükle ilgili olduğu için doğru seçenek **C seçeneğinde yer alan uygulanabilirlik**tir.

Cevap: C

10. Madde bağımlılığını önlemeye yönelik rehberlik programları, öğrencilerin riskli davranışlardan uzak durmasını sağlamak ve koruyucu becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanır. Bu tür programlarda temel amaç **risk faktörlerini azaltmak, koruyucu faktörleri güçlendirmek ve öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmektir**. Ayrıca önleyici programlarda bazı içeriklerin **merak uyandırarak özendirici olma riskine** dikkat edilmesi gerekir. Soruda psikolojik danışmanın programı hazırlarken bazı yöntemlerin özendirici olabileceği riskini dikkate aldığı belirtilmektedir.

A seçeneğinde ergenlerin **karar verme ve akran baskısına karşı koyma becerilerini geliştirmek** yer almaktadır. Bu tür beceriler önleyici programların temel yaşam becerileri kapsamında olup madde kullanımına karşı koruyucu etki oluşturur.

B seçeneğinde madde kullanımına zemin hazırlayan bireysel ve çevresel risk faktörlerini belirlemek ve azaltmak yer almaktadır. Önleyici rehberlik programlarında risk ve koruyucu faktörlerin analiz edilmesi temel bir ilkedir.

D seçeneğinde aile ve öğretmenlere yönelik eğitimler verilmesi yer almaktadır. Önleyici programlarda aile ve okul iş birliği önemlidir ve yetişkinlerin risk belirtilerini fark edebilmesi için bilgilendirilmesi desteklenir.

E seçeneğinde öğrencilerin **okul aidiyetini artıracak sosyal ve kültürel etkinliklere katılımının teşvik edilmesi** yer almaktadır. Okula bağlılık ve sosyal destek koruyucu faktörler arasında olduğu için bu yaklaşım önleyici programlarla uyumludur.

C seçeneğinde ise **bağımlılık yapan maddelerin piyasa isimleri, kullanım şekilleri ve geçici etkilerinin ayrıntılı biçimde anlatılması** yer almaktadır. Önleyici programlarda bu tür ayrıntılı bilgiler verilmesi öğrencilerde **merak uyandırma ve özendirici etki oluşturma** riski taşıdığı için önerilmez. Bu nedenle bu yaklaşım madde bağımlılığını önleme programlarının temel ilkeleri arasında yer almaz.

Cevap: C

11. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarında** öğrencilerin **hangi gelişim alanlarında hangi beceri, tutum ve davranışları kazanmasının hedeflendiği** belirlenir. Program hazırlanırken öğrencilere kazandırılacak bu **kazanımların ve öğrenme çıktılarının ayrıntılı biçimde tanımlanması**, programın **içerik** boyutuyla ilgilidir. Soruda psikolojik danışmanın öğrencilerin hangi gelişim alanlarında hangi kazanımlara ulaşacağını belirlemek amacıyla programda yer alacak **beceri, tutum ve davranış kazanımlarını ayrıntılı biçimde tanımladığı** ifade edilmektedir.

A seçeneğinde içerik yer almaktadır. İçerik, programda öğrencilere kazandırılması planlanan **bilgi, beceri, tutum ve davranış kazanımlarını** kapsar. Soruda verilen durum doğrudan bu program ögesini açıklamaktadır.

B seçeneğinde gerekçe bulunmaktadır. Gerekçe, programın hazırlanma nedenini ve programın hangi ihtiyaçlardan doğduğunu açıklayan bölümdür.

C seçeneğinde örgütlenme yer almaktadır. Örgütlenme, programın yapısal düzeni, etkinliklerin nasıl organize edileceği ve programın nasıl yürütüleceği ile ilgilidir.

D seçeneğinde görev dağılımı bulunmaktadır. Bu bölümde programın uygulanmasında öğretmenlerin, yöneticilerin ve psikolojik danışmanın sorumlulukları belirlenir.

E seçeneğinde misyon yer almaktadır. Misyon, programın temel amacını ve varlık nedenini ifade eden genel çerçeveyi belirtir.

Cevap: A

12. Bireysel planlama hizmetleri, öğrencilerin **eğitsel ve mesleki gelişimlerini planlamalarına yardımcı olan çalışmaları** kapsar. Bu hizmetler kapsamında **bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme ve izleme** stratejileri yer alır. **İzleme stratejisi**, öğrencinin yaptığı tercihlerin ardından sürecin nasıl ilerlediğini değerlendirmeyi ve öğrencinin gelişimini takip etmeyi ifade eder. Soruda da öğrencinin yaptığı tercihlerin sonuçlarının değerlendirilmesi ve süreç boyunca gelişiminin takip edilmesinin bireysel planlamanın temel stratejilerinden biri olduğu belirtilmektedir.

A seçeneğinde öğretmenlere yönelik **müşavirlik toplantısı düzenlenmesi** yer almaktadır. Müşavirlik, öğretmen veya velilere öğrenciyle ilgili konularda danışmanlık verilmesini ifade eder ve bireysel planlama değil **müdahale hizmetleri veya sistem desteği** kapsamında değerlendirilir.

B seçeneğinde okula yeni başlayan öğrencilere **uyum semineri verilmesi** bulunmaktadır. Bu tür çalışmalar genellikle tüm öğrencilere yönelik **rehberlik müfredatı veya önleyici rehberlik etkinlikleri** kapsamında yürütülür.

C seçeneğinde meslek tanıtım günleri düzenlenmesi yer almaktadır. Bu tür etkinlikler öğrencilerin meslekler hakkında bilgi edinmesini sağlayan **bilgi verme** çalışmalarına örnektir.

D seçeneğinde sınav kaygısı yaşayan öğrencilerin **grup çalışmasına alınması** yer almaktadır. Bu uygulama öğrencilerin yaşadığı bir probleme yönelik olduğu için **müdahale hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

E seçeneğinde alan seçimi yapan 10. sınıf öğrencileriyle dönem sonunda tekrar görüşülerek **yaptıkları seçimin uygunluğunun değerlendirilmesi** yer almaktadır. Bu uygulama öğrencinin yaptığı tercihlerin sonuçlarının değerlendirilmesini ve sürecin takip edilmesini içerdiği için bireysel planlama hizmetlerinde kullanılan **izleme stratejisine** uygun bir çalışmadır.

Cevap: E

13. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programında** öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlikler genellikle **akademik gelişim, kişisel-sosyal gelişim ve mesleki gelişim** alanlarında ele alınır. Bu alanlarda öğrencilerin **öğrenme becerileri geliştirmeleri, kişiler arası ilişkilerini sağlıklı biçimde yürütmeleri, duygularını tanımaları ve kariyer planlaması yapabilmeleri** amaçlanır. Soruda kapsamlı gelişimsel rehberlik programında yer alan yeterlik alanları arasında **gösterilemeyecek** olan seçenek sorulmaktadır.

A seçeneğinde akademik gelişim ve öğrenme becerileri yer almaktadır. Bu alan öğrencilerin etkili öğrenme stratejileri geliştirmesi, akademik sorumluluklarını yerine getirmesi ve okul başarısını destekleyen beceriler kazanmasıyla ilgilidir ve kapsamlı rehberlik programının temel yeterlik alanlarından biridir.

B seçeneğinde kişiler arası iletişim ve sosyal beceriler bulunmaktadır. Bu beceriler öğrencilerin sağlıklı ilişkiler kurması, empati geliştirmesi ve sosyal uyum sağlamasıyla ilgili olup kişisel-sosyal gelişim alanı içinde değerlendirilir.

D seçeneğinde duygusal farkındalık ve kendini kabul yer almaktadır. Bu özellikler öğrencinin kendini tanıması ve duygularını yönetebilmesiyle ilgili olduğu için kişisel-sosyal gelişim alanı kapsamında ele alınır.

E seçeneğinde mesleki gelişim ve kariyer planlama bulunmaktadır. Bu alan öğrencilerin meslekleri tanıması, ilgi ve yeteneklerini değerlendirmesi ve kariyer hedefleri belirlemesiyle ilgilidir ve kapsamlı rehberlik programının temel alanlarından biridir.

C seçeneğinde ise toplumsal normlara uyum ve başkalarının değerlerini benimseme ifadesi yer almaktadır. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı öğrencilerin kendi değerlerini fark etmelerini ve saygı geliştirmelerini hedefler; ancak başkalarının değerlerini benimsetmeye yönelik bir yeterlik alanı bulunmaz. Bu nedenle bu ifade programın yeterlik alanları arasında yer almaz.

Cevap: C

14. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarında hedefler **gözlenebilir, ölçülebilir ve öğrencinin ortaya koyduğu performansa dayalı ifadelerle** yazılmalıdır. Bu nedenle hedef cümlelerinde öğrencinin neyi **somut olarak yapacağı** açık biçimde belirtilmelidir. Soruda kişisel-sosyal gelişim alanı için bu özelliklere uygun bir hedef cümlesi sorulmaktadır.

A seçeneğinde "çatışma çözme yöntemlerini kavrar" ifadesi yer almaktadır. "Kavramak" ifadesi öğrencinin davranışını doğrudan gözlemlemeyi zorlaştırdığı için hedef yazımında yeterince ölçülebilir değildir.

B seçeneğinde "hayır diyebilmenin önemini anlar" ifadesi bulunmaktadır. "Anlamak" soyut bir ifade olduğu için öğrencinin davranışını gözlenebilir biçimde ortaya koymaz.

C seçeneğinde "öfke kontrolü tekniklerini bilir" ifadesi yer almaktadır. "Bilmek" de ölçülmesi güç olan soyut bir ifade olduğu için hedef yazımında uygun değildir.

D seçeneğinde "zorbalığa maruz kaldığında yardım ister" ifadesi bulunmaktadır. Bu ifade öğrencinin sergileyeceği davranışı açık ve gözlenebilir biçimde ortaya koymaktadır ve **performansa dayalıdır**.

E seçeneğinde "empati kurmanın gerekliliğini fark eder" ifadesi yer almaktadır. "Fark etmek" de gözlenmesi zor olan soyut bir ifadedir.

Bu nedenle öğrenci davranışını **gözlenebilir ve ölçülebilir biçimde ifade eden** hedef cümlesi **D seçeneğidir**.

Cevap: D

15. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarının hazırlanma sürecinde **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamaları yer alır. Programın uygulanmasından sonra yapılan değerlendirme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda programın eksik yönlerinin belirlenmesi ve programın daha etkili hâle getirilmesi için yeni düzenlemeler yapılması **geliştirme aşaması** ile ilgilidir. Soruda rehberlik programının değerlendirilmesi sonucunda **eksik alanların belirlenmesi, programın güçlendirilmesi için çalışmalar planlanması ve bir sonraki öğretim yılı için yeni programa yönelik ön hazırlık yapılması** ifade edilmektedir.

A seçeneğinde uygulama aşaması yer almaktadır. Uygulama aşaması, hazırlanan rehberlik programındaki etkinliklerin okul ortamında yürütülmesi ve planlanan çalışmaların gerçekleştirilmesi sürecini ifade eder.

B seçeneğinde planlama aşaması bulunmaktadır. Planlama aşamasında ihtiyaç analizi yapılır, öğrenci, öğretmen ve velilerden bilgi toplanır ve programın temel ihtiyaç alanları belirlenir.

C seçeneğinde tasarlama aşaması yer almaktadır. Tasarlama aşamasında ihtiyaç analizinden elde edilen verilere dayanarak rehberlik programının genel taslağı hazırlanır ve programın yapısı belirlenir.

E seçeneğinde değerlendirme aşaması bulunmaktadır. Değerlendirme aşamasında programın etkililiği hakkında veri toplanır ve sonuçlar analiz edilir.

D seçeneğinde geliştirme aşaması yer almaktadır. Geliştirme aşaması, değerlendirme sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak programın **eksik yönlerinin giderilmesi, programın güçlendirilmesi ve bir sonraki dönem için yeni düzenlemelerin yapılması** sürecini ifade eder. Soruda verilen durum doğrudan bu süreci açıklamaktadır.

Cevap: D

1. Rehberlik programlarının etkili olabilmesi için programın **okulda ortaya çıkan yeni ihtiyaç ve koşullara göre güncellenebilmesi ve uyarlanabilmesi** gerekir. Programın değişen durumlara göre yeniden düzenlenebilmesi **esnek ve taşınabilir olma** özelliğiyle ilgilidir. Soruda rehberlik programının yıl başında hazırlanıp uygulanmaya başlandığı, ancak yıl içinde **göçle gelen öğrencilerin artmasına ve uyum problemlerinin yaygınlaşmasına rağmen programda hiçbir güncelleme yapılmadığı** belirtilmektedir. Bu durum programın değişen koşullara uyarlanamadığını göstermektedir.

A seçeneğinde uygulanabilirlik yer almaktadır. Uygulanabilirlik, programın okulun zaman, personel ve fiziksel olanakları açısından gerçekleştirilebilir olmasını ifade eder. Soruda programın uygulanamamasından değil, güncellenmemesinden söz edilmektedir.

B seçeneğinde işlevsellik bulunmaktadır. İşlevsellik, programın öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ile ilgilidir. Soruda vurgulanan durum ise programın yeni koşullara göre uyarlanamamasıdır.

C seçeneğinde değerlendirilebilir olma yer almaktadır. Bu özellik programın etkililiğinin ölçülebilmesi için ölçme araçları ve değerlendirme süreçlerinin bulunmasını ifade eder. Soruda değerlendirme ile ilgili bir durum belirtilmemiştir.

E seçeneğinde sistematiklik bulunmaktadır. Sistematiklik, rehberlik çalışmalarının planlı ve düzenli biçimde yürütülmesini ifade eder. Soruda programın planlı yürütülmemesi değil, değişen koşullara uyarlanamaması anlatılmaktadır.

D seçeneğinde taşınabilir olma ve esneklik yer almaktadır. Bu özellik programın farklı koşullara uyarlanabilmesini ve ihtiyaçlara göre güncellenebilmesini ifade eder. Soruda verilen durum bu özelliğin eksikliğini göstermektedir.

Cevap: D

2. Okullarda yürütülen **önleyici rehberlik hizmetleri**, sorunların ortaya çıkmasını engellemek veya büyümeden kontrol altına almak amacıyla planlanan çalışmaları kapsar. Bu yaklaşımda öğrencilerin **risk faktörlerini azaltmak, koruyucu faktörlerini güçlendirmek ve psikolojik dayanıklılıklarını artırmak** hedeflenir. Ayrıca önleyici rehberlik çalışmaları yalnızca bireysel müdahalelerle sınırlı değildir; **okul, aile ve sosyal çevreyi kapsayan bütüncül bir yaklaşım** benimsenir. Soruda önleyici rehberliğin temel özelliklerinden **hangisinin olmadığı** sorulmaktadır.

A seçeneğinde sorunlar henüz ortaya çıkmadan veya büyümeden müdahale edilmesi yer almaktadır. Bu durum önleyici rehberliğin temel özelliğidir.

C seçeneğinde öğrencinin çevresindeki **risk faktörlerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılması** yer almaktadır. Önleyici rehberlikte risk faktörlerinin azaltılması önemli bir ilkedir.

D seçeneğinde öğrencinin **psikolojik dayanıklılığını ve koruyucu faktörlerini güçlendirmek** yer almaktadır. Bu yaklaşım önleyici rehberliğin temel amaçlarından biridir.

E seçeneğinde okul, aile ve sosyal çevreyi kapsayan **bütüncül (ekolojik) bir yaklaşım** benimsenmesi yer almaktadır. Önleyici rehberlik programları bu tür çok yönlü iş birliğine dayanır.

B seçeneğinde ise çalışmaların **yalnızca belirli bir problem yaşayan öğrencilere yönelik bireysel seanslarla sınırlı olması** ifade edilmektedir. Bu durum önleyici rehberlikten çok **tepkisel ve müdahale odaklı rehberlik anlayışına** aittir.

Cevap: B

3. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında **bireysel planlama hizmetleri**, öğrencilerin **eğitsel, kişisel-sosyal ve mesleki gelişimlerini planlamalarına yardımcı olan çalışmaları** kapsar. Bu hizmetler kapsamında **bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme ve izleme** gibi stratejiler kullanılır. Soruda okul yıllık planında **bireysel planlama sütununda yer alması gereken faaliyet** sorulmaktadır.

A seçeneğinde velilere yönelik **"ergenlik dönemi özellikleri" semineri düzenlenmesi** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar velilere yönelik bilgilendirme niteliğinde olup genellikle **sistem desteği veya müşavirlik** kapsamında değerlendirilir.

B seçeneğinde risk grubundaki bir öğrenci ile **"öfke kontrolü" konusunda psikolojik danışma yapılması** yer almaktadır. Psikolojik danışma çalışmaları belirli bir problem yaşayan öğrencilere yönelik olduğu için **müdahale hizmetleri** kapsamında yer alır.

C seçeneğinde öğrencilerin **ilgi ve yeteneklerini keşfetmeleri için mesleki yönelim envanteri uygulanması ve sonuçlarının paylaşılması** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar öğrencinin kendini tanımasına ve eğitim-meslek planlamasına yardımcı olduğu için **bireysel planlama hizmetleri kapsamında yer alan bireyi tanıma stratejisine** örnektir.

D seçeneğinde sınıf rehberlik saatinde **"iletişim becerileri" etkinliğinin uygulanması** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar tüm öğrencilere yönelik yürütülen **rehberlik müfredatı** kapsamındaki etkinliklerdir.

E seçeneğinde okul rehberlik hizmetleri yürütme komisyonu toplantısı yer almaktadır. Bu tür çalışmalar programın yürütülmesi ve koordinasyonu ile ilgili olduğu için **sistem desteği** kapsamında değerlendirilir.

Cevap: C

4. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarında** kazanımlar **öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak kademeli ve ardışık bir biçimde planlanır**. Bu yaklaşımda beceriler sınıf düzeylerine göre düzenlenir ve her sınıfta kazandırılan beceriler **bir önceki sınıfta kazanılan becerilerin üzerine inşa edilir**. Böylece program **basitten karmaşığa doğru ilerleyen ardışık bir yapı** gösterir. Soruda da 1. sınıftan 4. sınıfa kadar farklı gelişimsel temaların belirlenmesi ve etkinliklerin **önceki becerilerin üzerine kurulacak şekilde planlanması** bu özelliği göstermektedir.

A seçeneğinde programın **tüm öğrencilere yönelik olması** yer almaktadır. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programları gerçekten tüm öğrencilere yöneliktir; ancak soruda vurgulanan durum sınıf düzeylerine göre kademeli ilerleyen yapı ile ilgilidir.

B seçeneğinde programın **ardışık bir yapıda olması** yer almaktadır. Bu özellik kazanımların sınıf düzeylerine göre basitten karmaşığa doğru planlanması ve önceki öğrenmelerin üzerine inşa edilmesini ifade eder. Soruda verilen durum doğrudan bu özelliği açıklamaktadır.

C seçeneğinde programın **esnek olması** yer almaktadır. Esneklik, programın değişen ihtiyaç ve koşullara göre uyarlanabilmesi ile ilgilidir. Soruda bu durum vurgulanmamıştır.

D seçeneğinde programın **uzmanlık gerektirmesi** yer almaktadır. Bu ifade kapsamlı gelişimsel rehberlik programının temel özelliklerinden biri olarak belirtilmez.

E seçeneğinde programın **psikolojik danışmanın zamanını verimli kullanmasına dayanması** yer almaktadır. Bu ifade programın temel yapısal özellikleriyle doğrudan ilişkili değildir.

Cevap: B

5. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programlarında** öğrencilerin kişisel-sosyal gelişim alanında kazanmaları beklenen yeterlikler arasında **başkalarının duygu ve düşüncelerini doğru yorumlayabilme, empati kurabilme ve kişiler arası ilişkileri sağlıklı biçimde sürdürebilme** yer alır. Soruda Mert'in arkadaşlarının davranışlarını **"Beni istemiyorlar.", "Kimse beni sevmiyor."** şeklinde yorumladığı ve okul psikolojik danışmanının çocukların bazen **başkalarının davranışlarını yanlış yorumlayabileceğini** ifade ettiği görülmektedir. Bu açıklama öğrencinin sosyal ilişkilerde **karşısındaki kişinin niyetini doğru anlaması ve kabul etmesi** becerisine vurgu yapmaktadır.

A seçeneğinde karar verebilme yeterliği yer almaktadır. Bu yeterlik öğrencinin alternatifleri değerlendirerek uygun seçimler yapabilmesi ile ilgilidir; soruda bu beceri vurgulanmamaktadır.

B seçeneğinde toplum olgusunu anlama yer almaktadır. Bu yeterlik toplumsal yapı, kurallar ve sosyal rollerle ilgili farkındalık geliştirmeyi ifade eder.

C seçeneğinde kendini tehlikelerden koruma yeterliği bulunmaktadır. Bu alan öğrencinin güvenli davranışlar geliştirmesi ile ilgilidir.

D seçeneğinde başkalarını anlama ve kabul etme yer almaktadır. Bu yeterlik öğrencinin diğer insanların davranışlarını doğru yorumlaması, empati kurması ve kişiler arası ilişkilerde sağlıklı iletişim kurabilmesiyle ilgilidir. Soruda yapılan açıklama doğrudan bu becerinin geliştirilmesine vurgu yapmaktadır.

E seçeneğinde ailenin önemini anlama yer almaktadır. Bu yeterlik aile ilişkileri ve aile içi rollerle ilgilidir.

Cevap: D

6. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarının hazırlanma ve yürütülme sürecinde **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamaları yer alır. Program uygulandıktan sonra elde edilen veriler incelenerek bazı etkinliklerin etkili olup olmadığı belirlenir ve programın geleceğine yönelik kararlar alınır. Soruda yıl sonunda yapılan incelemede **bazı etkinliklerin beklenen etkiyi oluşturmadığı, bazılarının ise hedeflere ulaşmada etkili olduğu belirlenmiş** ve buna göre **bazı etkinliklerin programdan çıkarılmasına, bazılarının devam ettirilmesine karar verilmesi** söz konusu olmuştur. Bu süreç programın etkililiğine ilişkin karar verme sürecini ifade eder.

A seçeneğinde değerlendirme aşaması yer almaktadır. Değerlendirme aşamasında programın etkililiği hakkında veri toplanır, sonuçlar analiz edilir ve etkinliklerin hedeflere ulaşıp ulaşmadığı belirlenir. Soruda verilen durum doğrudan bu süreci açıklamaktadır.

B seçeneğinde tasarlama aşaması yer almaktadır. Tasarlama aşamasında ihtiyaç analizinden elde edilen verilere dayanarak programın genel taslağı hazırlanır ve kazanımlar belirlenir.

C seçeneğinde planlama aşaması bulunmaktadır. Planlama aşamasında ihtiyaç analizi yapılır, gerekli bilgiler toplanır ve programın amaçları belirlenir.

D seçeneğinde uygulama aşaması yer almaktadır. Uygulama aşamasında hazırlanan rehberlik programındaki etkinlikler okul ortamında yürütülür.

E seçeneğinde geliştirme aşaması yer almaktadır. Geliştirme aşaması değerlendirme sonuçlarına dayanarak programın güçlendirilmesi ve yeni düzenlemelerin yapılmasını ifade eder.

Cevap: A

7. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programında rehberlik müfredatı**, öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla planlanan ve genellikle **tüm öğrencilere yönelik yürütülen gelişimsel etkinlikleri** kapsar. Bu etkinlikler yalnızca sınıf içinde yapılan çalışmalarla sınırlı değildir; aynı zamanda **okul genelinde tüm öğrencilerin katılımını hedefleyen okul kapsamlı etkinlikleri** de içerebilir. Soruda rehberlik müfredatı kapsamında **okul çapında yürütülen bir etkinlik** sorulmaktadır.

A seçeneğinde riskli davranış gösteren bir öğrencinin **RAM'a sevk edilmesi** yer almaktadır. Sevk işlemi belirli bir öğrencinin yaşadığı probleme yönelik olduğu için **müdahale hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

B seçeneğinde okulun tüm sınıf düzeylerinde **"zorbalıkla baş etme ve güvenli okul" haftası etkinliklerinin uygulanması** yer almaktadır. Bu tür etkinlikler tüm öğrencileri kapsayan gelişimsel çalışmalar olduğu için **rehberlik müfredatı kapsamında okul kapsamlı etkinlik** olarak değerlendirilir.

C seçeneğinde üniversite tercih döneminde öğrencilerle **bireysel görüşmeler yapılması** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar öğrencilerin eğitim ve kariyer planlamasına yardımcı olduğu için **bireysel planlama** kapsamında yer alır.

D seçeneğinde öğretmenlerle **konsültasyon görüşmeleri yürütülmesi** bulunmaktadır. Bu tür çalışmalar öğretmenlere yönelik danışmanlık desteği olduğu için **müdahale hizmetleri veya sistem desteği** kapsamında değerlendirilir.

E seçeneğinde rehberlik hizmetleri yürütme kurulunun yıl sonu değerlendirme toplantısı yer almaktadır. Bu tür çalışmalar programın yürütülmesi ve koordinasyonu ile ilgili olduğu için **sistem desteği** kapsamında yer alır.

Cevap: B

8. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında **müdahale hizmetleri**, gelişimsel süreçte aksama yaşayan veya belirli bir sorun yaşayan öğrencilere yönelik yürütülen doğrudan ya da dolaylı yardım süreçlerini kapsar. Bu hizmetler kapsamında öğrencilerin yaşadıkları problemleri azaltmaya yönelik **psikolojik danışma, kriz müdahalesi, konsültasyon ve sevk** gibi çalışmalar yer alır. Soruda okul psikolojik danışmanının **akran zorbalığından doğrudan etkilenen öğrencilerle bireysel görüşmeler yaparak yaşadıkları travmanın etkilerini azaltmaya ve sosyal destek sağlamaya çalıştığı** belirtilmektedir. Bu durum belirli bir problem yaşayan öğrencilere yönelik doğrudan yardım sürecini ifade etmektedir.

A seçeneğinde rehberlik müfredatı yer almaktadır. Rehberlik müfredatı tüm öğrencilere yönelik yürütülen gelişimsel ve önleyici sınıf etkinliklerini kapsar. Soruda ise belirli öğrencilerle yapılan bireysel görüşmeler söz konusudur.

B seçeneğinde bireysel planlama bulunmaktadır. Bireysel planlama öğrencilerin eğitim ve kariyer planlamasına yardımcı olan **bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme ve izleme** çalışmalarını kapsar. Soruda anlatılan durum kariyer planlama ile ilgili değildir.

C seçeneğinde sistem desteği yer almaktadır. Sistem desteği programın yürütülmesi için yapılan **koordinasyon, toplantı ve iş birliği çalışmaları** ile ilgilidir.

D seçeneğinde müşavirlik hizmetleri bulunmaktadır. Müşavirlik, öğretmen veya velilere öğrenciyle ilgili konularda danışmanlık verilmesini ifade eder. Soruda ise doğrudan öğrenciyle yapılan çalışmalar anlatılmaktadır.

E seçeneğinde müdahale hizmetleri yer almaktadır. Müdahale hizmetleri, belirli bir sorun yaşayan öğrencilere yönelik **bireysel psikolojik danışma ve destek çalışmaları**nı kapsar. Soruda verilen durum bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Cevap: E

9. Gelişimsel rehberlik anlayışına dayalı okul rehberlik programlarında rehberlik hizmetleri yalnızca sorun yaşayan öğrencilere yönelik değil, **tüm öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun biçimde planlanan ve öğrencilerin akademik, kişisel-sosyal ve mesleki gelişimlerini destekleyen bütüncül bir yapı** olarak ele alınır. Bu yaklaşımda rehberlik programı sistemli biçimde yürütülür ve öğrencilerin yaşam becerileri geliştirmeleri hedeflenir. Soruda gelişimsel rehberlik anlayışına dayalı bir programın temel özelliği sorulmaktadır.

A seçeneğinde programın öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve mesleki gelişimlerini bütüncül biçimde desteklemesi** yer almaktadır. Bu ifade gelişimsel rehberlik anlayışının temel özelliğini doğrudan yansıtmaktadır.

B seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin **yalnızca bireysel görüşmeler üzerinden yürütülmesi** yer almaktadır. Gelişimsel rehberlik yaklaşımında rehberlik hizmetleri yalnızca bireysel görüşmelerle sınırlı değildir; sınıf etkinlikleri ve okul çapında çalışmalar da yer alır.

C seçeneğinde rehberlik etkinliklerinin **yalnızca disiplin sorunu yaşayan öğrencilerle sınırlandırılması** ifade edilmektedir. Bu durum gelişimsel yaklaşımın değil, geleneksel ve tepkisel rehberlik anlayışının özelliğidir.

D seçeneğinde programın temel amacının **problem davranışları ortadan kaldırmak** olduğu belirtilmektedir. Gelişimsel rehberlik programları yalnızca problem davranışlara odaklanmaz; öğrencilerin gelişimsel becerilerini güçlendirmeyi hedefler.

E seçeneğinde programın yalnızca **rehber öğretmenin görev tanımına indirgenmesi** yer almaktadır. Oysa gelişimsel rehberlik programlarında öğretmenler, yöneticiler ve veliler de sürece dâhil edilir.

Cevap: A

10. Okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri Myrick'e göre **gelişimsel, önleyici, krize müdahale edici ve çare bulucu/iyileştirici (tedavi edici)** yaklaşımlar çerçevesinde ele alınabilir. **Tedavi edici rehberlik**, ortaya çıkmış bir sorunun etkilerini azaltmaya ve öğrencinin yeniden uyum sağlamasına yardımcı olmaya yönelik çalışmaları kapsar. Soruda okul psikolojik danışmanının daha çok **disiplin sorunu yaşayan, devamsızlığı artan, yoğun kaygı yaşayan ve aile içi sorunlar nedeniyle akademik başarısı düşen öğrencilerle bireysel görüşmeler yaptığı** ve amacının **mevcut sorunların çözümüne destek olmak** olduğu belirtilmektedir. Bu durum ortaya çıkmış sorunlara yönelik bir yaklaşımı ifade etmektedir.

A seçeneğinde geliştirici rehberlik yer almaktadır. Geliştirici rehberlik, tüm öğrencilerin gelişimsel becerilerini güçlendirmeye yönelik programları ifade eder. Soruda anlatılan durum tüm öğrencilere yönelik gelişimsel çalışmalar değildir.

B seçeneğinde önleyici rehberlik bulunmaktadır. Önleyici rehberlik, sorunlar ortaya çıkmadan önce riskleri azaltmayı ve koruyucu faktörleri güçlendirmeyi amaçlar. Soruda ise mevcut sorunların çözümüne odaklanılmaktadır.

C seçeneğinde tamamlayıcı rehberlik yer almaktadır. Bu yaklaşım öğretim sürecini destekleyici rehberlik çalışmalarını ifade eder. Sorudaki durum bu kapsamda değildir.

D seçeneğinde yöneltici rehberlik bulunmaktadır. Bu yaklaşım öğrencilerin eğitim ve meslek seçimlerine yön verilmesiyle ilgilidir.

E seçeneğinde tedavi edici rehberlik yer almaktadır. Tedavi edici rehberlik, ortaya çıkmış sorunların çözümüne yardımcı olmak ve öğrencinin uyumunu yeniden sağlamaya yönelik bireysel yardım süreçlerini kapsar. Soruda anlatılan çalışmalar doğrudan bu yaklaşımı ifade etmektedir.

Cevap: E

11. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programının rehberlik müfredatı**, tüm öğrencilere yönelik planlanan ve öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini destekleyen gelişimsel etkinlikleri** kapsar. Bu etkinliklerde öğrencilerin **kendini tanıma, karar verme, problem çözme, sosyal beceri geliştirme ve kariyer farkındalığı kazanma** gibi beceriler edinmesi hedeflenir. Soruda müfredat içeriğinde **yer alması beklenmeyen** etkinlik sorulmaktadır.

A seçeneğinde öğrencilerin karar verme ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır. Bu tür beceriler kapsamlı rehberlik programının temel gelişim alanlarından biri olduğu için müfredat kapsamında yer alabilir.

C seçeneğinde öğrencilerin kendini tanıma ve öz farkındalık kazanmalarını destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar kişisel-sosyal gelişim alanının önemli bir parçasıdır.

D seçeneğinde okula uyum sürecini kolaylaştırmaya yönelik okul ve çevreyi tanıtıcı etkinlikler yer almaktadır. Bu tür çalışmalar özellikle uyum sürecinde tüm öğrencilere yönelik gelişimsel etkinliklerdir ve rehberlik müfredatında yer alabilir.

E seçeneğinde öğrencilerin mesleki ilgi alanlarını keşfetmelerini sağlayacak kariyer farkındalığı çalışmaları bulunmaktadır. Bu tür etkinlikler öğrencilerin mesleki gelişim alanını desteklediği için müfredat kapsamında yer alabilir.

B seçeneğinde öğrencilerin aynı ilgi ve yetenek düzeyine sahip olmalarını sağlamak amacıyla bireysel farklılıkları azaltmaya yönelik düzenlemeler yer almaktadır. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı öğrencilerin bireysel farklılıklarını ortadan kaldırmayı değil, bu farklılıkları tanımayı ve geliştirmeyi amaçlar. Bu nedenle bu tür bir düzenleme rehberlik müfredatında yer alması beklenen bir içerik değildir.

Cevap: B

12. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programında rehberlik hizmetleri **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği** olmak üzere dört temel bileşenden oluşur. Bu modelde zaman dağılımı okul kademesine göre değişmekle birlikte temel ilke, programın **önleyici ve gelişimsel yönünün ağırlıkta olması**, müdahale hizmetlerinin ise gerekli durumlarda yürütülen destekleyici çalışmalar olarak yer almasıdır. Soruda gelişimsel rehberlik ilkelerine **uygun olmayan yaklaşım** sorulmaktadır.

A seçeneğinde ilkokul kademesinde zamanın büyük kısmının **rehberlik müfredatına** ayrılması ifade edilmektedir. İlkokulda gelişimsel becerilerin kazandırılması ve tüm öğrencilere ulaşılması hedeflendiği için rehberlik müfredatı çalışmalarının ağırlıklı olması gelişimsel yaklaşım açısından uygundur.

B seçeneğinde ortaöğretimde **bireysel planlama hizmetlerinin** payının artırılması yer almaktadır. Lise döneminde öğrencilerin alan seçimi, meslek seçimi ve gelecek planlaması önem kazandığı için bireysel planlama çalışmalarına daha fazla zaman ayrılması gelişimsel rehberlik yaklaşımıyla uyumludur.

C seçeneğinde müdahale hizmetlerine ayrılan sürenin kriz ve acil durumlara göre esnetilebilmesi ifade edilmektedir. Müdahale hizmetleri doğası gereği ihtiyaç ortaya çıktığında artırılabilir; bu nedenle bu yaklaşım da uygundur.

E seçeneğinde sistem desteği etkinliklerinin doğrudan hizmetlerin kalitesini artıracak şekilde dengeli bir oranda tutulması yer almaktadır. Sistem desteği, programın yürütülmesi ve diğer hizmetlerin desteklenmesi için gerekli olduğundan bu yaklaşım gelişimsel modele uygundur.

D seçeneğinde müdahale hizmetlerinin **okul kademesi ne olursa olsun programın merkezine yerleştirilmesi ve en büyük zaman dilimine ayrılması** ifade edilmektedir. Bu durum gelişimsel rehberlik anlayışına aykırıdır. Çünkü kapsamlı gelişimsel rehberlik programında odak noktası **önleyici ve gelişimsel çalışmalar**dır; müdahale hizmetleri programın en büyük bölümünü oluşturmaz.

Cevap: D

13. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarında** programlar **planlı ve sistemli** olmakla birlikte aynı zamanda **esnek ve güncellenebilir** yapıdadır. Okulda ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar, kriz durumları veya öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarındaki değişimler programda **uyarlamalar yapılmasını** gerektirebilir. Soruda okul çevresinde yaşanan bir olay nedeniyle öğrencilerde **kaygı, devamsızlık ve güvenlik endişesi** artmış; psikolojik danışman da buna uygun olarak programdaki bazı etkinlikleri erteleyip yerine **kriz sonrası destek ve psikoeğitim etkinlikleri eklemeyi** önermiştir. Ancak yönetim planın değiştirilemeyeceğini söyleyerek bunu reddetmiştir. Bu durum programın **esnek olması** ilkesine aykırıdır.

A seçeneğinde programın **tüm öğrencilere yönelik olması** ifade edilmektedir. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programları yalnızca problem yaşayan öğrenciler için değil, tüm öğrencilerin gelişimini desteklemek amacıyla hazırlanır. Sorudaki durum bu ilkeyle doğrudan ilgili değildir.

B seçeneğinde programın **esnek olması** yer almaktadır. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programları ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara göre güncellenebilir ve gerektiğinde etkinlikler değiştirilebilir. Yönetimin programda hiçbir değişiklik yapılmasına izin vermemesi bu özellikle çelişmektedir.

C seçeneğinde programın **ardışık bir yapıda olması** bulunmaktadır. Ardışıklık, etkinliklerin sınıf düzeylerine göre basitten karmaşığa doğru planlanmasını ifade eder. Soruda anlatılan durum bu ilkeyle doğrudan ilgili değildir.

D seçeneğinde programın **uzmanlık gerektirmesi** yer almaktadır. Rehberlik programlarının hazırlanması ve yürütülmesi psikolojik danışmanın uzmanlığını gerektirir; ancak sorudaki çelişki bu özellikle ilgili değildir.

E seçeneğinde programın **eğitim sisteminin tamamlayıcı parçası olması** ifade edilmektedir. Rehberlik hizmetleri eğitim sürecini destekleyen bir yapıdır; fakat yönetimin yaklaşımı bu ilkeyle doğrudan ilişkili değildir.

Cevap: B

14. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı** hazırlanırken süreç **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** olmak üzere beş aşamada yürütülür.

Planlama aşaması programın altyapısının oluşturulduğu aşamadır. Bu aşamada **ihtiyaç analizi yapılır**, öğrenciler, öğretmenler ve velilerden veri toplanır, bu veriler analiz edilerek okulun rehberlik ihtiyaçları belirlenir ve genel amaçlar ortaya konur.

Tasarlama aşaması ise planlama aşamasında elde edilen veriler temel alınarak programın **genel taslağının oluşturulduğu** aşamadır. Bu aşamada programın **vizyonu ve misyonu belirlenir**, **yıllık çalışma takvimi**, **haftalık çalışma planı**, **sınıf rehberliği programları**, **psikoeğitim programları** ve diğer program bileşenlerinin çerçevesi hazırlanır.

Soruda okul psikolojik danışmanının **ihtiyaç analizinden elde edilen veriler doğrultusunda programın vizyon ve misyonunu belirlediği**, ardından **yıllık çalışma takvimi, haftalık plan, sınıf rehberliği etkinlikleri ve psikoeğitim programlarının taslağını oluşturduğu** belirtilmektedir. Bu çalışmalar programın **taslağının oluşturulduğu tasarlama aşamasına** karşılık gelir.

A seçeneğinde yer alan **planlama aşaması**, ihtiyaç analizi ve veri toplama sürecini ifade eder. **B seçeneğinde** yer alan **tasarlama aşaması**, programın vizyonu, misyonu ve program bileşenlerinin taslağının oluşturulduğu aşamadır. **C seçeneğinde** bulunan **uygulama aşaması**, hazırlanan programın okulda yürütüldüğü aşamadır. **D seçeneğinde** yer alan **değerlendirme aşaması**, programın etkililiğinin incelendiği aşamadır. **E seçeneğinde** bulunan **geliştirme aşaması** ise değerlendirme sonuçlarına göre programın güçlendirilmesi sürecidir.

Cevap: B

15. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programında bireysel planlama hizmetleri**, öğrencilerin **kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer seçeneklerini değerlendirmeleri, uygun tercihler yapmaları ve yaptıkları seçimlerin izlenmesi** gibi süreçleri kapsar. Bu hizmetler genellikle **bireysel ya da küçük grup çalışmaları** şeklinde yürütülür ve öğrencilerin akademik ve mesleki karar süreçlerini desteklemeye yöneliktir. Soruda bireysel planlama kapsamında yıllık plana yazılması **en uygun faaliyet** sorulmaktadır.

A seçeneğinde tüm sınıflarda **akran zorbalığına yönelik farkındalık sunumu** yapılması yer almaktadır. Bu tür çalışmalar tüm öğrencilere yönelik gelişimsel etkinliklerdir ve **rehberlik müfredatı** kapsamında değerlendirilir.

B seçeneğinde 8. sınıf öğrencilerine lise türleri ve yerleştirme sistemi hakkında bilgilendirme yapılması bulunmaktadır. Bu çalışma öğrencilerin **eğitim seçeneklerini değerlendirmelerine ve gelecek eğitim kararlarını planlamalarına yardımcı olduğu için bireysel planlama hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

C seçeneğinde deprem sonrası kaygı yaşayan öğrencilerle **psikolojik destek görüşmeleri** yapılması yer almaktadır. Bu tür çalışmalar ortaya çıkan bir soruna yönelik yardım süreci olduğu için **müdahale hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

D seçeneğinde okul aile birliği toplantısında **rehberlik hizmetlerinin tanıtılması** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar **sistem desteği** ve iş birliği faaliyetleri kapsamında değerlendirilir.

E seçeneğinde rehberlik servisi yıllık çalışma raporunun hazırlanması bulunmaktadır. Bu faaliyet program yönetimi ve değerlendirme süreçleriyle ilişkilidir ve **sistem desteği** kapsamında yer alır.

Bu nedenle bireysel planlama kapsamında yıllık plana yazılması en uygun faaliyet **B seçeneğinde yer almaktadır**.

Cevap: B

1. Bireysel planlama hizmetleri; öğrencilerin **kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer seçeneklerini değerlendirmeleri, uygun kararlar almaları ve yaptıkları seçimlerin sonuçlarının izlenmesi** gibi süreçleri içerir. Bu kapsamda bireysel planlama stratejileri arasında **bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme ve izleme** yer almaktadır. Soruda öğrencinin daha önce yaptığı planın **dönem sonunda tekrar değerlendirilmesi ve planın yeniden düzenlenmesi** anlatılmaktadır. Bu durum bireysel planlama sürecinde **izleme** stratejisini ifade eder.

A seçeneğinde yerleştirme bulunmaktadır. Yerleştirme, öğrencinin uygun eğitim programına veya kuruma yönlendirilmesi sürecidir. Soruda anlatılan durum doğrudan bir yerleştirme süreci değildir.

B seçeneğinde bilgi verme yer almaktadır. Bilgi verme, öğrencilere eğitim veya kariyer seçenekleri hakkında bilgi sunmayı ifade eder. Sorudaki durum ise daha çok öğrencinin yaptığı planın değerlendirilmesiyle ilgilidir.

C seçeneğinde bireyi tanıma bulunmaktadır. Bu strateji öğrencinin ilgi, yetenek ve özelliklerini belirlemeye yönelik çalışmaları kapsar. Soruda öğrencinin özelliklerini tanıma değil, yapılan planın sonuçlarını değerlendirme söz konusudur.

D seçeneğinde izleme yer almaktadır. İzleme, öğrencinin yaptığı seçimlerin ve planların sonucunu belirli bir süre sonra tekrar değerlendirerek gerekli düzenlemeleri yapmayı ifade eder. Soruda psikolojik danışmanın Emre ile yeniden görüşüp hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığını değerlendirmesi ve planı yeniden düzenlemesi bu stratejiye örnektir.

E seçeneğinde müşavirlik (konsültasyon) bulunmaktadır. Bu hizmet öğretmen veya velilere yönelik danışmanlık süreçlerini ifade eder ve bireysel planlama stratejileri arasında yer almaz.

Cevap: D

2. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı** hazırlanırken programın **yapısal unsurları** da belirlenir. Bu yapısal unsurlar arasında programın yürütülmesi için gerekli olan **insan gücü, fiziksel ortam, materyal ve teknolojik donanım gibi kaynakların belirlenmesi** önemli bir yer tutar. Soruda rehberlik biriminin hazırladığı raporda **okulun fiziksel kapasitesi, teknolojik donanım ve personelin uzmanlık alanlarına göre iş bölümü** gibi unsurların yer aldığı belirtilmektedir. Bu tür unsurlar programın **kaynakları** ile ilgilidir.

A seçeneğinde yer alan **müfredat**, tüm öğrencilere yönelik gelişimsel sınıf rehberliği etkinliklerini ve kazanımları kapsar. Soruda anlatılan durum müfredat içeriğiyle ilgili değildir.

B seçeneğinde sistem desteği bulunmaktadır. Sistem desteği; program yönetimi, araştırma-geliştirme, müşavirlik ve kurum içi iş birliği gibi programın yürütülmesini destekleyen etkinlikleri kapsar. Soruda ise daha çok program için gerekli fiziksel ve insan kaynaklarının belirlenmesi söz konusudur.

C seçeneğinde yerleştirme yer almaktadır. Yerleştirme bireysel planlama stratejilerinden biridir ve öğrencilerin uygun eğitim programlarına yönlendirilmesini ifade eder. Sorudaki durumla ilişkili değildir.

D seçeneğinde bireysel planlama bulunmaktadır. Bu hizmet öğrencilerin eğitim ve kariyer planlamasına yardımcı olan çalışmalarla ilgilidir. Sorudaki içerik bu kapsamda değildir.

E seçeneğinde kaynaklar yer almaktadır. Programın yürütülmesi için gerekli **personel, fiziksel ortam, materyal ve teknolojik donanım** gibi unsurlar programın kaynakları içinde tanımlanır. Soruda belirtilen rapor bu unsurları içerdiği için bu bölümle ilişkilidir.

Cevap: E

3. Okullarda yürütülen önleyici rehberlik çalışmalarında **Caplan'ın önleme düzeyleri** dikkate alınır. Buna göre **temel (birincil) önleme** tüm öğrencilere yönelik koruyucu çalışmalar içerirken, **ikincil önleme** risk belirtileri göstermeye başlayan birey veya gruplara **erken müdahale ederek sorunun ilerlemesini ve kronikleşmesini önlemeyi** hedefler. Soruda bazı öğrencilerin **öfke tepkileri ve akran çatışmaları** gibi risk belirtileri gösterdiği, psikolojik danışmanın bu öğrencileri belirleyerek **yapılandırılmış bir grup çalışması** planladığı ifade edilmektedir. Bu durum risk grubuna yönelik **erken müdahale yaklaşımını** göstermektedir.

A seçeneğinde risk belirtileri gösteren gruba erken müdahale ederek sorunun kronikleşmesini önleme yaklaşımı yer almaktadır. Soruda anlatılan yapılandırılmış grup çalışması, risk grubu öğrencilerle yürütülen erken müdahale niteliğindedir ve bu yaklaşımı en iyi açıklayan seçenektir.

B seçeneğinde tüm okul sistemine yönelik koruyucu faktörleri artırarak yaygın önleme sağlama yaklaşımı bulunmaktadır. Bu durum tüm öğrencilere yönelik temel önleme çalışmalarını ifade eder. Soruda ise belirli bir risk grubuna yönelik çalışma vardır.

C seçeneğinde tanı düzeyine ulaşmış bireylerde tedavi sonrası nüks riskini azaltma yaklaşımı yer almaktadır. Bu üçüncül önleme kapsamında değerlendirilir ve soruda böyle bir durum belirtilmemiştir.

D seçeneğinde ağır problem davranışlarda rehabilitasyon sürecini yönetme ifadesi bulunmaktadır. Bu daha ileri düzey müdahale ve tedavi süreçleriyle ilgilidir.

E seçeneğinde kriz sonrası psikolojik ilk yardım sağlama yer almaktadır. Soruda herhangi bir kriz durumu anlatılmamaktadır.

Bu nedenle soruda anlatılan programın mantığı **risk grubuna erken müdahale etmeye dayalı ikincil önleme yaklaşımını** ifade etmektedir.

Cevap: A

4. Önleyici rehberlik yaklaşımlarında **Caplan'ın önleme düzeyleri** temel alınır. Buna göre **temel (birincil) önleme** tüm bireylerde sorunların ortaya çıkmasını önlemeye yöneliktir. **İkincil önleme** risk belirtileri ortaya çıktığında erken müdahale ederek sorunun ilerlemesini engellemeyi hedefler. **Üçüncül önleme** ise artık ortaya çıkmış ve yerleşmiş bir sorunun etkilerini azaltmaya, bireyin yeniden uyum sağlamasına ve sorunun tekrarını önlemeye yönelik çalışmaları kapsar. Soruda öğrencinin **ağır akran zorbalığı yaşadığı, travma sonrası stres belirtileri nedeniyle klinikte değerlendirildiği** ve okula döndüğünde psikolojik danışmanın **uyum sürecini destekleyici ve tetikleyici durumları azaltmaya yönelik çok yönlü destek planladığı** belirtilmektedir. Bu durum yerleşmiş bir sorunun etkilerini azaltmaya yönelik olduğu için üçüncül önleme kapsamındadır.

A seçeneğinde tüm öğrencilere yönelik **yaygın koruyucu program** ifade edilmektedir. Bu durum **temel önleme** kapsamına girer.

B seçeneğinde sorunun **henüz başlamadan önce önlenmesi** yer almaktadır. Bu da **temel önleme** yaklaşımını ifade eder.

C seçeneğinde sorunun **belirti düzeyinde kalması ve risk grubuna erken müdahale edilmesi** söz konusudur. Bu durum **ikincil önleme** ile ilişkilidir.

D seçeneğinde yerleşmiş bir psikolojik sorunun etkilerini azaltmaya ve bireyin yeniden uyum kazanmasına odaklanılması ifade edilmektedir. Bu, üçüncül önlemenin temel özelliğidir ve soruda anlatılan durumla örtüşmektedir.

E seçeneğinde öğrencilerin **teknoloji okuryazarlığını artırma** gibi genel bir eğitim hedefi yer almaktadır ve önleme düzeyleriyle doğrudan ilişkili değildir.

Cevap: D

5. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı** hazırlanırken süreç **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamalarından oluşur. Programın taslağı hazırlandıktan sonra etkinliklerin **tarihlere göre duyurulması**, öğretmenler, yöneticiler ve velilerle **toplantılar yapılarak iş birliği sağlanması** programın uygulanmaya başlanmasıyla ilgili çalışmalardır. Bu nedenle soruda anlatılan süreç **uygulama aşamasının** bir parçasıdır.

A seçeneğinde tasarlama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada programın genel taslağı hazırlanır, vizyon-misyon belirlenir ve program bileşenleri planlanır. Soruda ise taslak hazırlandıktan sonraki süreç anlatılmaktadır.

B seçeneğinde planlama aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada ihtiyaç analizi yapılır, veriler toplanır ve programın genel amaçları belirlenir. Sorudaki durum bu aşamaya ait değildir.

C seçeneğinde uygulama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada program taslağı hazırlandıktan sonra etkinlikler **takvime göre duyurulur**, paydaşlarla toplantılar yapılır ve programın uygulanması için iş birliği sağlanır. Soruda anlatılan süreç bu aşamayı ifade etmektedir.

D seçeneğinde değerlendirme aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada programın etkililiği incelenir ve sonuçlar analiz edilir. Sorudaki süreç değerlendirme ile ilgili değildir.

E seçeneğinde geliştirme aşaması yer almaktadır. Bu aşama değerlendirme sonuçlarına göre programın güçlendirilmesini kapsar. Soruda böyle bir durum yoktur.

Cevap: C

6. Okullarda yürütülen **önleyici rehberlik programları**, öğrencilerin risk düzeyine göre farklı stratejiler gerektirir. **Temel önleme** tüm öğrencilere yönelik genel farkındalık çalışmaları içerirken, **ikincil önleme** risk grubunda bulunan öğrencilere yönelik **hedefe yönelik müdahaleler** yapılmasını gerektirir. Soruda yapılan risk tarama testleri sonucunda bazı **10. sınıf öğrencilerinin madde bağımlılığı açısından yüksek risk taşıdığı ve bazı maddeleri denemeye başladıkları** belirtilmektedir. Bu durumda risk grubuna yönelik **özel ve yoğun müdahaleler** planlanması gerekirken, okul rehberlik servisi yalnızca **tüm okula yönelik genel bir seminer** düzenlemiştir. Bu nedenle risk grubundaki öğrencilerin davranışlarında değişim görülmemiştir.

A seçeneğinde programın sadece **okul psikolojik danışmanı tarafından yürütülmesi** ifade edilmektedir. Programlarda iş birliği önemli olmakla birlikte soruda başarısızlığın temel nedeni bu durum değildir.

B seçeneğinde çalışmaların **tek seferlik etkinlikle sınırlı kalması** belirtilmektedir. Bu durum programların etkililiğini azaltabilir; ancak soruda özellikle risk grubuna yönelik yanlış strateji kullanımı vurgulanmaktadır.

C seçeneğinde risk grubuna özel müdahaleler yerine tüm okula yönelik genel önleyici faaliyetlere odaklanılması ifade edilmektedir. Risk altında olduğu belirlenen öğrenciler için ikincil önleme kapsamında **hedefe yönelik çalışmalar yapılması gerekirken** yalnızca genel seminer uygulanması programın başarısız olmasının temel nedenidir.

D seçeneğinde velilerin sürece dahil edilmemesi yer almaktadır. Bu durum programın etkililiğini azaltabilir; ancak sorudaki temel problem bu değildir.

E seçeneğinde programın **uygulama zamanının akademik takvimle örtüşmemesi** ifade edilmektedir. Soruda böyle bir bilgi verilmemiştir.

Bu nedenle programın başarısız olmasının temel nedeni **risk grubuna özel müdahaleler yerine genel önleyici faaliyetlere odaklanılmasıdır**.

Cevap: C

7. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı** dört temel bileşenden oluşur: **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği**. **Sistem desteği**, rehberlik programının oluşturulması, yürütülmesi ve geliştirilmesini sağlayan **program yönetimi, araştırma-geliştirme, müşavirlik, mesleki gelişim ve kurumsal iş birliği** gibi faaliyetleri kapsar. Soruda sistem desteği kapsamında **değerlendirilemeyecek** faaliyet sorulmaktadır.

A seçeneğinde rehberlik programının etkililiğini belirlemek için yapılan **değerlendirme ve araştırma çalışmaları** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar programın geliştirilmesine hizmet ettiği için **sistem desteği** kapsamında değerlendirilir.

B seçeneğinde rehberlik servisinin **yıllık çalışma planının hazırlanması ve güncellenmesi** bulunmaktadır. Programın planlanması ve yönetimi sistem desteği faaliyetleri içinde yer alır.

C seçeneğinde rehber öğretmenin öğretmen ve yöneticilere yönelik yaptığı **müşavirlik (konsültasyon)** çalışmaları yer almaktadır. Müşavirlik, programın etkili yürütülmesini destekleyen bir faaliyet olduğu için **sistem desteği** kapsamında değerlendirilir.

D seçeneğinde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olmak amacıyla yapılan **bireysel planlama görüşmeleri** bulunmaktadır. Bu tür çalışmalar öğrencilerin eğitim ve kariyer planlarını destekleyen **bireysel planlama hizmetleri** kapsamında yer alır; sistem desteği kapsamında değildir.

E seçeneğinde rehberlik hizmetlerinde kullanılacak **ölçme araçları ve materyallerin geliştirilmesi** yer almaktadır. Bu tür araştırma-geliştirme faaliyetleri sistem desteği kapsamındadır.

Bu nedenle sistem desteği kapsamında değerlendirilemeyen faaliyet **D seçeneğinde** yer almaktadır.

Cevap: D

8. Sınıf rehberlik programı hazırlanırken kazanımlar belirlenirken çeşitli kaynaklar dikkate alınır. Bu süreçte öğrencilerin **gelişim dönemlerine özgü ihtiyaçları**, **milli eğitimin genel amaç ve ilkeleri**, programın hedeflediği **kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki gelişim alanları** ile toplumun değişen **sosyo-ekonomik beklentileri** önemli belirleyicilerdir. Amaç, bireysel gelişim ihtiyaçları ile toplumsal beklentiler arasında denge kurarak öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen kazanımlar oluşturmaktır. Soruda bu kazanımların belirlenmesinde **temel oluşturmayan unsur** sorulmaktadır.

A seçeneğinde öğrencilerin **gelişim dönemine özgü ihtiyaçları** yer almaktadır. Sınıf rehberliği etkinlikleri gelişimsel rehberlik anlayışına dayanır ve öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçları programın temel belirleyicilerindendir.

C seçeneğinde Milli Eğitimin genel amaçları ve temel ilkeleri bulunmaktadır. Rehberlik programları eğitim sisteminin amaçlarıyla uyumlu olmak zorundadır.

D seçeneğinde programın odaklandığı **kişisel, eğitsel ve mesleki gelişim alanları** yer almaktadır. Rehberlik kazanımları bu üç temel gelişim alanına göre yapılandırılır.

E seçeneğinde toplumun değişen **sosyo-ekonomik yapısı ve beklentileri** bulunmaktadır. Rehberlik programlarının hazırlanmasında toplumsal ihtiyaçlar ve çevresel koşullar da dikkate alınır.

B seçeneğinde ise **branş öğretmenlerinin bireysel ders başarı hedefleri** yer almaktadır. Bu hedefler akademik ders programlarıyla ilgilidir; sınıf rehberlik programının kazanımlarını belirleyen temel unsurlar arasında yer almaz.

Cevap: B

9. Okullarda yürütülen önleyici rehberlik çalışmalarında **Caplan'ın önleme düzeyleri** dikkate alınır. Buna göre **temel (birincil) önleme** tüm öğrencilere yönelik koruyucu çalışmalar içerir. **İkincil önleme** risk belirtileri gösteren birey veya gruplara erken müdahale ederek sorunun ilerlemesini engellemeyi amaçlar. **Üçüncül önleme** ise ortaya çıkmış ve yerleşmiş bir sorunun etkilerini azaltmaya, bireyin yeniden uyum sağlamasına ve sorunun tekrarını önlemeye yönelik çalışmaları kapsar. Soruda öğrencinin **madde kullanımı nedeniyle disiplin süreci yaşadığı ve okuldan uzaklaştırma cezası aldığı**, yani sorunun zaten ortaya çıkmış olduğu belirtilmektedir. Psikolojik danışmanın planladığı **bireysel görüşmeler, aile ile iş birliği ve sağlık kurumlarıyla koordineli izleme çalışmaları** ise sorunun tekrarını önlemeye ve öğrencinin uyumunu yeniden sağlamaya yöneliktir.

A seçeneğinde temel önleme yer almaktadır. Bu düzey tüm öğrencilere yönelik genel koruyucu çalışmaları kapsar. Sorudaki durum buna uygun değildir.

B seçeneğinde ikincil önleme bulunmaktadır. Bu yaklaşım risk belirtileri ortaya çıktığında erken müdahale etmeyi ifade eder. Soruda ise sorun zaten gerçekleşmiş durumdadır.

C seçeneğinde kriz önleme ifadesi yer almaktadır. Soruda bir kriz durumuna yönelik acil müdahale anlatılmamaktadır.

D seçeneğinde üçüncül önleme bulunmaktadır. Üçüncül önleme, ortaya çıkmış bir sorunun etkilerini azaltmaya ve bireyin yeniden uyum kazanmasına yönelik çalışmaları kapsar. Soruda anlatılan müdahale planı bu duruma karşılık gelmektedir.

E seçeneğinde yalnızca **yöneltme ve bilgilendirme hizmeti** yer almaktadır. Soruda ise çok yönlü bir müdahale ve izleme süreci anlatılmaktadır.

Cevap: D

10. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı** hazırlanırken süreç **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamalarından oluşur. **Uygulama aşamasında** hazırlanan programın okulda yürütülmesi, etkinliklerin zamanında yapılmasının sağlanması ve uygulamaların düzenli biçimde **izlenmesi ve kontrol edilmesi** yer alır. Soruda okulda planlanan rehberlik etkinliklerinin **zamanında yapılıp yapılmadığının düzenli olarak kontrol edildiği**, bu sürecin **okul müdürü ve müdür yardımcıları tarafından takip edildiği** ve aksayan durumlarda **yönetimsel düzenlemeler yapıldığı** belirtilmektedir. Bu durum programın uygulanmasının izlenmesiyle ilgilidir.

A seçeneğinde uygulama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada rehberlik programı yürütülür ve etkinliklerin planlandığı şekilde uygulanıp uygulanmadığı izlenir. Soruda anlatılan durum bu aşamaya örnektir.

B seçeneğinde değerlendirme aşaması bulunmaktadır. Değerlendirme aşamasında programın etkililiği ve hedeflere ulaşıp ulaşmadığı analiz edilir. Soruda ise uygulamanın kontrol edilmesi anlatılmaktadır.

C seçeneğinde tasarlama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada programın taslağı hazırlanır ve program bileşenleri belirlenir. Sorudaki durum tasarlama ile ilgili değildir.

D seçeneğinde planlama aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada ihtiyaç analizi yapılır ve programın amaçları belirlenir. Soruda böyle bir süreç yoktur.

E seçeneğinde geliştirme aşaması yer almaktadır. Bu aşama değerlendirme sonuçlarına göre programın güçlendirilmesi sürecini ifade eder. Soruda anlatılan durum bu aşamaya ait değildir.

Cevap: A

11. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının** temel özelliklerinden biri, rehberlik hizmetlerinin **yalnızca sorun yaşayan öğrencilerle sınırlı olmaması**, tüm öğrencilerin gelişimini destekleyecek şekilde **tüm öğrencilere yönelik planlanmasıdır**. Soruda okul psikolojik danışmanının hazırladığı programın **sınıf rehberliği etkinlikleri, grup çalışmaları, veli seminerleri ve okul çapında önleyici uygulamaları** içerecek şekilde planlandığı belirtilmektedir. Ancak yönetim, disiplin olayları nedeniyle rehberlik çalışmalarını yalnızca **sorun çıkaran öğrencilerle görüşme yapılmasına** indirgemiştir. Bu durum programın tüm öğrencilere ulaşma özelliğini ortadan kaldırmaktadır.

A seçeneğinde programın tüm öğrencilere yönelik olması yer almaktadır. Kapsamlı gelişimsel rehberlik anlayışında rehberlik hizmetleri yalnızca riskli ya da problem yaşayan öğrencilere değil, **tüm öğrencilere yönelik olarak planlanır**. Soruda yapılan uygulama bu ilkeyi zayıflatmaktadır.

B seçeneğinde programın uzmanlık gerektirmesi ifade edilmektedir. Rehberlik programlarının hazırlanması ve yürütülmesi psikolojik danışmanlık uzmanlığı gerektirir; ancak soruda anlatılan durum bu özellikle doğrudan ilgili değildir.

C seçeneğinde programın esnek olması yer almaktadır. Programların ihtiyaçlara göre güncellenebilmesi esneklikle ilgilidir. Soruda ise programın yalnızca belirli öğrencilerle sınırlandırılması söz konusudur.

D seçeneğinde programın ardışık bir yapıda olması bulunmaktadır. Bu özellik, kazanımların sınıf düzeylerine göre basitten karmaşığa doğru sıralanmasını ifade eder. Soruda anlatılan durum bu ilkeyle doğrudan ilişkili değildir.

E seçeneğinde programın **eğitim sisteminin tamamlayıcı bir parçası olması** yer almaktadır. Rehberlik hizmetleri eğitim sürecini destekleyen bir yapıdır; ancak sorudaki problem bu özellikle ilgili değildir.

Cevap: A

12. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı**, ulusal düzeyde belirlenen kazanımlara dayansa da uygulandığı okulun **öğrenci özellikleri, sosyo-ekonomik yapısı, çevresel koşulları ve ihtiyaçları** doğrultusunda **esnek ve dinamik** biçimde uyarlanmalıdır. Bu anlayışta program **yerel ihtiyaçlara göre uyarlanabilir, değerlendirilebilir ve geliştirilebilir** bir yapıdadır. Soruda gelişimsel rehberlik anlayışıyla **çelişen ifade** sorulmaktadır.

A seçeneğinde okulun **çevresel koşulları ve imkânları dikkate alınarak yöntemsel değişiklik yapılabileceği** ifade edilmektedir. Gelişimsel rehberlik programları yerel koşullara uyarlanabildiği için bu yaklaşım uygundur.

B seçeneğinde programdaki **kazanımların sırasının öğrencilerin gelişimsel önceliklerine göre yeniden düzenlenebileceği** belirtilmektedir. Programın esnek ve öğrenci ihtiyaçlarına duyarlı olması gelişimsel yaklaşımın temel özelliklerindendir.

D seçeneğinde uygulama sonrası elde edilen **verilere göre programın güncellenmesi** ifade edilmektedir. Programların değerlendirme sonuçlarına göre geliştirilmesi gelişimsel rehberlik anlayışıyla uyumludur.

E seçeneğinde sınıf rehber öğretmenlerinin psikolojik danışmanla iş birliği yaparak etkinlikleri sınıfın özelliklerine göre uyarlaması yer almaktadır. Bu da gelişimsel rehberlik programlarının esnek ve iş birliğine dayalı yapısıyla uyumludur.

C seçeneğinde ise **standart bir rehberlik programının bölge farkı gözetilmeksizin tüm okullarda birebir aynı materyallerle uygulanmasının zorunlu olduğu** ifade edilmektedir. Bu yaklaşım programın yerel ihtiyaçlara göre uyarlanabilmesi ilkesine aykırıdır ve gelişimsel rehberlik anlayışıyla çelişir.

Cevap: C

13. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamalarından oluşur. **Değerlendirme aşamasında** programın hedeflenen kazanımlara ulaşıp ulaşmadığı incelenir, öğrenciler üzerindeki etkisi analiz edilir ve öğretmen, öğrenci ve velilerden alınan geri bildirimlerle programın etkililiği belirlenir. Soruda da **öğrencilerin hedeflenen kazanımlara ulaşıp ulaşmadığının incelenmesi**, ayrıca **öğretmen, veli ve öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi** gibi çalışmalar anlatılmaktadır. Bu tür çalışmalar programın etkililiğini belirlemeye yönelik olduğundan **değerlendirme aşamasına** karşılık gelir.

A seçeneğinde planlama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada ihtiyaç analizi yapılır ve programın genel amaçları belirlenir. Soruda böyle bir süreç anlatılmamaktadır.

B seçeneğinde uygulama aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada hazırlanan programın etkinlikleri yürütülür. Soruda ise uygulamanın değil, sonuçların incelenmesi anlatılmaktadır.

C seçeneğinde değerlendirme aşaması yer almaktadır. Bu aşamada programın hedeflere ulaşıp ulaşmadığı ve paydaşların memnuniyet düzeyi analiz edilir. Sorudaki çalışmalar bu aşamaya örnektir.

D seçeneğinde tasarlama aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada programın taslağı ve bileşenleri oluşturulur. Sorudaki durum bu aşamayla ilgili değildir.

E seçeneğinde geliştirme aşaması yer almaktadır. Bu aşama değerlendirme sonuçlarına göre programın güçlendirilmesini ifade eder. Soruda ise henüz değerlendirme süreci anlatılmaktadır.

Cevap: C

14. Kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımında rehberlik hizmetleri **yalnızca sorun yaşayan öğrencilerle sınırlı değildir**; tüm öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini destekleyen**, planlı ve sistemli bir program çerçevesinde yürütülür. Bu yaklaşımda rehberlik çalışmaları **önleyici ve gelişimsel** niteliktedir, okulun eğitim süreciyle bütünleşir ve paydaş iş birliğine dayanır. Soruda Selin Hanım'ın benimsediği gelişimsel rehberlik anlayışıyla **en az uyumlu olan yaklaşım** sorulmaktadır.

A seçeneğinde rehberlik etkinliklerinin öğrencilerin **yaş ve gelişim düzeylerine göre sistemli biçimde planlanması** yer almaktadır. Bu durum gelişimsel rehberliğin temel özelliklerinden biridir.

B seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin **öğretim programını destekleyici ve tamamlayıcı bir yapı içinde yürütülmesi** ifade edilmektedir. Gelişimsel rehberlik anlayışında rehberlik hizmetleri eğitim süreciyle bütünleşik yürütülür.

C seçeneğinde rehberlik faaliyetlerinin **süreç ve sonuç değerlendirmesiyle izlenmesi ve programın güncellenmesi** bulunmaktadır. Programın değerlendirilmesi ve geliştirilmesi kapsamlı rehberlik programlarının önemli bir özelliğidir.

D seçeneğinde rehberlik çalışmalarında **öğrenci ihtiyaçlarını dikkate alarak okulun tüm paydaşlarıyla iş birliği yapılması** yer almaktadır. Gelişimsel rehberlik programları öğretmen, yönetici ve velilerle iş birliğine dayanır.

E seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin merkezine **yalnızca kriz durumlarının yerleştirilmesi ve programın temel amacının kriz müdahalesi olarak belirlenmesi** ifade edilmektedir. Bu yaklaşım geleneksel ve tepkisel rehberlik anlayışına aittir ve gelişimsel rehberlik yaklaşımıyla uyumlu değildir.

Cevap: E

15. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programında** öğrencilerin gelişimini destekleyen **temel müdahale alanları** arasında **sınıf rehberliği çalışmaları, psikolojik danışma hizmetleri, konsültasyon (müşavirlik) ve akran destek programları** yer alır. Bu çalışmalar öğrencilerin kişisel-sosyal gelişimlerini desteklemeyi, sorun yaşayan öğrencilere yardım etmeyi ve okul sisteminde iş birliğini güçlendirmeyi amaçlar. Soruda bu müdahale alanları arasında **yer almayan** seçenek sorulmaktadır.

A seçeneğinde mesleki rehberlik hizmetleri yer almaktadır. Mesleki rehberlik öğrencilerin kariyer gelişimini destekleyen önemli bir hizmet alanı olmakla birlikte, kapsamlı rehberlik programında "ana müdahale alanları" arasında değil, **gelişim alanlarından biri** olarak ele alınır.

B seçeneğinde sınıf rehberliği çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalar rehberlik müfredatı kapsamında tüm öğrencilere yönelik gelişimsel etkinlikler içerir ve programın temel uygulama alanlarından biridir.

C seçeneğinde psikolojik danışma hizmetleri yer almaktadır. Bireysel ya da grupla yürütülen psikolojik danışma çalışmaları müdahale hizmetlerinin temel bileşenlerinden biridir.

D seçeneğinde konsültasyon (müşavirlik) uygulamaları bulunmaktadır. Bu uygulamalar öğretmen ve velilerle iş birliği içinde yürütülen danışma süreçlerini ifade eder ve programın önemli müdahale alanlarından biridir.

E seçeneğinde akran destek programları yer almaktadır. Akran yardımcılığı ya da akran destek çalışmaları da kapsamlı rehberlik programlarında kullanılan önemli müdahale yaklaşımlarından biridir.

Bu nedenle programın **ana müdahale alanları** arasında yer almayan seçenek **A seçeneğinde** bulunmaktadır.

Cevap: A

1. Gelişimsel rehberlik programlarında belirlenen yeterlik alanları öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini** destekleyen kazanımlardan oluşur. Bu kazanımlar hazırlanırken bireyin **topluma uyum sağlayabilmesi** ile **kendi özgün kimliğini geliştirebilmesi** arasında bir denge kurulması hedeflenir. Bu nedenle kapsamlı gelişimsel rehberlik programları bireyleri **pasif biçimde toplumsal kalıplara uyan kişiler hâline getirmeyi değil**, eleştirel düşünebilen ve kendi kararlarını verebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Soruda bu anlayışla **uyuşmayan kazanım** sorulmaktadır.

A seçeneğinde sosyal sorumluluk bilinci geliştirme yer almaktadır. Bu kazanım bireyin toplumsal duyarlılığını artırdığı için gelişimsel rehberlik programlarıyla uyumludur.

B seçeneğinde mesleki etik değerleri benimseme bulunmaktadır. Bu kazanım bireyin kariyer gelişimi ve toplumsal sorumluluk bilinciyle ilişkilidir ve programın hedefleriyle uyumludur.

C seçeneğinde akademik öz-yeterlik algısını güçlendirme yer almaktadır. Bu kazanım öğrencinin akademik gelişimini destekleyen önemli bir yeterliktir.

D seçeneğinde bireyler arası farklılıklara saygı gösterme bulunmaktadır. Bu kazanım demokratik ve kapsayıcı bir toplum anlayışıyla uyumludur.

E seçeneğinde toplumsal normlara eleştirisiz uyum sağlama yer almaktadır. Gelişimsel rehberlik programları bireylerin eleştirel düşünme ve kendi kimliğini geliştirme becerilerini destekler; bireyin toplumsal normlara **sorgulamadan uyum sağlamasını** hedeflemez. Bu nedenle bu kazanım programın doğasına aykırıdır.

Cevap: E

2. Önleyici rehberlik çalışmalarında **Caplan'ın önleme düzeyleri** temel alınır. Buna göre **temel (birincil) önleme** tüm öğrencilere yönelik genel koruyucu çalışmaları kapsar. **İkincil önleme** ise sorun henüz ağırlaşmadan, **risk belirtileri gösteren birey veya gruplara erken müdahale ederek** sorunun ilerlemesini ve kronikleşmesini engellemeyi amaçlar. **Üçüncül önleme** ise ortaya çıkmış ve yerleşmiş sorunların etkilerini azaltmaya ve uyumu yeniden sağlamaya yöneliktir. Soruda bazı öğrencilerin **dikkat dağınıklığı, ödev yapmama ve sosyal dışlanma belirtileri gösterdiği**, ancak durumun henüz ciddi bir disiplin sorununa dönüşmediği belirtilmektedir. Psikolojik danışmanın bu öğrenciler için **dikkat geliştirme ve sosyal uyum etkinliklerinden oluşan bir destek programı planlaması**, risk grubuna erken müdahale anlamına gelir.

A seçeneğinde müdahalenin yalnızca **akademik başarıyı artırmaya odaklanması** ifade edilmektedir. Soruda böyle bir sınırlama bulunmamaktadır.

B seçeneğinde müdahalenin **tüm öğrencilere yönelik genel bilgilendirme** içermesi yer almaktadır. Bu durum **temel önleme** yaklaşımını ifade eder.

C seçeneğinde sorun belirtileri gösteren risk grubuna erken dönemde yapılandırılmış destek sağlanması bulunmaktadır. Bu durum ikincil önlemenin temel özelliğidir ve soruda anlatılan müdahaleyi en iyi açıklayan seçenektir.

D seçeneğinde sorunun **kronikleşmiş bireylerde rehabilitasyon amacı taşıması** yer almaktadır. Bu yaklaşım **üçüncül önleme** ile ilişkilidir.

E seçeneğinde kriz sonrası travmatik yaşantının etkilerini azaltma ifade edilmektedir. Bu da kriz müdahalesi veya üçüncül önleme kapsamındadır.

Bu nedenle müdahalenin ikincil önleme olarak değerlendirilmesinin temel gerekçesi **risk grubuna erken dönemde destek sağlanmasıdır**.

Cevap: C

3. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı** hazırlanırken süreç **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamalarından oluşur. **Planlama aşaması**, programın altyapısının oluşturulduğu ve **ihtiyaç analizinin yapıldığı** aşamadır. Bu aşamada okulun rehberlik ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla **öğrencilerden, öğretmenlerden, velilerden ve ilgili kurumlardan veri toplanır**, tarama çalışmaları yapılır ve elde edilen bilgiler analiz edilerek rehberlik öncelikleri belirlenir. Soruda okul psikolojik danışmanının **RAM ile görüşmesi, öğretmenlerden anket yoluyla veri toplaması ve okul genelinde tarama çalışmaları yapması** bu ihtiyaç analizi sürecini ifade etmektedir.

A seçeneğinde planlama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada ihtiyaç analizi yapılır ve programın öncelikleri belirlenir. Soruda anlatılan çalışmalar bu aşamaya karşılık gelmektedir.

B seçeneğinde uygulama aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada hazırlanan rehberlik programı yürütülür ve etkinlikler gerçekleştirilir. Soruda henüz programın uygulanması söz konusu değildir.

C seçeneğinde tasarlama aşaması yer almaktadır. Bu aşamada planlama sürecinde elde edilen verilere dayanarak programın taslağı hazırlanır. Soruda ise veri toplama süreci anlatılmaktadır.

D seçeneğinde geliştirme aşaması bulunmaktadır. Bu aşama değerlendirme sonuçlarına göre programın güçlendirilmesini ifade eder.

E seçeneğinde değerlendirme aşaması yer almaktadır. Bu aşamada programın etkililiği incelenir. Soruda böyle bir süreç anlatılmamaktadır.

Cevap: A

4. Okullarda yürütülen **bağımlılığı önleme programlarında** temel amaç, öğrencilerde **koruyucu faktörleri güçlendirmek**, **risk faktörlerini azaltmak** ve **merak uyandırabilecek ya da özendirici olabilecek içeriklerden kaçınmaktır**. Bu nedenle önleme programlarında maddelerin ayrıntılı tanıtımı, kullanım biçimlerinin anlatılması gibi yaklaşımlar önerilmez; bunun yerine **reddetme becerileri, sağlıklı yaşam alışkanlıkları ve sosyal farkındalık** geliştirmeye yönelik etkinlikler tercih edilir. Soruda önleme ilkeleri açısından **uygun olmayan yaklaşım** sorulmaktadır.

I. ifadede kullanılan maddelerin **isimlerinin, içeriklerinin, kullanım biçimlerinin ve vücutta yarattığı etkilerin ayrıntılı biçimde tanıtılması** yer almaktadır. Önleme programlarında bu tür ayrıntılı anlatımlar öğrencilerde **merak uyandırma veya özendirme riski** oluşturabileceği için uygun bir yaklaşım değildir.

II. ifadede öğrencilere **akran baskısına karşı reddetme becerileri kazandırmaya yönelik rol oynama etkinlikleri** yapılması yer almaktadır. Bu tür çalışmalar önleyici programların temel yöntemlerinden biridir ve uygun bir yaklaşımdır.

III. ifadede madde kullanımının **birey, aile ve toplum üzerindeki sosyo-ekonomik zararları hakkında farkındalık oluşturulması** bulunmaktadır. Bu tür farkındalık çalışmaları önleyici programlarla uyumludur.

IV. ifadede öğrencilerin **boş zamanlarını sağlıklı biçimde değerlendirmeleri ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmeleri** desteklenmektedir. Bu da koruyucu faktörleri güçlendiren uygun bir önleme yaklaşımıdır.

Bu nedenle önleme ilkeleri açısından uygun olmayan yöntem **yalnızca I. ifadede** yer almaktadır.

Cevap: A

5. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programında** çalışmalar **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği** başlıkları altında yürütülür. **Müdahale hizmetleri**, öğrencilerin yaşadığı bireysel sorunlara doğrudan yardım etmeyi amaçlayan çalışmaları kapsar. Bu hizmetler içinde **psikolojik danışma, krize müdahale, konsültasyon ve sevk (yönlendirme)** yer alır. Soruda psikolojik danışmanın öğrencinin yaşadığı sorunun okulda yürütülecek çalışmaların ötesinde olduğunu değerlendirerek **aileyi ilgili sağlık kuruluşuna yönlendirmesi ve resmi sevk sürecini başlatması** anlatılmaktadır. Bu durum müdahale hizmetleri kapsamında değerlendirilir.

A seçeneğinde sistem desteği yer almaktadır. Sistem desteği programın yönetimi, araştırma-geliştirme ve kurum içi iş birliği gibi faaliyetleri kapsar. Soruda anlatılan bireysel yönlendirme süreci bu kapsamda değildir.

B seçeneğinde rehberlik müfredatı bulunmaktadır. Bu başlık tüm öğrencilere yönelik sınıf rehberliği etkinliklerini ve gelişimsel çalışmaları içerir. Sorudaki durum bireysel bir müdahaledir.

C seçeneğinde müdahale hizmetleri yer almaktadır. Müdahale hizmetleri içinde öğrenciyi uygun kurumlara **sevk etme (yönlendirme)** çalışmaları bulunur. Soruda anlatılan faaliyet bu kapsamdadır.

D seçeneğinde bireysel planlama bulunmaktadır. Bu hizmet öğrencilerin eğitim ve kariyer planlamasına yardımcı olmayı içerir. Sorudaki durum bununla ilgili değildir.

E seçeneğinde eğitsel ve mesleki gelişim çalışmaları yer almaktadır. Bu çalışmalar öğrencilerin akademik ve kariyer gelişimiyle ilgilidir. Sorudaki durum psikolojik bir sorunla ilgili müdahaledir.

Cevap: C

6. Rehberlik ve psikolojik danışma programlarında **"Açıklama" bölümü**, programın **felsefi temellerini, dayandığı kuramsal yaklaşımı, okulun eğitim vizyonu ile ilişkisini ve hizmetlerin genel çerçevesini** ortaya koyan bölümdür. Bu bölüm programın **neden var olduğunu ve hangi anlayışa dayandığını** açıklar; ancak uygulamaya ilişkin **teknik ayrıntılar ve ayrıntılı uygulama planları** bu bölümde yer almaz. Soruda açıklama bölümünde **yer alması uygun olmayan ifade** sorulmaktadır.

A seçeneğinde programın dayandığı **insancıl ve gelişimsel yaklaşımın temel ilkeleri** yer almaktadır. Programın kuramsal dayanağını açıkladığı için "Açıklama" bölümünde yer alması uygundur.

B seçeneğinde rehberlik hizmetlerinden yararlanacak **hedef öğrenci kitlesinin özellikleri** bulunmaktadır. Programın kimlere yönelik olduğunu açıklamak bu bölümde yer alabilecek bir bilgidir.

C seçeneğinde programın yürütülmesinde görev alacak **personelin yetki ve sorumluluk paylaşımı** ifade edilmektedir. Programın genel çerçevesi ve işleyişine ilişkin açıklamalar bu bölümde yer alabilir.

D seçeneğinde yıl içinde uygulanacak rehberlik etkinliklerinin haftalık bazda detaylı uygulama takvimi yer almaktadır. Bu tür ayrıntılı planlamalar programın **uygulama veya yıllık çalışma planı** bölümünde yer alır; açıklama bölümünde bulunması uygun değildir.

E seçeneğinde rehberlik programının **okulun vizyonu ve eğitim amaçlarıyla bütünlüğü** ifade edilmektedir. Programın eğitim sistemi içindeki yerini açıklayan bu tür ifadeler açıklama bölümünde bulunabilir.

Cevap: D

7. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı**; öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini birlikte destekleyen**, planlı ve bütüncül bir yapıdadır. Bu yaklaşımda rehberlik hizmetleri yalnızca akademik başarıya odaklanmaz; öğrencinin **çok yönlü gelişimini** hedefleyen gelişimsel etkinlikleri içerir. Soruda okul yönetiminin rehberlik çalışmalarını **yalnızca sınav başarısını artırmaya yönelik seminerlerle sınırlandırdığı**, sosyal-duygusal gelişim ve kariyer farkındalığı gibi alanların askıya alındığı belirtilmektedir. Bu durum gelişimsel rehberlik anlayışının **çok boyutlu gelişimi destekleme ilkesine** aykırıdır.

A seçeneğinde programın **organize edilmiş ve planlanmış bir yapıya sahip olması** yer almaktadır. Program zaten planlanmış durumdadır; sorun planın varlığı değil içeriğinin daraltılmasıdır.

B seçeneğinde programın **tüm öğrencilere yönelik olması** bulunmaktadır. Soruda hizmetlerin yalnızca bazı öğrencilere indirgenmesi değil, içeriğin akademik başarıyla sınırlandırılması söz konusudur.

C seçeneğinde programın **gelişimsel bir özelliğe sahip olması** yer almaktadır. Gelişimsel rehberlik programları öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimini birlikte destekler**. Programın yalnızca akademik başarıya indirgenmesi bu gelişimsel bütünlüğü bozduğu için bu özellikle çelişmektedir.

D seçeneğinde programın **esnek olması** bulunmaktadır. Esneklik programın ihtiyaçlara göre uyarlanabilmesini ifade eder; sorudaki sorun esneklik değil gelişim alanlarının daraltılmasıdır.

E seçeneğinde programın **psikolojik danışmanın zamanını verimli kullanmasını temel alması** yer almaktadır. Sorudaki durum bu özellikle doğrudan ilgili değildir.

Cevap: C

8. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programında** hizmetler **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği** olmak üzere dört temel bileşen altında yürütülür. **Bireysel planlama**, öğrencilerin **kendilerini tanımaları, akademik ve kariyer hedeflerini belirlemeleri, güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirerek geleceklerine ilişkin kararlar almaları** sürecini kapsar. Soruda öğrencilerin **ilgi envanteri sonuçları, akademik başarıları ve gelecek beklentilerini bir araya getirerek kişisel gelişim dosyası hazırlamaları** ve **alan/ders seçimi için kişisel yol haritası oluşturmaları** anlatılmaktadır. Bu süreç bireysel planlama hizmetlerinin temel amacına karşılık gelir.

A seçeneğinde müdahale hizmetleri yer almaktadır. Müdahale hizmetleri öğrencilerin yaşadığı sorunlara yönelik psikolojik danışma, kriz müdahalesi veya sevk gibi çalışmaları içerir. Soruda böyle bir durum yoktur.

B seçeneğinde bireysel planlama bulunmaktadır. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve başarılarını değerlendirerek eğitim ve kariyer hedefleri belirlemeleri bu bileşenin temel içeriğidir. Soruda anlatılan çalışma bu kapsamdadır.

C seçeneğinde rehberlik müfredatı yer almaktadır. Bu bileşen tüm öğrencilere yönelik sınıf içi gelişimsel etkinlikleri içerir.

D seçeneğinde sistem desteği bulunmaktadır. Sistem desteği programın yönetimi, araştırma-geliştirme ve kurum içi koordinasyon çalışmalarını kapsar.

E seçeneğinde konsültasyon (müşavirlik) yer almaktadır. Bu hizmet öğretmen ve velilere yönelik danışmanlık süreçlerini ifade eder.

Cevap: B

9. **Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı** hazırlanırken ilk aşama **planlama aşamasıdır**. Bu aşamada programın hedefleri ve kazanımları belirlenmeden önce okulun gerçek ihtiyaçlarının ortaya konması gerekir. Bunun için öğrenciler, öğretmenler ve velilerden **bilimsel ve nesnel verilere dayalı bilgi toplanır**, disiplin kayıtları ve okul verileri incelenir ve böylece **ihtiyaç analizi** yapılır. Soruda da programın amaçlarını şekillendirmek için **bilimsel verilere dayanmanın gerekli olduğu** vurgulanmaktadır.

   A seçeneğinde programda kullanılacak **ölçme araçlarının seçilmesi** yer almaktadır. Bu işlem ihtiyaç analizi sürecinden sonra yapılabilecek bir hazırlık çalışmasıdır.

   B seçeneğinde rehberlik etkinliklerinin **takvim üzerindeki zaman dağılımının yapılması** bulunmaktadır. Bu çalışma programın planı netleştirildikten sonra gerçekleştirilir.

   C seçeneğinde okulun ve öğrencilerin **rehberlik gereksinimlerini belirlemek amacıyla veri toplamak** yer almaktadır. Bu işlem program geliştirme sürecinin ilk adımı olan **ihtiyaç analizi**dir ve hedefleri belirlemeden önce yapılması gereken temel çalışmadır.

   D seçeneğinde öğretmenlere **sınıf rehberlik planları için görev dağılımı yapılması** bulunmaktadır. Bu işlem programın hazırlanmasından sonraki uygulama süreciyle ilgilidir.

   E seçeneğinde programın **bütçe ve materyal ihtiyaçlarının temin edilmesi** yer almaktadır. Bu çalışmalar da program taslağı oluşturulduktan sonra yapılır.

   Bu nedenle programın hedeflerini ve kazanımlarını belirlemeden önce yapılması gereken öncelikli çalışma **ihtiyaç belirlemeye yönelik veri toplamaktır**.

   Cevap: C

10. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı**, geleneksel rehberlik anlayışından farklı olarak **tüm öğrencilere yönelik**, **planlı ve program temelli**, **önleyici ve gelişimsel** bir yapıdadır. Bu yaklaşımda rehberlik hizmetleri yalnızca sorun yaşayan öğrencilere değil, **okuldaki tüm öğrencilerin akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimini desteklemek amacıyla** yürütülür. Soruda bu anlayışla **bağdaşmayan ifade** sorulmaktadır.

    A seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin **tüm öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik gelişimsel bir yaklaşım benimsemesi** yer almaktadır. Bu durum kapsamlı gelişimsel rehberlik programının temel özelliklerinden biridir.

    B seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin **belirli bir plan ve müfredat dahilinde sunulması** ifade edilmektedir. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı program temelli olduğu için bu yaklaşım uygundur.

    D seçeneğinde rehberlik çalışmalarının **okul personeli, veliler ve çevre ile iş birliği içinde yürütülmesi** bulunmaktadır. Gelişimsel rehberlik programları paydaş iş birliğine dayanır.

    E seçeneğinde öğrencilerin **sosyal, duygusal ve kariyer gelişimlerinin bütüncül biçimde ele alınması** yer almaktadır. Bu da kapsamlı gelişimsel rehberliğin temel ilkelerindendir.

    C seçeneğinde rehberlik etkinliklerinin **yalnızca akademik başarısı düşük öğrencilerle sınırlı tutulması** ifade edilmektedir. Bu yaklaşım geleneksel ve tepkisel rehberlik anlayışına aittir ve kapsamlı gelişimsel rehberlik programıyla bağdaşmaz.

    Cevap: C

11. Okullarda yürütülen **krize müdahale çalışmaları**, öğrencilerin yaşadıkları travmatik olayın etkilerini azaltmayı, duygularını sağlıklı biçimde ifade etmelerini sağlamayı ve baş etme becerilerini güçlendirmeyi amaçlar. Kriz müdahalesinde temel yaklaşım, yaşanan olayın **inkâr edilmesini veya bastırılmasını sağlamak değil**, öğrencilerin güvenli bir ortamda **duygu ve düşüncelerini paylaşmalarına fırsat vermek** ve destek kaynaklarını harekete geçirmektir. Soruda psikolojik danışmanın belirleyeceği hedeflerden **olamayacak** olan ifade sorulmaktadır.

A seçeneğinde öğrencilerin yaşadıkları olayı **unutmaları için olay hakkında konuşmalarının engellenmesi** ifade edilmektedir. Kriz müdahalesinde öğrencilerin duygularını bastırmaları teşvik edilmez; aksine yaşadıkları deneyimi güvenli şekilde ifade etmeleri desteklenir. Bu nedenle bu yaklaşım kriz müdahalesi ilkeleriyle bağdaşmaz.

B seçeneğinde öğrencilerin **olayla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine fırsat verilmesi** yer almaktadır. Bu, kriz müdahalesinin temel amaçlarından biridir.

C seçeneğinde öğrencilerin **destek alabilecekleri kaynakları fark etmelerine yardımcı olmak** bulunmaktadır. Sosyal destek ağlarını güçlendirmek kriz müdahalesinde önemli bir hedeftir.

D seçeneğinde öğrencilerin **kriz sonrası ortaya çıkabilecek tepkiler hakkında bilgilendirilmesi** yer almaktadır. Bu tür psiko-eğitim çalışmaları öğrencilerin yaşadıklarını anlamlandırmalarına yardımcı olur.

E seçeneğinde öğrencilerin **güvenli baş etme yolları geliştirmelerine yardımcı olmak** bulunmaktadır. Bu da kriz müdahalesinin temel hedeflerinden biridir.

Bu nedenle kriz müdahalesi hedefleriyle bağdaşmayan seçenek **A**'dır.

Cevap: A

12. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı'nda rehberlik müfredatı**, tüm öğrencilere yönelik olarak planlanan, genellikle **sınıf içi etkinlikler ve yapılandırılmış uygulamalar** aracılığıyla yürütülen gelişimsel çalışmaları kapsar. Bu etkinlikler öğrencilerin **sosyal-duygusal, akademik ve kariyer gelişimlerini desteklemek** amacıyla hazırlanır ve çoğu zaman **sınıf rehber öğretmenleri aracılığıyla tüm öğrencilere ulaştırılır**.

Soruda okul psikolojik danışmanı Sinem Hanım'ın; **tüm okulun iklimini iyileştirmeyi hedefleyen**, **sosyal-duygusal becerileri geliştirmeye yönelik**, **önceden yapılandırılmış**, **sınıf içinde uygulanan grup etkinliklerini**, **sınıf rehber öğretmenleri aracılığıyla tüm öğrencilere ulaştırmayı planladığı** ifade edilmektedir. Bu özellikler doğrudan **rehberlik müfredatı** kapsamında yürütülen sınıf rehberliği ve gelişimsel etkinliklere karşılık gelmektedir.

A seçeneğinde yer alan **bireysel planlama**, öğrencilerin kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer kararları vermeleri ve süreçlerinin **izlenmesi** gibi bireysel ya da küçük grup çalışmalarını içerir.

B seçeneğinde yer alan **rehberlik müfredatı**, sınıf içi rehberlik etkinlikleri ve yapılandırılmış gelişimsel çalışmalarla **tüm öğrencilere ulaştırılan program içeriğini** ifade eder. Soruda verilen uygulama bu tanıma doğrudan uymaktadır.

C seçeneğinde yer alan **müdahale hizmetleri**, sorun yaşayan öğrencilerle yapılan **psikolojik danışma, kriz müdahalesi, konsültasyon veya sevk** gibi çalışmaları kapsar.

D seçeneğinde yer alan **sistem desteği**, rehberlik programının yürütülmesini destekleyen **program yönetimi, araştırma, planlama, personel iş birliği ve profesyonel gelişim** gibi faaliyetleri içerir.

E seçeneğinde yer alan **akran danışmanlığı**, öğrencilerin birbirlerine destek olmalarını amaçlayan özel bir program türüdür; ancak soruda anlatılan etkinlikler sınıf içi rehberlik etkinlikleridir.

Bu nedenle doğru cevap **B seçeneğinde** yer alan **rehberlik müfredatı**dır.

Cevap: B

13. Okullarda yürütülen **önleyici rehberlik programlarında** amaç; öğrencilerin riskli davranışlardan uzak durmalarını sağlamak, sosyal becerilerini geliştirmek ve okul-aile-öğretmen iş birliği içinde kalıcı davranış değişikliği oluşturmaktır. Bu tür programlarda **korku temelli, şok edici veya travmatik içeriklere dayalı yöntemler** genellikle önerilmez. Çünkü bu tür yaklaşımlar öğrencilerde **kaygı, savunma veya duyarsızlaşma** yaratabilir ve programın kalıcılığını olumsuz etkileyebilir. Soruda programın başarısını ve kalıcılığını **olumsuz etkileyecek uygulama** sorulmaktadır.

A seçeneğinde zorbalık türlerini anlatmak için **mağduriyet içeren korkutucu görsellere ağırlık verilmesi** ifade edilmektedir. Önleyici programlarda korku ve şok içeren yöntemler yerine beceri kazandırıcı ve bilinç geliştirici çalışmalar tercih edilir. Bu nedenle bu yaklaşım programın etkililiğini ve kalıcılığını olumsuz etkileyebilir.

B seçeneğinde öğrencilere **çatışma çözme ve öfke yönetimi gibi sosyal beceri eğitimleri verilmesi** yer almaktadır. Bu tür beceri temelli çalışmalar önleyici programların temel uygulamalarındandır.

C seçeneğinde öğretmenlere yönelik **dijital zorbalıkla baş etme stratejileri üzerine seminerler düzenlenmesi** bulunmaktadır. Programların öğretmenleri de kapsaması etkililiği artıran önemli bir unsurdur.

D seçeneğinde akran arabuluculuğu yönteminin kullanılması yer almaktadır. Bu yaklaşım öğrencilerin sorun çözme ve sorumluluk alma becerilerini güçlendiren etkili bir yöntemdir.

E seçeneğinde okul yönetimi ve velilerle iş birliği yapılarak **ortak bir dijital nezaket politikası oluşturulması** ifade edilmektedir. Okul-aile iş birliği önleyici programların kalıcılığını artıran önemli bir faktördür.

Bu nedenle programın başarısını ve kalıcılığını olumsuz etkileyebilecek uygulama **A seçeneğidir**.

Cevap: A

14. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı** hazırlanırken program metninde bazı **yapısal bölümler** yer alır. Bu bölümlerden biri olan **gerekçe**, programın hazırlanma nedenini açıklayan ve programın hangi ihtiyaçlara cevap vermeyi amaçladığını ortaya koyan kısımdır. Bu bölümde genellikle **istatistiksel veriler, çevresel değişimler, öğrenci ihtiyaçları ve bilimsel dayanaklar** kullanılarak programın neden gerekli olduğu temellendirilir.

Soruda programın giriş bölümünde; okulun bulunduğu bölgede **yoğun göç yaşandığına ilişkin istatistiklerin verilmesi**, bunun öğrencilerde **sosyal uyum ve aidiyet ihtiyacını artırdığına dikkat çekilmesi**, programdaki **kazanımların bu toplumsal değişime nasıl yanıt vereceğinin bilimsel dayanaklarla açıklanması** ifadeleri yer almaktadır. Bu tür açıklamalar programın **neden hazırlandığını ve hangi ihtiyaca cevap verdiğini temellendiren** bölümler olduğundan **gerekçe** kısmına karşılık gelir.

A seçeneğinde yer alan **gerekçe**, programın hazırlanma nedenlerini ve ihtiyaç temelini açıklayan bölümdür. Soruda verilen açıklamalar doğrudan bu bölüme örnektir.

B seçeneğinde yer alan **açıklama**, programın felsefi temellerini, genel yaklaşımını ve okulun eğitim anlayışıyla ilişkisini ortaya koyar; ancak soruda daha çok **ihtiyaç ve veri temelli gerekçelendirme** yapılmaktadır.

C seçeneğinde yer alan **varsayımlar**, programın dayandığı kabul ve ilkeleri ifade eder.

D seçeneğinde yer alan **program içeriği**, uygulanacak etkinlikler, kazanımlar ve uygulama süreçlerini kapsar.

E seçeneğinde yer alan **sistem desteği**, programın yürütülmesini sağlayan yönetimsel ve organizasyonel faaliyetleri içerir.

Cevap: A

15. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı'nda sistem desteği**, rehberlik programının etkili biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen **yönetimsel, eğitsel ve iş birliğine dayalı faaliyetleri** kapsar. Bu kapsamda öğretmenlere yönelik **müşavirlik (konsültasyon) çalışmaları**, programın **değerlendirilmesi**, **geri bildirim toplanması** ve programın geliştirilmesine yönelik faaliyetler sistem desteği içinde değerlendirilir.

Soruda okul psikolojik danışmanının; öğretmenlere **"sınıf içi problem davranışlarla baş etme ve uygun yönlendirme"** konusunda **bilgilendirme toplantısı düzenlemesi**, rehberlik programının **değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için öğretmenlerden geri bildirim toplaması** ifade edilmektedir. Bu çalışmalar doğrudan rehberlik programının yürütülmesini destekleyen **müşavirlik ve program geliştirme faaliyetleri** olduğu için **sistem desteği** kapsamındadır.

A seçeneğinde yer alan **müdahale hizmetleri**, sorun yaşayan öğrencilere yönelik **psikolojik danışma, kriz müdahalesi, sevk ve konsültasyon** gibi doğrudan yardım süreçlerini kapsar.

B seçeneğinde yer alan **bireysel planlama**, öğrencilerin kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer kararları vermeleri ve süreçlerinin **izlenmesi** gibi bireysel ya da küçük grup çalışmalarını içerir.

C seçeneğinde yer alan **rehberlik müfredatı**, sınıf içi rehberlik etkinlikleri ve gelişimsel beceri kazandırmaya yönelik **tüm öğrencilere yönelik etkinlikleri** kapsar.

D seçeneğinde yer alan **krize müdahale**, travmatik ya da acil durumlarda öğrencilere sağlanan psikolojik destek çalışmalarını ifade eder.

E seçeneğinde yer alan **sistem desteği**, rehberlik programının planlanması, yürütülmesi ve geliştirilmesine yönelik **öğretmenlerle iş birliği, müşavirlik, değerlendirme ve geri bildirim toplama** gibi faaliyetleri kapsar.

Cevap: E

1. Okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinde **önleyici rehberlik**, henüz sorun ortaya çıkmadan önce olası riskleri azaltmaya ve koruyucu becerileri geliştirmeye yönelik çalışmaları ifade eder. Bu yaklaşımda amaç, ileride ortaya çıkabilecek problemlerin **önceden fark edilmesi ve gerekli becerilerin kazandırılması** yoluyla risklerin azaltılmasıdır.

Soruda okul psikolojik danışmanı, il genelinde yayımlanan bir raporda **akran zorbalığının arttığını** görmektedir. Kendi okulunda henüz ciddi bir zorbalık olayı yaşanmamış olmasına rağmen, ileride benzer sorunların ortaya çıkabileceğini düşünerek öğrencilerde **empati geliştirme, öfke kontrolü ve sağlıklı iletişim becerilerini geliştiren çalışmalar** planlamaktadır. Bu durum, sorun henüz ortaya çıkmadan **riskleri azaltmaya yönelik koruyucu çalışmalar yapılması** anlamına gelir.

A seçeneğinde yer alan **ayarlayıcı rehberlik**, öğrencilerin okul veya çevre koşullarına uyum sağlamalarına yardımcı olan hizmetleri ifade eder.

B seçeneğinde yer alan **yöneltici rehberlik**, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim veya meslek alanlarına yönlendirilmesiyle ilgilidir.

C seçeneğinde yer alan **uyum sağlayıcı rehberlik**, öğrencilerin yeni bir ortama veya yaşam durumuna uyum sağlamalarına yardımcı olan çalışmaları kapsar.

D seçeneğinde yer alan **gelişimsel rehberlik**, öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun beceriler kazanmalarını destekleyen geniş kapsamlı programları ifade eder.

E seçeneğinde yer alan **önleyici rehberlik**, henüz ortaya çıkmamış sorunların oluşmasını engellemek amacıyla **koruyucu beceriler kazandırmayı** hedefler. Soruda anlatılan durum doğrudan bu yaklaşıma karşılık gelmektedir.

Cevap: E

2. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP)** dört temel bileşenden oluşur: **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği**. Bu bileşenler kapsamında yürütülen çalışmalar öğrencilerin **akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini desteklemeyi** amaçlar. Soruda bu program bileşenleri kapsamında **yer almayan** çalışma sorulmaktadır.

A seçeneğinde sınıf rehberliği kapsamında planlı etkinliklerin uygulanması yer almaktadır. Bu tür etkinlikler tüm öğrencilere yönelik gelişimsel çalışmalar olduğu için **rehberlik müfredatı** kapsamında yürütülür.

B seçeneğinde öğrencilere yönelik eğitsel ve mesleki bilgilendirme yapılması bulunmaktadır. Bu tür çalışmalar öğrencilerin eğitim ve kariyer kararlarını destekleyen **bireysel planlama** ve rehberlik müfredatı faaliyetleri içinde yer alır.

C seçeneğinde sorun yaşayan öğrencilere bireysel psikolojik danışma hizmeti sunulması ifade edilmektedir. Bu çalışmalar rehberlik programının **müdahale hizmetleri** bileşeni kapsamında yürütülür.

D seçeneğinde programın etkililiğini artırmak için araştırma-geliştirme faaliyetleri yürütülmesi yer almaktadır. Bu tür çalışmalar programın planlanması ve geliştirilmesini desteklediği için **sistem desteği** kapsamında değerlendirilir.

E seçeneğinde ise **öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin doğrudan yükseltilmesinin temel hedef olarak belirlenmesi** ifade edilmektedir. Rehberlik programlarının amacı doğrudan akademik başarıyı artırmak değil, öğrencilerin **gelişimsel, kişisel-sosyal ve kariyer alanlarında desteklenmesini sağlamaktır**. Akademik başarı bu gelişimlerin dolaylı bir sonucu olabilir ancak programın temel hedefi değildir.

Cevap: E

Cevap: A

3. **Kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımında** rehberlik hizmetleri **yalnızca okul psikolojik danışmanının yürüttüğü bireysel görüşmelerden ibaret değildir**. Program; **sınıf rehber öğretmenleri, okul yönetimi ve diğer personelin iş birliği içinde yürüttüğü sistemli bir yapı** gerektirir. Bu nedenle programın etkili olabilmesi için okulun tüm paydaşlarının sürece aktif biçimde katılması gerekir. Soruda okul psikolojik danışmanı; sınıf düzeylerine göre **yapılandırılmış bir rehberlik planı hazırlamış**, sınıf içi etkinlikler, grup çalışmaları ve aile bilgilendirme oturumları planlamış, programı **disiplin kayıtları, devamsızlık verileri ve öğretmen gözlemlerine dayandırmıştır**. Ancak süreçte bazı öğretmenler **sınıf rehberlik etkinliklerini uygulamayı ertelemeye başlamış**, okul yönetimi de bu duruma müdahale etmeyerek rehberlik çalışmalarının **yalnızca psikolojik danışmanın bireysel görüşmeleriyle sürdürülmesini yeterli görmüştür**. Böylece programın okul genelinde yürütülmesi gereken kısmı ortadan kalkmış ve rehberlik hizmetleri bireysel çalışmalara indirgenmiştir.

A seçeneğinde programın **tüm personelin katılımını gerektirmesi** ifade edilmektedir. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programlarının temel özelliklerinden biri, rehberlik çalışmalarının **okulun tüm paydaşlarının iş birliğiyle yürütülmesidir**. Soruda yaşanan sorun da öğretmen ve yönetimin bu sorumluluğu yerine getirmemesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

B seçeneğinde programın **esnek olması** ifade edilmektedir. Esneklik programın ihtiyaçlara göre uyarlanabilmesini anlatır; sorudaki problem esneklikten değil uygulamanın terk edilmesinden kaynaklanmaktadır.

C seçeneğinde programın **tüm öğrencilere yönelik olması** yer almaktadır. Soruda programın bu özelliği zayıflasa da temel problem, programın uygulanmasında **iş birliğinin sağlanamaması**dır.

D seçeneğinde programın **psikolojik danışmanın zamanını verimli kullanmasına dayanması** ifade edilmektedir; bu kapsamlı programın temel ilkesi değildir.

E seçeneğinde programın **uzmanlık gerektirmesi** ifade edilmektedir; ancak sorudaki sorun uzmanlık değil **kurumsal iş birliğinin eksikliğidir**.

Bu nedenle okulda kapsamlı gelişimsel rehberlik anlayışından uzaklaşılmasının temel nedeni **programın tüm personelin katılımını gerektiren yapısının uygulanmamasıdır**.

Cevap: C

4. Rehberlik programlarında **sistematiklik**, programın planlı, düzenli ve koordineli biçimde yürütülmesini ifade eder. Yani etkinliklerin **kim tarafından yapılacağı, hangi sırayla uygulanacağı, sorumlulukların nasıl dağıtılacağı ve kararların hangi süreçte alınacağı** açık biçimde belirlenmiş olmalıdır. Soruda; çalışmaların **kim tarafından yürütüleceğinin belli olmadığı**, etkinliklerin **hangi sırayla yapılacağının net olmadığı**, toplantılarda **hangi kararların alınacağının belirlenmediği** belirtilmektedir. Bu durum sonucunda bazı etkinlikler **iki kez yapılmış**, bazıları ise **hiç yapılmamıştır**. Bu doğrudan programın **düzenli ve planlı bir sistem içinde yürütülmediğini**, yani **sistematiklik özelliğinin eksik olduğunu** gösterir.

Cevap: C

5. **Kapsamlı gelişimsel rehberlik anlayışında** rehberlik hizmetleri **yalnızca problem yaşayan öğrencilere yönelik değildir**. Bu modelde rehberlik çalışmaları **tüm öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarını destekleyecek şekilde planlanır** ve program **okulun tamamına ulaşmayı hedefler**. Soruda okul müdürü psikolojik danışmandan **yalnızca disiplin problemi olan ve akademik başarısı düşük öğrencilerle ilgilenmesini** istemektedir. Ancak psikolojik danışman buna karşı çıkarak **tüm öğrencilere ulaşması gerektiğini** savunmaktadır. Bu tutum, gelişimsel rehberlik yaklaşımının **rehberlik hizmetlerinin tüm öğrencilere yönelik olması** ilkesine dayanmaktadır.

A seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin merkezinde **yalnızca problemli bireylerin değil tüm öğrencilerin olması** ifade edilmektedir. Bu, gelişimsel rehberliğin temel özelliğidir.

B seçeneğinde rehberliğin **uzman odaklı profesyonel yardım süreci olması** vurgulanmaktadır; ancak sorudaki durum bununla ilgili değildir.

C seçeneğinde hizmetlerin **her ihtiyaç anında sunulması** ifade edilmektedir; fakat sorunun odağı hizmetin hedef kitlesidir.

D seçeneğinde rehberliğin **öğretimden bağımsız olması** belirtilmektedir; bu gelişimsel rehberliğe aykırıdır.

E seçeneğinde bilgi verme hizmetinin merkezde olması yer almaktadır; bu da sorunun konusu değildir.

Cevap: A

6. **Oryantasyon programı**, okula yeni başlayan öğrenci, öğretmen, personel ve velilerin **okul ortamını tanımalarını, kuralları öğrenmelerini ve gerekli bilgilere ulaşmalarını** amaçlayan bir uyum programıdır. Bu programın temel amacı **okulun işleyişi, fiziksel ortamı, kuralları ve yardım kaynakları hakkında bilgilendirme yaparak uyumu kolaylaştırmaktır**.

   A seçeneğinde öğrencilerin **bir sorun durumunda kimden ve nasıl yardım alabileceklerini öğrenmeleri** yer almaktadır. Bu, oryantasyon programının temel amaçlarından biridir.

   B seçeneğinde velilerin **okul ve okul olanakları hakkında bilgi sahibi olmaları** bulunmaktadır. Bu da velilere yönelik oryantasyon çalışmalarının bir parçasıdır.

   C seçeneğinde velilerin **çocuklarını hangi şartlarda görebilecekleri, erken alma veya geç bırakma durumlarında izlenecek yollar hakkında bilgilendirilmeleri** yer almaktadır. Bu da okulun işleyişi hakkında bilgilendirme olduğu için oryantasyon kapsamındadır.

   D seçeneğinde velilerin **çocuklarının sınav kaygısı durumunda nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmeleri** ifade edilmektedir. Bu tür çalışmalar **psikoeğitim veya rehberlik semineri** kapsamına girer; oryantasyon programının temel amacı değildir.

   E seçeneğinde okulda yeni göreve başlayan yönetici, öğretmen ve personelin **okul mekânını ve iş akışını öğrenmesi** bulunmaktadır. Bu da personel oryantasyonunun bir parçasıdır.

Cevap: D

7. Okullarda yürütülen **önleyici rehberlik programlarında** amaç, öğrencilerin riskli davranışlardan uzak durmalarını sağlamak ve **koruyucu beceriler kazandırmaktır**. Bu programlarda öğrencilerin **sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmesi, akran baskısına direnebilmesi ve alternatif davranışlar öğrenmesi** hedeflenir. Ancak bazı yöntemler öğrencilerde **merak uyandırma veya özendirme** riski taşıdığı için kullanılmamalıdır. Soruda okul psikolojik danışmanı tüm öğrencilere yönelik **tütün kullanımını önleme programı** planlamaktadır ve hangi etkinliğin **uygun olmadığı** sorulmaktadır.

   A seçeneğinde öğrencilerin **sağlıklı yaşam alışkanlıklarını geliştirmelerine yönelik bilgilendirme yapılması** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar önleyici programların temel uygulamalarındandır.

   B seçeneğinde öğrencilerin **akran baskısıyla baş etme ve "hayır" diyebilme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler** bulunmaktadır. Bu da madde kullanımını önlemede etkili beceri temelli çalışmalardandır.

   C seçeneğinde riskli durumlarda yardım alınabilecek kişi ve kurumların tanıtılması ifade edilmektedir. Bu tür bilgilendirmeler koruyucu faktörleri güçlendirdiği için uygundur.

   D seçeneğinde öğrencilerin **boş zamanlarını verimli değerlendirebilecekleri alternatif etkinliklerin tanıtılması** yer almaktadır. Bu da riskli davranışları azaltmaya yönelik önleyici bir yaklaşımdır.

   E seçeneğinde ise **tütün ve benzeri maddelerin kullanım biçimlerinin ayrıntılı şekilde anlatılması** ifade edilmektedir. Önleme programlarında bu tür ayrıntılı anlatımlar öğrencilerde **merak ve özendirme riski** oluşturabileceği için önerilmez.

Cevap: E

8. Okullarda yürütülen **önleyici rehberlik programları**, sorunlar ortaya çıkmadan önce riskleri azaltmayı ve **koruyucu becerileri geliştirmeyi** amaçlar. Bu tür programlar genellikle **tüm öğrencilere yönelik (temel önleme)** olarak planlanır ve sadece problem yaşayan öğrencilerle sınırlı tutulmaz. Soruda Elif Hanım'ın **okul genelinde uygulanabilecek bir önleme programı** hazırladığı belirtilmektedir. Bu nedenle programın **kapsayıcı ve gelişimsel** bir yapıda olması beklenir.

A seçeneğinde programın etkisini artırmak için **yalnızca disiplin sorunu yaşayan öğrencilerin hedef kitle olarak belirlenmesi** ifade edilmektedir. Önleme programları yalnızca sorun yaşayan bireylere yönelik değil, **tüm öğrencilere yönelik koruyucu çalışmalar** içermelidir. Bu nedenle bu yaklaşım uygun değildir.

B seçeneğinde risk etmenleri ile koruyucu etmenlerin birlikte ele alınması yer almaktadır. Bu, önleme programlarının temel ilkelerinden biridir.

C seçeneğinde öğrencilerin **empati, iletişim ve problem çözme gibi sosyal becerilerinin geliştirilmesi** bulunmaktadır. Bu tür beceri temelli çalışmalar önleyici programların önemli bir parçasıdır.

D seçeneğinde programın hazırlanırken **öğrencilerin gelişim özellikleri ve okulun sosyokültürel yapısının dikkate alınması** yer almaktadır. Bu da program geliştirme ilkeleri açısından uygun bir yaklaşımdır.

E seçeneğinde program sürecine **öğretmen ve ailelerin dahil edilmesi** ifade edilmektedir. Önleyici rehberlikte **okul-aile iş birliği** önemli bir unsurdur.

Cevap: A

9. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı'nda müdahale hizmetleri**, öğrencinin ciddi psikolojik sorunlar yaşadığı durumlarda uygulanan **psikolojik danışma, kriz müdahalesi, konsültasyon ve sevk** gibi çalışmaları kapsar. Eğer öğrencinin sorunu okul psikolojik danışmanının yetkinliğini veya okulun imkânlarını aşacak düzeydeyse, en uygun müdahale **öğrenciyi uygun bir ruh sağlığı kuruluşuna yönlendirmektir (sevk)**. Soruda psikolojik danışman, öğrencinin **ağır depresyon yaşadığını ve kendine zarar verme düşünceleri olduğunu** fark etmektedir. Ayrıca bu sorunun **kendi yetkinliği ve okul imkânlarıyla çözülemeyeceğini** anlamaktadır. Bu durumda yapılması gereken en doğru müdahale **öğrenciyi profesyonel ruh sağlığı hizmeti alabileceği bir kuruma yönlendirmektir**.

A seçeneğinde öğrenciyi **disiplin sürecine yönlendirmek** ifade edilmektedir. Bu yaklaşım psikolojik bir sorun için uygun değildir.

B seçeneğinde öğrenciyi **sosyal beceri eğitimine dahil etmek** yer almaktadır. Ancak ağır depresyon ve kendine zarar düşünceleri gibi ciddi durumlarda bu yeterli değildir.

C seçeneğinde öğrenciyi ve ailesini bilgilendirerek **uygun bir ruh sağlığı kuruluşuna yönlendirmek (sevk)** ifade edilmektedir. Müdahale hizmetleri kapsamında en uygun yaklaşım budur.

D seçeneğinde öğrenciyi **bireysel planlama kapsamında kariyer hedeflerine yönlendirmek** yer almaktadır; bu durumla ilgili değildir.

E seçeneğinde sorunu **sınıf öğretmeniyle paylaşmak** ifade edilmektedir; ancak bu tek başına yeterli bir müdahale değildir.

Cevap: C

10. Okullarda **kriz durumları** ortaya çıktığında psikolojik danışmanın ilk görevi, olayın yaydığı panik ve kaygıyı kontrol altına almak ve öğrencilerin **güvenliğini sağlayarak akut stres tepkilerini azaltmaktır**. Kriz müdahalesinde öncelik **psikolojik ilk yardım**, güvenliğin sağlanması ve öğrencilerin duygusal tepkilerinin yatıştırılmasıdır. Uzun vadeli programlar daha sonra planlanır. Soruda bir öğrencinin bayılması sonrası okulda **panik, söylentiler, sosyal medya yayılımı ve sınıflara girmeyi reddetme gibi akut kriz tepkileri** ortaya çıkmıştır. Bu durum okul genelinde **kriz müdahalesi gerektiren bir olaydır**.

A seçeneğinde yer alan **uzun süreli sosyal beceri eğitimi** gelişimsel bir programdır ve kriz anında öncelikli değildir.

B seçeneğinde ihtiyaç analizi ölçekleri uygulamak program geliştirme sürecine aittir; kriz anında uygulanmaz.

C seçeneğinde dönem boyu sürecek grup danışması başlatmak uzun vadeli bir müdahaledir; akut kriz aşamasında öncelik değildir.

D seçeneğinde öğrencilerin **güvenliğini sağladıktan sonra psikolojik ilk yardım ilkelerine uygun biçimde akut stres tepkilerini yatıştırmaya yönelik kriz müdahalesi yürütmek** yer almaktadır. Kriz yönetiminde ilk yapılması gereken çalışma budur.

E seçeneğinde disiplin soruşturması yürütmek ifade edilmektedir; bu durum kriz müdahalesinin amacı değildir.

Cevap: D

11. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı'nda bireysel planlama**; öğrencilerin kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer kararları vermeleri ve bu süreçlerin izlenmesini kapsayan çalışmaları içerir. Bu bileşen kapsamında yürütülen temel stratejiler **bireyi tanıma (bireysel değerlendirme), bilgi verme, yerleştirme ve izleme** faaliyetleridir. Soruda bireysel planlama süreci içerisinde **yer almayan** faaliyet sorulmaktadır.

A seçeneğinde bireysel değerlendirme bulunmaktadır. Bu, öğrencinin kendini tanımasını sağlayan çalışmalar olduğu için bireysel planlama kapsamındadır.

B seçeneğinde bilgi verme yer almaktadır. Eğitim ve kariyer seçenekleri hakkında öğrenciyi bilgilendirme bireysel planlama stratejilerinden biridir.

C seçeneğinde müşavirlik hizmeti bulunmaktadır. Müşavirlik, öğretmen veya velilere yönelik danışmanlık sürecidir ve **müdahale hizmetleri veya sistem desteği** kapsamında değerlendirilir; bireysel planlama içinde yer almaz.

D seçeneğinde yerleştirme çalışmaları yer almaktadır. Öğrencinin uygun eğitim programı veya kariyer alanına yönlendirilmesi bireysel planlama faaliyetidir.

E seçeneğinde izleme ve değerlendirme bulunmaktadır. Öğrencinin yaptığı tercihlerin sonuçlarının takip edilmesi bireysel planlamanın önemli bir aşamasıdır.

Cevap: C

12. Okullarda **krize müdahale hizmetleri**, ani ve travmatik olaylar sonrasında öğrencilerde ortaya çıkan **şok, panik, yoğun kaygı ve travmatik stres tepkilerini azaltmaya** yönelik yapılan acil psikolojik destek çalışmalarını kapsar. Bu tür olaylar beklenmedik şekilde ortaya çıkar ve okul ortamında **acil psikolojik destek gerektirir**. Soruda bir öğrencinin **okul koridorunda kendisini silahla vurması** ve diğer öğrencilerin bu olaya **tanık olması** söz konusudur. Böyle bir olay öğrencilerde **şok, korku ve travmatik stres tepkileri** oluşturabilir. Bu nedenle tanık olan öğrencilere sağlanacak yardım **kriz müdahalesi** kapsamında değerlendirilir.

A seçeneğinde krize müdahale yer almaktadır. Travmatik ve ani olaylar sonrası yapılan psikolojik

destek çalışmaları bu kapsamdadır.

B seçeneğinde iyileştirici hizmetler genellikle ortaya çıkmış psikolojik sorunların tedavi edilmesine yönelik uzun vadeli çalışmaları ifade eder.

C seçeneğinde önleyici hizmetler sorun ortaya çıkmadan önce riskleri azaltmaya yönelik çalışmaları kapsar.

D seçeneğinde geliştirici hizmetler öğrencilerin gelişimsel becerilerini destekleyen programları ifade eder.

E seçeneğinde mesleki hizmetler öğrencilerin kariyer gelişimiyle ilgilidir.

Cevap: A

13. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı'nın** yapısal bölümlerinden biri **sayıltılar (varsayımlar)** bölümüdür. Bu bölümde programın uygulanabilmesi için **önceden kabul edilen koşullar, çevresel destekler ve uygulamaya ilişkin temel kabuller** yer alır. Yani programın başarıyla yürütülebilmesi için **okul yönetiminin desteği, öğretmenlerin katılımı, fiziki imkânların sağlanması gibi ön koşullar** bu bölümde ifade edilir.

Soruda rehberlik programının giriş kısmında; okul yönetiminin programı destekleyeceği, öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerde rol alacağı, fiziki imkânların okul tarafından sağlanacağı gibi ön kabullere yer verildiği belirtilmektedir. Bu tür ifadeler programın uygulanabilmesi için önceden kabul edilen şartları ifade ettiği için sayıltılar bölümüne karşılık gelir.

A seçeneğinde gerekçe, programın neden gerekli olduğunu açıklayan bölümdür.

B seçeneğinde açıklama, programın felsefi temellerini ve genel çerçevesini anlatır.

C seçeneğinde kaynaklar, programın yürütülmesinde kullanılacak insan ve materyal kaynaklarını ifade eder.

D seçeneğinde sayıltılar, programın uygulanabilmesi için **önceden kabul edilen koşulları ve varsayımları** içerir. Sorudaki durum buna karşılık gelmektedir.

E seçeneğinde sistem desteği, programın yürütülmesini destekleyen yönetimsel faaliyetleri kapsar.

Cevap: D

14. Önleyici rehberlik hizmetlerinde üç temel önleme düzeyi vardır: **Temel önleme**: Henüz sorun ortaya çıkmadan tüm öğrencilere yönelik yapılan koruyucu çalışmalardır. **İkincil önleme**: Sorunun **erken belirtilerinin görüldüğü risk grubuna yönelik erken müdahale** çalışmalarını kapsar. **Üçüncül önleme**: Sorun yerleşmiş veya ciddi hale gelmiş bireylerde **rehabilitasyon ve uyumu yeniden sağlama** çalışmalarını içerir.

Soruda yapılan **tarama çalışması** sonucunda bazı öğrencilerin **devamsızlıklarının arttığı ve akademik başarılarının düştüğü** belirlenmiştir. Yani öğrencilerde sorun **belirti düzeyinde ortaya çıkmıştır**, ancak henüz kronik veya ağır bir durum değildir. Okul psikolojik danışmanı bu öğrencilerle: **kısa süreli bireysel görüşmeler**, **ailelerle iletişim**, **akademik takip becerilerini geliştiren küçük grup çalışmaları** planlamaktadır. Bu çalışmalar **risk belirtileri gösteren öğrencilere erken müdahale** niteliğindedir.

Bu nedenle yapılan uygulama **ikincil önleme** kapsamında değerlendirilir.

Cevap: C

15. Önleyici rehberlik yaklaşımında üç temel önleme düzeyi vardır: **Birincil (temel) önleme**: Sorun ortaya çıkmadan önce tüm bireylere yönelik koruyucu çalışmalar yapılmasıdır. **İkincil önleme**: Risk belirtileri gösteren bireylerde erken müdahale ile sorunun ilerlemesini önlemeyi amaçlar. **Üçüncül önleme**: Sorun **yerleşmiş ve tedavi gerektiren düzeye ulaşmış** bireylerde, tedavi sonrası **nüksü önleme ve yeniden uyum sağlama** çalışmalarını kapsar.

Soruda öğrenci **uzun süredir madde kullanmaktadır**, **sağlık kuruluşunda bağımlılık değerlendirmesi yapılmış** ve **tedavi sürecine alınmıştır**. Öğrenci okula döndükten sonra psikolojik danışman aileyle **düzenli görüşmeler yapmayı**, öğretmenlerle **izleme planı oluşturmayı**, öğrencinin **sosyal çevresini yeniden yapılandırmayı** planlamaktadır.

Bu çalışmaların amacı **tedavi sonrası tekrar madde kullanımına yönelmeyi önlemek ve öğrencinin uyumunu güçlendirmektir**. Bu durum **üçüncül önleme** kapsamına girer.

Cevap: B

1. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı**, öğrencilerin **kişisel-sosyal, akademik ve kariyer gelişimlerini bütüncül biçimde desteklemeyi** amaçlar. Bu programda öğrencilerin **kendilerini tanımaları, sağlıklı kararlar verebilmeleri, kişiler arası beceriler geliştirmeleri ve kariyer planlaması yapabilmeleri** hedeflenir. Programın yaklaşımı öğrencilerin **bireysel farklılıklarını kabul eden ve geliştiren** bir anlayışa dayanır. Soruda bu programın hedefleri arasında **yer almayan** seçenek sorulmaktadır.

   A seçeneği öğrencilerin **kendini tanıma ve öz farkındalık geliştirmelerini desteklemekten** bahsetmektedir. Bu, kapsamlı gelişimsel rehberlik programının temel amaçlarından biridir.

   B seçeneği öğrencilerin **kişiler arası iletişim ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı** ifade etmektedir. Sosyal becerilerin geliştirilmesi kişisel-sosyal gelişim alanının önemli hedeflerindendir.

   C seçeneği öğrencilerin **akademik başarılarını destekleyen öğrenme stratejileri kazanmalarını** ifade etmektedir. Akademik gelişim alanı kapsamında öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirmek programın amaçları arasındadır.

   D seçeneği öğrencilerin **mesleki gelişim ve kariyer planlaması sürecinde bilinçli karar verebilmelerini desteklemeyi** ifade etmektedir. Bu da rehberlik programının kariyer gelişimi boyutuyla uyumludur.

   E seçeneği öğrencilerin **toplumsal normlara koşulsuz uyum göstermelerini sağlayarak bireysel farklılıklarını ikinci plana itmekten** bahsetmektedir. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı bireysel farklılıkları bastırmayı değil, öğrencilerin **özgün kişiliklerini geliştirmelerini ve farklılıklara saygı duymalarını** destekler. Bu nedenle bu ifade programın amaçlarıyla uyumlu değildir.

   Cevap: E

2. Okullarda yürütülen **önleyici psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları**, sorun ortaya çıkmadan önce riskleri azaltmayı ve koruyucu becerileri güçlendirmeyi amaçlar. Bu yaklaşım öğrenciyi **bireysel özellikleriyle birlikte aile, okul ve sosyal çevresiyle ele alan ekolojik bir bakış açısına** dayanır. Ayrıca önleyici çalışmalar genellikle **tüm öğrencilere yönelik grup temelli ve gelişimsel etkinlikler** içerir; yalnızca problem yaşayan bireylerle sınırlı değildir. Soruda bu yaklaşım ile **çelişen** seçenek sorulmaktadır.

   A seçeneği sorun ortaya çıkmadan önce planlanan çalışmaların yürütülmesini ifade etmektedir. Bu durum önleyici rehberliğin temel özelliklerinden biridir.

   B seçeneği öğrenciyi çevresiyle birlikte ele alan **ekolojik yaklaşımı** vurgulamaktadır. Bu da önleyici rehberliğin önemli ilkelerindendir.

   C seçeneği risk faktörlerini azaltmayı hedeflemeyi ifade etmektedir. Önleme çalışmalarının temel amaçlarından biri budur.

   D seçeneği koruyucu faktörleri güçlendirmeyi ifade etmektedir. Bu da önleyici yaklaşımın önemli bir parçasıdır.

   E seçeneği ise **yalnızca problem yaşayan öğrencilerle bireysel görüşmeleri merkeze almayı** ifade etmektedir. Bu yaklaşım önleyici değil, daha çok **tedavi edici veya sorun odaklı geleneksel rehberlik anlayışına** aittir ve önleyici rehberlik yaklaşımıyla çelişir.

   Cevap: E

3. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programlarında** öğrencilerin **kişisel güvenliklerini sağlayabilmeleri ve riskli durumlarda kendilerini koruyabilmeleri** önemli yeterlik alanlarından biridir. Bu kapsamda öğrencilere **kişisel sınırlar, güvenli iletişim kuralları ve gerektiğinde güvenilir yetişkinlerden yardım isteme** gibi beceriler kazandırılması hedeflenir.

   Soruda Zeynep'in sosyal medyada tanımadığı bir kişinin **gizli buluşma teklifleri içeren mesajlar göndermesi** anlatılmaktadır. Okul psikolojik danışmanı Zeynep'e **kişisel sınırlarını korumanın önemini, yabancılarla iletişimde güvenlik kurallarını ve gerektiğinde güvenilir yetişkinlerden yardım istemeyi** öğretmektedir.

Bu çalışmalar öğrencinin **riskli durumları fark etmesi ve kendini koruyabilmesi** amacına yöneliktir.

A seçeneği başkalarını anlama ve kabul etmeye, **B seçeneği** karar verme becerisine, **C seçeneği** toplum olgusunu anlamaya, **D seçeneği** ailenin önemini kavramaya yöneliktir. Soruda anlatılan müdahale ise doğrudan öğrencinin **güvenliğini sağlama ve kendini koruma becerilerini geliştirmeye** yöneliktir.

Bu nedenle doğru cevap **E seçeneğidir: Kendini tehlikelerden koruma**.

Cevap: E

4. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı** iki ana bölümden oluşur: **yapısal bileşenler** ve **program kategorileri (hizmet bileşenleri)**. Program kategorileri, öğrencilere doğrudan veya dolaylı sunulan hizmetleri ifade eder ve genellikle **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği** başlıklarından oluşur. Soruda program kategorileri içinde **yer almayan** seçenek sorulmaktadır.

A seçeneği olan **rehberlik müfredatı**, tüm öğrencilere yönelik sınıf rehberliği ve gelişimsel etkinlikleri içerir ve program kategorilerinden biridir.

B seçeneği olan **kaynaklar**, programın yürütülmesi için gerekli olan insan gücü, fiziksel ortam ve materyal gibi unsurları ifade eder. Bu unsur **yapısal bileşenler** arasında yer alır; program kategorisi değildir.

C seçeneği olan **bireysel planlama**, öğrencilerin kendilerini tanımaları ve eğitim-kariyer kararlarını yapılandırmalarını destekleyen hizmetleri kapsar ve program kategorileri arasındadır.

D seçeneği olan **müdahale hizmetleri**, psikolojik danışma, kriz müdahalesi ve sevk gibi doğrudan yardım süreçlerini içerir ve program kategorilerinden biridir.

E seçeneği olan **sistem desteği**, programın yürütülmesini destekleyen yönetimsel ve iş birliğine dayalı çalışmaları kapsar ve program kategorileri arasında yer alır.

Cevap: B

5. Önleyici rehberlik çalışmalarında **temel (birincil) önleme**, henüz sorun ortaya çıkmadan **tüm öğrencilere yönelik yapılan koruyucu ve bilgilendirici etkinlikleri** kapsar. **İkincil önleme** ise risk belirtileri gösteren öğrencilerin belirlenmesi ve bu gruba **erken müdahale edilmesi** çalışmalarını ifade eder.

Soruda okul psikolojik danışmanı önce **tüm 7. sınıf öğrencilerine yönelik "akran ilişkileri ve zorbalıkla baş etme" konulu sınıf etkinliği** gerçekleştirmiştir. Bu etkinlik tüm öğrencilere yönelik koruyucu bir çalışma olduğu için **temel önleme** kapsamındadır. Daha sonra sosyal uyum düzeyini belirlemek amacıyla **ölçek uygulamış**, düşük puan alan öğrencilerden **sekiz kişilik bir grup oluşturmuş** ve bu öğrencilere yönelik **sosyal beceri geliştirme amaçlı psikoeğitim çalışması** yürütmüştür. Risk belirtileri gösteren bir gruba erken müdahale edilmesi ise **ikincil önleme** kapsamında değerlendirilir.

Bu nedenle yapılan çalışmaların bir kısmı **temel önleme**, bir kısmı ise **ikincil önleme** niteliğindedir.

Cevap: D

6. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programları** hazırlanırken programın genel çerçevesi standart olsa da, **okulun bulunduğu çevre, sosyo-ekonomik koşullar, fiziksel imkânlar ve paydaşların tutumları** dikkate alınarak düzenlenmesi gerekir. Bu nedenle programlar **katı ve değişmez değil, okulun koşullarına göre uyarlanabilir ve esnek bir yapıya sahip olmalıdır**.

Soruda okul psikolojik danışmanı "kariyer günleri" ve "ortaöğretim kurumlarını tanıma gezisi" gibi etkinlikler planlamaktadır. Ancak **ulaşım imkânlarının sınırlı olması ve velilerin temkinli yaklaşması** nedeniyle programın bazı bölümlerinde düzenleme yapmayı düşünmektedir. Bu durum, rehberlik programının **okulun koşullarına ve çevresel özelliklerine göre uyarlanması gerektiğini** göstermektedir.

A seçeneğinde programın **okulun özelliklerine göre esnetilmesi** ifade edilmektedir. Soruda anlatılan durum doğrudan bu ilkeye karşılık gelmektedir.

B seçeneğinde programın **tüm okullarda aynı biçimde uygulanması** yer almaktadır; bu gelişimsel rehberlik anlayışına aykırıdır.

C seçeneğinde programın **yalnızca müdahale hizmetlerine dayanması** ifade edilmektedir; kapsamlı rehberlik programları birden fazla hizmet bileşeninden oluşur.

D seçeneğinde programın **değerlendirme aşamasına gerek olmaması** belirtilmektedir; oysa değerlendirme programın önemli bir aşamasıdır.

E seçeneğinde programın **sadece sınıf rehberliği etkinliklerinden oluşması** ifade edilmektedir; kapsamlı rehberlik programları bundan çok daha geniş bir yapıya sahiptir.

Cevap: A

7. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı**; rehberlik hizmetlerinin **tüm öğrencilere yönelik**, **gelişim dönemlerine uygun**, **sistemli ve sürekli** bir program çerçevesinde yürütülmesini esas alır. Bu yaklaşımda rehberlik çalışmaları okulun eğitim sürecini **destekleyen ve tamamlayan** bir yapıdadır; yalnızca problem yaşayan öğrencilere yönelik değildir. Soruda bu programın **temel ilke ve sayıltılarıyla çelişen** seçenek sorulmaktadır.

A seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun biçimde planlanması ve süreklilik göstermesi ifade edilmektedir. Bu, gelişimsel rehberliğin temel ilkelerinden biridir.

B seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin okulun eğitim programını destekleyici ve tamamlayıcı bir unsur olarak yürütülmesi yer almaktadır. Bu da kapsamlı rehberlik programlarının önemli özelliklerinden biridir.

C seçeneğinde programın tüm öğrencilere yönelik gelişimsel hedefler içerecek biçimde tasarlanması ifade edilmektedir. Bu yaklaşım gelişimsel rehberlik anlayışıyla uyumludur.

D seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin yalnızca belirgin uyum ve davranış problemi yaşayan öğrencilerle sınırlandırılması ifade edilmektedir. Bu durum **geleneksel, sorun odaklı rehberlik anlayışına** aittir ve kapsamlı gelişimsel rehberlik programının temel ilkeleriyle çelişir.

E seçeneğinde programın uygulanmasında zaman ve kaynakların planlı biçimde kullanılmasının önemsenmesi ifade edilmektedir. Bu da programın sistemli yürütülmesi açısından uygun bir yaklaşımdır.

Cevap: D

8. Okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinde **grup rehberliği**, tüm sınıfa veya belirli bir öğrenci grubuna yönelik olarak **bilgilendirme, farkındalık kazandırma ve beceri geliştirme amacıyla yapılan etkinlikleri** kapsar. Bu çalışmalarda öğrencilerin **iletişim, empati, problem çözme gibi sosyal becerilerinin geliştirilmesi** hedeflenir ve genellikle **sınıf rehberliği saatlerinde** uygulanır.

Soruda psikolojik danışman, sosyometri sonucunda sınıfta **dışlanan öğrenciler olduğunu fark etmiş**, bunun üzerine **tüm sınıfa yönelik iletişim becerileri, empati ve gruba aidiyet konularında sunumlar ve grup etkinlikleri** düzenlemiştir. Çalışma **tüm sınıfa yönelik bilgilendirme ve beceri geliştirme etkinliği** niteliğindedir.

A seçeneği olan **grupla psikolojik danışma**, belirli sayıda öğrenciden oluşan küçük bir grupla yürütülen terapötik süreçleri ifade eder. Soruda böyle bir yapılandırılmış danışma süreci yoktur.

B seçeneği olan **bireysel rehberlik**, tek bir öğrenciyle yapılan çalışmaları kapsar.

C seçeneği olan **grup rehberliği**, tüm sınıfa yönelik **bilgilendirici ve gelişimsel etkinlikleri** içerir. Soruda yapılan çalışma bu kapsamdadır.

D seçeneği olan **müşavirlik**, öğretmen veya velilere yönelik danışmanlık hizmetidir.

E seçeneği olan **oryantasyon**, okula veya yeni bir ortama uyum sağlamaya yönelik bilgilendirme çalışmalarını ifade eder.

Cevap: C

9. **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı** dört temel hizmet bileşeninden oluşur: **rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale hizmetleri ve sistem desteği**. **Sistem desteği**, rehberlik programının etkili biçimde yürütülmesi için yapılan **öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleme, okul-çevre ilişkilerini güçlendirme, iş birliği oluşturma ve programın yürütülmesini destekleyen çalışmaları** kapsar.

Soruda Kerim Bey, rehberlik etkinliklerinin yalnızca **sorun odaklı** yürütüldüğünü, oysa programın etkili olabilmesi için **öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik çalışmalar yapılması ve okulun çevreyle bağlarının güçlendirilmesi gerektiğini** belirtmektedir. Bu tür faaliyetler rehberlik hizmetlerinin doğrudan öğrencilere sunulan

kısmından ziyade programın **yürütülmesini destekleyen yönetimsel ve iş birliğine dayalı çalışmalar**dır.

A seçeneği olan **müdahale hizmetleri**, sorun yaşayan öğrencilere yönelik psikolojik danışma, kriz müdahalesi ve sevk gibi çalışmaları kapsar.

B seçeneği olan **rehberlik müfredatı**, tüm öğrencilere yönelik sınıf içi rehberlik etkinliklerini içerir.

C seçeneği olan **bireysel planlama**, öğrencilerin eğitim ve kariyer kararlarını yapılandırmalarına yardımcı olan çalışmaları kapsar.

D seçeneği olan **müşavirlik (konsültasyon)** öğretmenlere yönelik danışmanlık çalışmalarını içerir; ancak soruda belirtilen öğretmen gelişimi ve çevre ilişkilerini kapsayan geniş kapsamlı destek faaliyetleri **sistem desteği** kapsamında ele alınır.

E seçeneği olan **sistem desteği**, rehberlik programının yürütülmesini güçlendiren **mesleki gelişim, okul-çevre iş birliği ve program yönetimi** gibi faaliyetleri kapsar.

Cevap: E

10. Okullarda yürütülen önleyici rehberlik çalışmalarında bazı uygulamalar **sorun ortaya çıkmadan önce tüm öğrencilere yönelik olarak yapılır**. Bu tür çalışmaların amacı riskli davranışların ortaya çıkmasını baştan engellemektir. Soruda okul psikolojik danışmanı, okulda henüz zorbalık vakası görülmemesine rağmen **tüm öğrencilere yönelik empati, iletişim ve zorbalıkla baş etme becerileri kazandırmayı amaçlayan etkinlikler planlamaktadır**. Bu nedenle yapılan çalışma **temel önleme** kapsamına girer.

A seçeneğinde yer alan **temel önleme**, henüz sorun ortaya çıkmadan önce yapılan ve tüm öğrencileri kapsayan koruyucu çalışmaları ifade eder. Soruda anlatılan uygulama bu tanıma uygundur.

B seçeneğinde yer alan **ikincil önleme**, sorun belirtileri ortaya çıkmış veya risk grubu belirlenmiş bireylerde sorunun yayılmasını önlemek amacıyla yapılan erken müdahale çalışmalarını ifade eder. Soruda ise henüz ortaya çıkmış bir sorun veya belirlenmiş bir risk grubu bulunmamaktadır.

C seçeneğinde yer alan **üçüncül önleme**, ortaya çıkmış ve yerleşmiş bir sorunun etkilerini azaltmak veya tekrarını önlemek amacıyla yapılan rehabilite edici çalışmaları kapsar. Soruda böyle bir durum yoktur.

D seçeneğinde yer alan **krize müdahale**, ani ve travmatik olaylardan sonra ortaya çıkan panik ve stres tepkilerini azaltmaya yönelik acil müdahaleleri ifade eder. Soruda kriz durumu söz konusu değildir.

E seçeneğinde yer alan **rehabilitasyon**, daha çok ciddi sorunlar yaşayan bireylerin yeniden uyum sağlamasını amaçlayan uzun süreli destek çalışmalarını kapsar.

Cevap: A

11. Bireysel planlama hizmetleri, öğrencilerin **kendilerini tanımaları, uygun eğitim ve kariyer kararları vermeleri ve bu kararların uygulanmasının desteklenmesi** amacıyla yürütülen çalışmaları kapsar. Bu kapsamda kullanılan temel stratejiler arasında **bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme ve izleme** yer alır.

Soruda okul psikolojik danışmanı önce öğrencinin **ilgi ve yeteneklerini değerlendirerek** hangi alanda başarılı olabileceğini belirlemiştir. Ardından okul yönetimiyle görüşerek öğrencinin **uygun atölye grubuna alınmasını sağlamış ve resmi alan tercih sürecinde yönlendirme yapmıştır**. Bu süreçte öğrencinin uygun programa yerleştirilmesi söz konusudur.

A seçeneği olan bireyi tanıma, öğrencinin ilgi, yetenek ve özelliklerini belirlemeye yönelik çalışmaları ifade eder. Soruda bu adım yapılmış olsa da asıl vurgulanan işlem bu değildir.

B seçeneği olan bilgi verme, öğrenciyi meslekler veya eğitim olanakları hakkında bilgilendirmeyi ifade eder. Soruda yalnızca bilgilendirme değil, doğrudan yönlendirme yapılmaktadır.

C seçeneği olan izleme, öğrencinin yaptığı tercihlerin sonuçlarını daha sonra takip etmeyi ifade eder. Soruda böyle bir süreç yoktur.

D seçeneği olan yerleştirme, öğrencinin ilgi ve yeteneklerine uygun bir **eğitim programına veya alana yönlendirilmesini ve yerleştirilmesini** ifade eder. Soruda öğrencinin grafik tasarım alanına yönlendirilmesi ve uygun atölye grubuna alınmasının sağlanması bu duruma örnektir.

E seçeneği olan önleyici rehberlik, sorunların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik çalışmaları ifade eder ve bireysel planlama stratejisi değildir.

Cevap: D

12. Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarında bazı programlar öğrencilerin yaşadığı riskli durumların büyümesini engellemek ve uyum becerilerini artırmak amacıyla planlanır. Bu tür çalışmalar genellikle **grup çalışmaları, beceri eğitimi ve psikoeğitim etkinlikleri** yoluyla öğrencilerin baş etme becerilerini geliştirmeyi hedefler.

Soruda bazı öğrencilerin **söz alırken yoğun kaygı yaşadığı, sınıf içi katılımdan kaçındığı ve akademik performanslarının düşmeye başladığı** belirtilmektedir. Okul psikolojik danışmanı ise bu durumu azaltmak için **nefes egzersizleri, bilişsel yeniden yapılandırma ve sosyal beceri etkinlikleri içeren bir grup programı** planlamıştır. Bu programın amacı öğrencilerin kaygısını azaltmak ve **uyumlu davranışları artırmaktır**.

A seçeneğinde yer alan **tanı almış öğrencilere tedavi uygulamak**, daha çok klinik psikolojik tedavi süreçlerini ifade eder. Soruda öğrencilerin tanı almış bir bozukluğu olduğuna dair bilgi bulunmamaktadır.

B seçeneğinde yer alan **kriz durumlarında hızlı müdahale**, ani ve travmatik olaylar sonrası yapılan kriz müdahalesini ifade eder. Soruda böyle bir kriz durumu söz konusu değildir.

C seçeneğinde yer alan **riskli davranışı önlemek ve istendik davranışları artırmak**, önleyici ve geliştirici rehberlik çalışmalarının temel amacıdır. Soruda planlanan grup çalışması da öğrencilerin kaygı davranışını azaltmayı ve sınıf içi katılımı artırmayı hedeflediği için bu tanıma uygundur.

D seçeneğinde yer alan **okul yönetiminin disiplin süreçlerini düzenlemek**, rehberlik programının amacı değildir ve sorudaki çalışma disiplinle ilgili değildir.

E seçeneğinde yer alan **yalnızca akademik başarıyı yükseltmek** ifadesi de doğru değildir. Program akademik başarıyı dolaylı olarak desteklese de temel amaç öğrencilerin kaygısını azaltmak ve katılım davranışını artırmaktır.

Cevap: C

13. Rehberlik programları hazırlanırken ilk yapılması gereken çalışmalardan biri **okulun ve öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemektir**. Bu amaçla öğretmen, öğrenci ve velilerden veri toplanır; okulun önceki yıllardaki sorunları incelenir ve çevresel risk faktörleri analiz edilir. Böylece programın hangi alanlara öncelik vermesi gerektiği bilimsel verilerle belirlenir.

Soruda okul psikolojik danışmanı **öğretmenlerle görüşmeler yapmakta, öğrenci ve velilere anket uygulamakta ve RAM ile iş birliği kurarak bölgedeki risk faktörlerini belirlemeye çalışmaktadır**. Bu çalışmalar program geliştirme sürecinde **ihtiyaç analizi** yapılmasına karşılık gelir.

A seçeneğinde programın standart biçimde uygulanmasından söz edilmektedir. Soruda yapılan çalışma programı uygulamak değil, programı hazırlamadan önce veri toplamaktır.

B seçeneğinde programın yalnızca psikolojik danışman tarafından yürütülmesi ifade edilmektedir. Oysa soruda danışman öğretmenler, veliler ve RAM ile iş birliği yapmaktadır.

C seçeneğinde yer alan **ihtiyaç analizi**, rehberlik programı hazırlanırken okulun sorunlarını, risk faktörlerini ve öncelikli gereksinimlerini belirlemek için yapılan veri toplama ve değerlendirme çalışmalarını ifade eder. Soruda anlatılan süreç tam olarak bunu göstermektedir.

D seçeneğinde programın yalnızca akademik hedeflere odaklanması ifade edilmektedir; soruda böyle bir durum yoktur.

E seçeneğinde krize müdahale boyutunun artırılması söz konusudur; ancak soruda kriz değil, program hazırlığı süreci anlatılmaktadır.

Cevap: C

14. Bireysel planlama, kapsamlı gelişimsel rehberlik programında öğrencilerin **kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer kararları vermeleri, uygun tercihler yapmaları ve bu kararların sonuçlarını izlemeleri** sürecini kapsar. Bu süreçte öğrencinin kendi öğrenim ve kariyer yolunu planlamasına yardımcı olan çeşitli stratejiler kullanılır.

I. Bireyi tanıma, öğrencinin ilgi, yetenek, değer ve özelliklerini belirlemeye yönelik çalışmaları içerir. Bu çalışmalar bireysel planlamanın temel adımlarından biridir.

II. Bilgi verme, öğrencilerin eğitim olanakları, meslekler, kariyer yolları ve akademik seçenekler hakkında bilgilendirilmesini kapsar. Bu da bireysel planlama sürecinde kullanılan önemli stratejilerden biridir.

III. Yerleştirme, öğrencinin ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim programına, alan seçimine veya kariyer yoluna yönlendirilmesini ifade eder. Bu süreç de bireysel planlamanın bir parçasıdır.

IV. İzleme, öğrencinin yaptığı tercihlerin sonuçlarının değerlendirilmesi ve gelişiminin takip edilmesi anlamına gelir. Bireysel planlama çalışmalarında kararların etkisinin görülmesi için izleme yapılır.

Bu nedenle dört stratejinin tamamı bireysel **planlama kapsamında yer alır.**

Cevap: E

15. Okul **oryantasyon programları**, öğrencilerin yeni girdikleri okula **uyum sağlamalarını kolaylaştırmak** amacıyla hazırlanır. Bu programlarda öğrencilerin **okul ortamını tanımaları, okul kurallarını öğrenmeleri ve okul içindeki kişilerle tanışmaları** hedeflenir. Amaç öğrencinin okula yabancılık hissetmemesi ve uyum sürecinin kolaylaştırılmasıdır.

A seçeneğinde öğrencilerin **birbirlerini tanımaları** yer almaktadır. Bu durum öğrencilerin sosyal uyumunu kolaylaştırdığı için oryantasyon programlarında yer alır.

B seçeneğinde öğrencilerin **okulu mekân olarak tanımaları** ifade edilmektedir. Sınıflar, laboratuvarlar, idari birimler gibi alanların tanıtılması oryantasyon programının temel içeriklerinden biridir.

C seçeneğinde öğrencilerin **verimli çalışma alışkanlıkları kazanmaları** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar daha çok **rehberlik müfredatı veya akademik gelişimi destekleyen rehberlik etkinlikleri** kapsamında yapılır; doğrudan oryantasyon programının amacı değildir.

D seçeneğinde öğrencilerin **okul görevlilerini tanımaları** yer almaktadır. Öğretmenler, yöneticiler ve diğer personelin tanıtılması uyum sürecini kolaylaştırdığı için oryantasyon programında bulunur.

E seçeneğinde öğrencilerin **okulun günlük rutin işleyişini tanımaları** ifade edilmektedir. Ders saatleri, teneffüs düzeni ve okul kuralları gibi bilgiler de oryantasyon programının parçasıdır.

Cevap: C

1. Çağdaş rehberlik anlayışı; rehberlik hizmetlerinin yalnızca problem ortaya çıktığında devreye giren bir yapıdan çıkarılıp **tüm öğrencilerin gelişimini destekleyen, önleyici ve gelişimsel bir program** çerçevesinde yürütülmesini ifade eder. Bu anlayışta rehberlik çalışmaları **sistemli, veri temelli ve iş birliğine dayalı** olarak yürütülür.

I. öncülde rehberlik hizmetlerinin **yalnızca disiplin sorunu yaşayan öğrenciler için devreye sokulması** ve "problem yoksa rehberliğe gerek yoktur" anlayışı ifade edilmektedir. Bu durum **geleneksel ve sorun odaklı rehberlik anlayışına** aittir; çağdaş rehberlikle uyumlu değildir.

II. öncülde rehberlik çalışmalarının **yalnızca test uygulanması ve sonuçların bildirilmesiyle sınırlı kalması**, ancak **gelişimsel izleme ve müdahale planı yapılmaması** ifade edilmektedir. Bu durum **test merkezli geleneksel rehberlik anlayışının** bir özelliğidir ve çağdaş rehberlik anlayışıyla örtüşmez.

III. öncülde rehberlik programı hazırlanırken **öğrencilerin gelişim özellikleri, okulun ihtiyaçları ve çevresel risk faktörlerinin analiz edilmesi** ve buna göre **önleyici çalışmalar ile sınıf rehberliği etkinliklerinin planlanması** belirtilmiştir. Bu yaklaşım çağdaş rehberlik anlayışıyla uyumludur.

IV. öncülde rehberlik çalışmalarının yalnızca akademik başarıya değil; **sosyal-duygusal beceriler, kariyer gelişimi ve yaşam becerileri** gibi alanlara da yönelik olarak **tüm sınıf düzeylerinde sistematik biçimde yürütülmesi** ifade edilmektedir. Bu da çağdaş rehberlik anlayışının önemli bir özelliğidir.

V. öncülde rehberlik hizmetlerinin yalnızca bireysel görüşmelerle sınırlı kalmayıp **aile, öğretmen ve okul yönetimiyle iş birliği içinde yürütülmesi** belirtilmektedir. Bu da kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımına uygundur.

Bu nedenle çağdaş rehberlik anlayışına ait olan ifadeler **III, IV ve V**'tir.

Cevap: E

2. Okullarda ani ve travmatik olaylar sonrasında öğrencilerde **korku, yoğun kaygı, dikkat dağınıklığı ve okuldan kaçınma** gibi tepkiler ortaya çıkabilir. Bu tür durumlarda psikolojik danışmanın öncelikli görevi, olayın yarattığı **akut stres tepkilerini azaltmak ve okul ortamında psikolojik güvenliği yeniden sağlamak** için hızlı bir destek süreci yürütmektir.

A seçeneğinde yer alan **koruyucu (önleyici) rehberlik**, sorun ortaya çıkmadan önce riskleri azaltmayı ve koruyucu faktörleri artırmayı amaçlayan çalışmaları ifade eder. Soruda ise sorun zaten ortaya çıkmıştır.

B seçeneğinde yer alan **geliştirici rehberlik**, öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik becerilerini geliştirmeye yönelik uzun vadeli gelişimsel çalışmaları kapsar. Sorudaki durum acil müdahale gerektiren bir olaydır.

C seçeneğinde yer alan **krize müdahale hizmeti**, ani ve travmatik bir olay sonrasında ortaya çıkan panik, korku ve kaygı tepkilerini azaltmak amacıyla yapılan **acil psikolojik destek çalışmalarını** ifade eder. Soruda öğrenciler arasında ciddi yaralanmayla sonuçlanan bir olay gerçekleşmiş ve birçok öğrenci yoğun kaygı yaşamaya başlamıştır. Bu nedenle öncelikli hizmet krize müdahaledir.

D seçeneğinde yer alan **ayarlayıcı rehberlik**, öğrencilerin okul ortamına veya eğitim süreçlerine uyum sağlamasına yardımcı olan çalışmaları ifade eder. Soruda böyle bir uyum süreci söz konusu değildir.

E seçeneğinde yer alan **iyileştirici rehberlik**, daha çok var olan sorunların uzun vadede çözülmesine yönelik destek çalışmalarını ifade eder; ancak soruda öncelik **acil kriz durumuna müdahale etmektir**.

Cevap: C

3. Okullarda yürütülen rehberlik çalışmalarında öğrencilerin **kendi seçeneklerini değerlendirebilmesi, alternatifleri karşılaştırabilmesi ve kendi isteklerine göre seçim yapabilmesi** önemli bir gelişim alanıdır. Bu beceri, öğrencinin yaşamındaki akademik ve kişisel seçimleri sağlıklı biçimde yapabilmesini sağlar.

Soruda Selin'in **arkadaşlarının etkisiyle sürekli farklı kurslara yönelmek istediği** ve kendi kararını vermekte zorlandığı görülmektedir. Okul psikolojik danışmanı ise Selin'e **seçenekleri listeletmekte, her seçeneğin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirmesini istemekte ve kendi isteğini belirlemesine yardımcı olmaktadır**. Bu süreç doğrudan **karar verme becerisini geliştirmeye** yöneliktir.

A seçeneğinde yer alan **karar verebilme**, bireyin alternatifleri değerlendirmesi ve kendi tercihlerini bilinçli biçimde yapabilmesi becerisini ifade eder. Sorudaki çalışma bu beceriyi geliştirmeye yöneliktir.

B seçeneğinde yer alan **başkalarını anlama ve kabul etme**, bireyin empati kurma ve farklılıklara saygı gösterme becerileriyle ilgilidir; soruda bu yönde bir çalışma yoktur.

C seçeneğinde yer alan **ailenin önemini anlama**, aile ilişkileri ve aile bağlarının fark edilmesiyle ilgilidir; sorudaki durum bununla ilişkili değildir.

D seçeneğinde yer alan **toplum olgusunu anlama**, bireyin toplum kurallarını ve sosyal yapıyı anlamasıyla ilgilidir; soruda böyle bir hedef bulunmamaktadır.

E seçeneğinde yer alan **kendini tehlikelerden koruma**, bireyin fiziksel veya psikolojik risklerden korunma becerileriyle ilgilidir; sorudaki durumla ilişkili değildir.

Cevap: A

4. Geleneksel rehberlik anlayışı, rehberlik hizmetlerinin daha çok **sorun ortaya çıktıktan sonra devreye giren, problem odaklı ve sınırlı kapsamlı** bir yardım süreci olarak yürütülmesini ifade eder. Bu yaklaşımda rehberlik çalışmaları genellikle **sorun yaşayan öğrencilere yönelik**, psikolojik danışmanın merkezde olduğu ve çoğunlukla **bireysel görüşmelere dayanan** uygulamalar şeklinde yürütülür.

A seçeneğinde rehberlik çalışmalarının **çoğunlukla sorun yaşayan öğrencilerle sınırlı kalması** ifade edilmektedir. Bu durum geleneksel rehberlik anlayışının temel özelliklerinden biridir.

B seçeneğinde rehberlik hizmetlerinde **psikolojik danışmanın görevlerinin merkeze alınması** yer almaktadır. Geleneksel anlayışta rehberlik daha çok danışmanın sorumluluğunda görülür, bu nedenle bu ifade geleneksel anlayışla uyumludur.

C seçeneğinde uygulamaların **ortaya çıkan problem ve kriz durumlarına tepki verme biçiminde olması** ifade edilmektedir. Bu da geleneksel rehberliğin tepkisel (reaktif) yapısını gösterir.

D seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin **daha çok bireysel görüşmeler üzerinden yürütülmesi** belirtilmiştir. Geleneksel rehberlik anlayışında çalışmalar büyük ölçüde bireysel görüşmelere dayanır.

E seçeneğinde rehberlik hizmetlerinin **okulun tüm öğrencilerini kapsayacak şekilde planlanması** ifade edilmektedir. Bu özellik geleneksel rehberlik anlayışına değil, **kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımına** aittir.

Cevap: E

5. Okullarda yürütülen rehberlik programlarında bazı çalışmalar, henüz ciddi bir problem ortaya çıkmadan önce **riskli davranışların ortaya çıkmasını engellemeyi ve koruyucu becerileri geliştirmeyi** amaçlar. Bu tür çalışmalar **önleyici rehberlik** kapsamında değerlendirilir ve genellikle **tüm öğrencilere yönelik farkındalık ve beceri geliştirme etkinlikleri** içerir.

Soruda okul psikolojik danışmanı, öğrenciler arasında **sosyal medya bağımlılığına bağlı uyku düzeni bozulması ve akademik motivasyon düşüşü** olduğunu fark etmiş ve bu durumun **ileride daha ciddi sorunlara dönüşmemesi için tüm öğrencilere yönelik dijital farkındalık çalışmaları** planlamıştır. Programda **sağlıklı teknoloji kullanımı, zaman yönetimi ve alternatif etkinliklere yönelme** gibi becerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu durum, sorun büyümeden önce riskli davranışı azaltmayı amaçladığı için önleyici bir çalışmadır.

A seçeneğinde yer alan **krize müdahale programı**, ani ve travmatik bir olay sonrasında ortaya çıkan panik ve stres tepkilerini azaltmaya yönelik acil müdahaleleri kapsar. Soruda böyle bir kriz durumu yoktur.

B seçeneğinde yer alan **önleyici program**, henüz sorun ciddi bir düzeye ulaşmadan önce riskli davranışların önüne geçmek ve koruyucu becerileri geliştirmek amacıyla yapılan çalışmaları ifade eder. Soruda planlanan çalışma bu tanıma uygundur.

C seçeneğinde yer alan **sevk odaklı müdahale**, bireyin okul imkânlarıyla çözülemeyecek bir problem yaşaması durumunda başka kurumlara yönlendirilmesini ifade eder. Soruda böyle bir durum yoktur.

D seçeneğinde yer alan **rehabilitasyon programı**, ortaya çıkmış ciddi sorunların etkilerini azaltmaya ve bireyin yeniden uyum sağlamasına yönelik uzun süreli çalışmaları kapsar.

E seçeneğinde yer alan **klinik tedavi programı**, psikiyatrik veya klinik düzeyde müdahale gerektiren durumları ifade eder ve okul rehberlik hizmetlerinin temel uygulama alanı değildir.

Cevap: B

6. Kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programları, rehberlik hizmetlerinin **planlı, sistemli ve gelişimsel bir anlayışla tüm öğrencilere yönelik yürütülmesini** amaçlar. Bu programlarda öğrencilerin akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimlerini destekleyen kazanımlar belirlenir ve rehberlik çalışmaları okulun öğretim süreciyle bütünleştirilir. Ayrıca öğretmenler, veliler ve okul yönetimi gibi paydaşların sürece katılımı önemsenir.

A seçeneğinde kapsamlı programların **gelişimsel rehberlik yaklaşımına dayalı olduğu** belirtilmektedir. Bu ifade kapsamlı rehberlik programlarının temel özelliğidir.

B seçeneğinde programın **okulun öğretim programlarıyla bağlantılı olarak yürütülmesi** ifade edilmektedir. Kapsamlı rehberlik programları eğitim sürecinin tamamlayıcı bir parçası olduğu için bu ifade doğrudur.

C seçeneğinde programda **öğrencilere kazandırılacak yeterliklerin merkeze alınması** belirtilmiştir. Gelişimsel rehberlik yaklaşımında öğrencilerin kazanması gereken beceri ve yeterlikler programın temelini oluşturur.

D seçeneğinde sınıf rehberlik etkinliklerinin yürütülmesinden **doğrudan okul psikolojik danışmanının sorumlu olduğu** ifade edilmektedir. Oysa kapsamlı rehberlik programlarında sınıf rehberliği etkinlikleri genellikle **sınıf rehber öğretmenleri tarafından yürütülür**, psikolojik danışman ise süreci planlar, koordine eder ve destekler.

E seçeneğinde programın **rehberlik hizmetlerinin okul genelinde sistemli biçimde yürütülmesini sağlayan bir çerçeve sunduğu** belirtilmektedir. Bu ifade de kapsamlı rehberlik programlarının amacına uygundur.

Cevap: D

7. Bireysel planlama hizmetleri, öğrencilerin **kendilerini tanımaları, eğitim ve kariyer seçenekleri hakkında bilgi edinmeleri, uygun kararlar vermeleri ve bu kararların sonuçlarını izlemeleri** sürecini kapsar. Bu süreçte kullanılan stratejiler arasında **bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme ve izleme** yer alır.

Soruda okul psikolojik danışmanı, Berke'ye **farklı lise türlerinin eğitim içerikleri, mezuniyet sonrası üniversite olanakları ve iş alanları hakkında güncel bilgiler sunmakta** ve ilgi alanlarına göre hangi eğitim yollarının uygun olabileceğini anlatmaktadır. Bu durum öğrencinin seçenekleri hakkında bilgilendirilmesini içerir.

A seçeneğinde yer alan **bilgi verme**, öğrencilerin eğitim olanakları, meslekler ve kariyer yolları hakkında bilgilendirilmesini ifade eder. Soruda yapılan çalışma bu stratejiye örnektir.

B seçeneğinde yer alan **izleme**, öğrencinin yaptığı tercihlerden sonra gelişiminin takip edilmesi ve sonuçların değerlendirilmesi sürecidir; soruda böyle bir süreç yoktur.

C seçeneğinde yer alan **yerleştirme**, öğrencinin uygun bir eğitim programına veya kuruma yönlendirilmesini ve yerleştirilmesini ifade eder; soruda henüz böyle bir işlem yapılmamıştır.

D seçeneğinde yer alan **bireyi tanıma**, öğrencinin ilgi, yetenek ve özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan değerlendirme çalışmalarını kapsar; soruda ağırlıklı olarak bilgilendirme yapılmaktadır.

E seçeneğinde yer alan **psikolojik danışma**, öğrencinin duygusal veya kişisel sorunlarına yönelik danışma sürecini ifade eder; soruda bu tür bir süreç yer almamaktadır.

Cevap: A

8. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programında **rehberlik müfredatı**, tüm öğrencilere yönelik olarak planlanan ve öğrencilerin **kişisel-sosyal, akademik ve kariyer gelişimlerini destekleyen sınıf düzeyi etkinliklerini** kapsar. Bu etkinlikler genellikle **sınıf rehberliği saatlerinde veya okul çapında yapılan gelişimsel çalışmalar** şeklinde yürütülür.

A seçeneğinde sınav kaygısı yaşayan öğrencilerle **grupla psikolojik danışma** yapılması yer almaktadır. Bu tür çalışmalar belirli bir sorun yaşayan öğrencilere yönelik olduğu için **müdahale hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

B seçeneğinde okulun **rehberlik hizmetleri yürütme kurulu toplantısı** yer almaktadır. Bu tür yönetimsel ve koordinasyon çalışmaları **sistem desteği** kapsamında yer alır.

C seçeneğinde 7. sınıflarda **"etkili iletişim ve empati" konulu sınıf rehberliği etkinliği** uygulanması ifade edilmektedir. Bu tür etkinlikler tüm öğrencileri kapsayan **sınıf rehberliği çalışmaları** olduğu için **rehberlik müfredatı** bölümünde yer alır.

D seçeneğinde üniversite tercih sürecindeki öğrencilere **bireysel tercih danışmanlığı yapılması** yer almaktadır. Bu tür çalışmalar **bireysel planlama** hizmetleri kapsamında değerlendirilir.

E seçeneğinde riskli davranışları olan öğrencilerin **RAM'a sevk edilmesi** yer almaktadır. Bu uygulama **müdahale hizmetleri** kapsamında değerlendirilir.

Cevap: C

9. Etkili bir rehberlik programında yapılan etkinliklerin **belirli amaçlara ve kazanımlara dayanması**, öğrencilerin hangi becerileri geliştirmesinin hedeflendiğinin açık olması beklenir. Programdaki çalışmalar öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarına hizmet etmeli ve belirli bir amaca yönelik olmalıdır.

A seçeneğinde yer alan **sistematiklik**, rehberlik çalışmalarının planlı, düzenli ve belirli bir sıraya göre yürütülmesini ifade eder. Soruda planlama eksikliğinden çok etkinliklerin amacının belirsiz olması vurgulanmaktadır.

B seçeneğinde yer alan **işlevsellik**, programın öğrencilerin ihtiyaçlarına hizmet etmesi ve yapılan etkinliklerin belirli bir amaca yönelik olması anlamına gelir. Soruda etkinliklerin hangi beceriyi ge-

liştirdiğinin veya hangi ihtiyacı karşıladığının belli olmadığı belirtilmiştir. Bu durum programın işlevsel olmadığını gösterir.

C seçeneğinde yer alan **değerlendirilebilir olma**, programın etkililiğinin ölçülebilmesi ve sonuçlarının değerlendirilebilmesi ile ilgilidir. Soruda vurgu değerlendirmeden çok etkinliklerin amacının belirsiz olmasıdır.

D seçeneğinde yer alan **taşınabilir olma ve esneklik**, programın farklı koşullara uyarlanabilmesi ile ilgilidir; soruda böyle bir durum yoktur.

E seçeneğinde yer alan **uygulanabilirlik**, programın okul koşullarında uygulanabilir olmasını ifade eder; soruda uygulama güçlüğünden söz edilmemektedir.

Cevap: B

10. Okul rehberlik programı hazırlanırken süreç genellikle **planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme** aşamalarından oluşur. Bu aşamalardan **tasarlama aşamasında**, ihtiyaç analizi sonucunda elde edilen verilerden hareketle programın genel taslağı oluşturulur; öğrencilerin kazanması hedeflenen **yeterlikler ve hedef davranışlar belirlenir**, programın **yapısal kategorileri, zaman dağılımı ve uygulanacak çalışmaların çerçevesi** düzenlenir.

A seçeneğinde yer alan **uygulama**, program taslağı hazırlandıktan sonra planlanan etkinliklerin hayata geçirilmesi sürecidir; soruda anlatılan durum uygulama değildir.

B seçeneğinde yer alan **değerlendirme**, programın etkililiğinin incelenmesi ve hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığının belirlenmesi aşamasıdır.

C seçeneğinde yer alan **tasarlama**, programın genel yapısının oluşturulduğu, kazanımların ve hedef davranışların yazıldığı, programın örgütsel yapısı ve zaman dağılımının belirlendiği aşamadır. Soruda anlatılan çalışmalar bu aşamaya karşılık gelir.

D seçeneğinde yer alan **planlama**, daha çok ihtiyaç analizi yapma, veri toplama ve programın genel amaçlarını belirleme sürecini kapsar.

E seçeneğinde yer alan **geliştirme**, değerlendirme sonuçlarına göre programın güçlendirilmesi ve güncellenmesi aşamasıdır.

Cevap: C

11. Okullarda yaşanan deprem gibi travmatik olaylardan sonra yürütülen **krize müdahale çalışmaları**, öğrencilerin yaşadıkları olayı anlamlandırmalarına yardımcı olmayı, **duygusal tepkilerini ifade edebilmelerini sağlamayı** ve sağlıklı baş etme yolları geliştirmelerini desteklemeyi amaçlar. Bu süreçte öğrencilerin **duygu paylaşımı yapabilmesi, destek kaynaklarını fark etmesi ve stres tepkileri hakkında bilgi edinmesi** önemlidir.

A seçeneğinde öğrencilerin **olay sonrası ortaya çıkabilecek stres tepkilerini tanımalarına yardımcı olmak** yer almaktadır. Kriz müdahalesinde öğrencilerin yaşadıkları tepkilerin normal olduğunu anlamaları önemli bir hedeftir.

B seçeneğinde öğrencilerin **kriz sonrası baş etme yolları geliştirmelerine yardımcı olmak** ifade edilmektedir. Kriz müdahalesinin temel amaçlarından biri de öğrencilerin sağlıklı baş etme becerileri geliştirmesidir.

C seçeneğinde öğrencilerin **olayla ilişkili duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri bir ortam oluşturmak** yer almaktadır. Kriz müdahalesinde duygu paylaşımı ve ifade süreci oldukça önemlidir.

D seçeneğinde öğrencilerin **aile, öğretmen ve arkadaş gibi destek kaynaklarını fark etmelerini sağlamak** ifade edilmektedir. Sosyal destek kaynaklarını fark etmek kriz sonrası iyileşme sürecini güçlendirir.

E seçeneğinde öğrencilerin kaygı ve korkularını azaltmak için **duygu paylaşımı yerine yalnızca düşüncelerini kontrol etmelerine odaklanmaları** belirtilmiştir. Kriz müdahalesinde duygu paylaşımını engellemek doğru bir yaklaşım değildir; bu nedenle bu ifade uygun değildir.

Cevap: E

12. Okullarda yürütülen **zorbalık önleme programları**, öğrencilerde **empati, iletişim, problem çözme ve sağlıklı sosyal etkileşim becerilerini geliştirmeyi** amaçlar. Bu programlar genellikle **beceri eğitimi, olumlu okul iklimi oluşturma ve öğretmenlerin destekleyici müdahaleleri** üzerine kuruludur. Şiddet içerikli yöntemler veya öğrencileri teşhir eden uygulamalar ise genellikle ters etki yaratır.

I. öncülde zorbalığın sonuçlarını göstermek için **şiddet içerikli görüntüler paylaşılması** önerilmektedir. Bu tür uygulamalar öğrencilerde korku yaratabilir veya saldırgan davranışları modelleyebilir; bu nedenle zorbalığı önlemede etkili bir yöntem değildir.

II. öncülde zorbalık yapan öğrencilerin **sınıf içinde teşhir edilmesi** ifade edilmektedir. Bu yaklaşım öğrenciyi damgalayabilir ve okul iklimini olumsuz etkileyebilir; bu nedenle uygun bir yöntem değildir.

III. öncülde öğrencilerin **empati, iletişim ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik rol oynama etkinlikleri** yapılması önerilmektedir. Bu tür sosyal beceri eğitimleri zorbalık önleme programlarının en etkili bileşenlerinden biridir.

IV. öncülde öğretmenlerin **olumlu disiplin ve etkileşim temelli müdahaleler konusunda eğitilmesi** yer almaktadır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi ve olumlu disiplin stratejileri konusunda desteklenmesi zorbalığı önlemede önemli bir yaklaşımdır.

Bu nedenle zorbalığı önlemede daha etkili olacak uygulamalar **III ve IV** numaralı öncüllerdir.

Cevap: C

13. Okul psikolojik danışma ve rehberlik yıllık planları hazırlanırken programın **okulun ihtiyaçlarına uygun, gerçekçi ve hedef kitlenin özelliklerini dikkate alan** bir yapıda olması beklenir. Bu nedenle plan hazırlanırken öğrencilerin gelişim özellikleri, okulun bulunduğu çevre, öğrencilerin ve velilerin ihtiyaçları ile okul yönetiminin beklentileri gibi unsurlar göz önünde bulundurulur.

A seçeneğinde okulun bulunduğu çevrenin **sosyoekonomik özellikleri** yer almaktadır. Bu özellikler öğrencilerin ihtiyaçlarını ve karşılaşabilecekleri risk faktörlerini etkilediği için plan hazırlanırken dikkate alınır.

B seçeneğinde okuldaki **öğretmenlerin branş dağılımı** yer almaktadır. Bu durum daha çok ders programı ve öğretim planlamasıyla ilgilidir; rehberlik programının hedef ve içeriklerinin belirlenmesinde doğrudan belirleyici değildir.

C seçeneğinde öğrencilerin **yaş ve gelişim özellikleri** yer almaktadır. Rehberlik etkinliklerinin sınıf düzeyine ve gelişim dönemine uygun olması gerektiği için bu unsur doğrudan dikkate alınır.

D seçeneğinde öğrenci ve velilerin öncelikli ihtiyaçları yer almaktadır. Rehberlik programı ihtiyaç analizi verilerine dayandığı için bu unsur planlamada önemlidir.

E seçeneğinde okul yönetiminin beklenti ve öncelikleri yer almaktadır. Rehberlik hizmetleri okul sistemi içinde yürütüldüğü için yönetimin beklentileri de planlamada dikkate alınır.

Bu nedenle yıllık plan hazırlanırken **doğrudan dikkate alınması beklenmeyen** unsur öğretmenlerin branş dağılımıdır.

Cevap: B

14. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programları hazırlanırken programın **okulun mevcut koşullarına, öğrenci özelliklerine ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara göre düzenlenmesi** gerekir. Bu nedenle program geliştirme sürecinde ilk yapılması gereken çalışma **okulun rehberlik ihtiyaçlarını belirlemek**, yani ihtiyaç analizi yapmaktır.

A seçeneğinde programın **tüm okullarda aynı şekilde uygulanması** ifade edilmektedir. Oysa kapsamlı rehberlik programları her okulun koşullarına göre uyarlanmalıdır.

B seçeneğinde okulun ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla **ihtiyaç analizi çalışmalarına öncelik verilmesi** yer almaktadır. Programın değişen koşullara göre yeniden yapılandırılabilmesi için en temel adım ihtiyaç analizidir.

C seçeneğinde programın **yalnızca okul psikolojik danışmanının sorumluluğunda yürütülmesi** ifade edilmektedir. Kapsamlı rehberlik programları öğretmen, yönetici ve velilerin iş birliğini gerektirir.

D seçeneğinde programın **yalnızca kriz durumlarına yönelik etkinliklerden oluşması** belirtilmiştir. Oysa kapsamlı rehberlik programı gelişimsel, önleyici ve müdahale boyutlarını birlikte içerir.

E seçeneğinde programın **yalnızca akademik başarıyı artırmaya odaklanması** ifade edilmektedir. Rehberlik programları akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimini bütüncül biçimde ele alır.

Cevap: B

15. Ergenlerde riskli davranışları önlemeye yönelik psikolojik danışma ve rehberlik programları hazırlanırken amaç yalnızca problem davranışları azaltmak değil, aynı zamanda öğrencilerin **koruyucu becerilerini geliştirmek ve sağlıklı gelişimlerini desteklemektir**. Bu nedenle bu programlar genellikle **yaşam becerileri eğitimi, sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi ve risk-koruyucu faktörlerin birlikte ele alınması** üzerine kuruludur.

A seçeneğinde program içeriği oluşturulurken risk faktörleri ile koruyucu faktörlerin birlikte ele alınması yer almaktadır. Bu yaklaşım önleyici programların temel ilkelerinden biridir.

B seçeneğinde problem çözme, iletişim ve duygusal düzenleme gibi yaşam becerilerinin geliştirilmesi ifade edilmektedir. Bu beceriler öğrencilerin riskli davranışlardan uzak durmasına yardımcı olduğu için önleme programlarının önemli bir parçasıdır.

C seçeneğinde aile, öğretmen ve akran desteğinin programa dahil edilmesi yer almaktadır. Önleyici programlar ekolojik yaklaşımı benimser ve öğrencinin çevresindeki destek kaynaklarını sürece dahil eder.

D seçeneğinde program hazırlanırken ergenlik döneminin gelişimsel özellikleri ve okulun sosyokültürel koşullarının birlikte değerlendirilmesi belirtilmektedir. Programın etkili olabilmesi için hedef kitlenin özelliklerinin dikkate alınması gerekir.

E seçeneğinde programın temel hedefinin yalnızca istenmeyen davranışların azaltılmasıyla sınırlandırılması ifade edilmektedir. Oysa önleyici programlar yalnızca riskli davranışı azaltmayı değil, aynı zamanda olumlu becerileri ve koruyucu faktörleri geliştirmeyi hedefler. Bu nedenle bu yaklaşım uygun değildir.

Cevap: E